T. C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDİRNE YENİ SARAY KAZILARINDA BULUNMUŞ OLAN DUVAR ÇİNİLERİ

Bilal SARIGÜL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Gülgün YILMAZ

EDİRNE 2022

Başlık: Edirne Yeni Saray Kazılarında Bulunmuş Olan Duvar Çinileri
Yazar: Bilal Sarıgül

ÖZET

Edirne Eski Sarayı'nın (Saray-ı Atik), hanedanın ihtiyaçlarını karşılayamaması nedeniyle 1450 yılında inşasına başlanan Edirne Yeni Sarayı (Saray-ı Cedid) zaman içerisinde yeni eklemelerle geniş bir alana yayılmıştır. Saray kompleksinde bulunan mimari yapıların, zamanının en değerli duvar çinileriyle kaplı olduğu yazılı kaynaklardan bilinmektedir.

Saray mekanlarını kapsayan arkeolojik kazılar 1956 yılında ilk defa Tahsin Öz tarafından başlatılmış, aralıklarla sürmüş ve günümüzde de devam etmektedir. Arkeolojik kazılar sonucunda bulunan duvar çinilerinin bir kısmı Edirne Müzesi'nde sergilenirken bir kısmı hem müze deposunda hem de kazı evi depolarında muhafaza edilmektedir. Tez kapsamında müze envanterinde bulunan 103 adet ve saray kazısı deposundan 18 adet olmak üzere toplamda 121 adet eser incelenerek analoji, malzeme, teknik, kompozisyon ve dönem özellikleri gibi bilgilerinin içerdiği katalog oluşturulmuştur.

Yapılan araştırma ve incelemelerde 15. yüzyıla ait erken dönem Osmanlı çinilerinin yanı sıra 16., 17. ve 18. yüzyıllara ait çiniler de saptanmıştır. Yoğun olarak 17. yüzyıl sır altı boyama tekniğiyle yapılmış çinilerin görüldüğü buluntular arasında renkli sır, sır altı mavi-beyaz ve tek renk sırlı çiniler de yer almaktadır. İncelenen eserlerin benzer veya aynı örneklerinin yer aldığı yapılar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edirne Yeni Sarayı, çini, duvar çinisi, motif, kompozisyon, sır altı

Title: Wall Tiles Found in Edirne New Palace Excavations

Author: Bilal Sarigul

ABSTRACT

Edirne New Palace (Saray-ı Cedid), which was needed as a result of the failure of the Edirne Old Palace (Saray-ı Atik) to meet the needs, and whose construction was started in 1450, spread over a wide area with new additions over time. It is known from written sources that the architectural structures inside are covered with the most valuable wall tiles of their time.

Archaeological excavations covering the palace spaces were started by Tahsin Öz for the first time in 1956 and continued at certain intervals over the years. While some of the wall tiles found as a result of archaeological excavations are exhibited in Edirne Museum, some of them are kept both in the museum warehouse and in the excavation warehouses. Within the scope of the thesis, a total of 121 works, 103 of which are in the museum inventory and 18 from the palace excavation safes, were examined and a catalog containing information such as analogy, material, technique, composition and period features was created.

In the researches and examinations, in addition to the early Ottoman tiles of the 15th century, tiles from the 16th, 17th and 18th centuries were also found. Colored glaze, underglaze blue-white and monochromatic glazed tiles are among the finds where tiles made with the 17th century underglaze painting technique are intensely seen. The places where the examined works were produced and the structures with similar or identical examples were determined.

Keywords: Edirne New Palace, tiles, wall tiles, motifs, compositions, underglaze,

ÖN SÖZ

Edirne Yeni Sarayı Türk sanatında ve mimarlığında son derece önemli bir yere sahiptir. Geniş bir arazi üzerine yayılan Edirne Yeni Sarayı mimari özelliklerinin yanı sıra içerisinde bulundurduğu süslemelerle adından söz ettirmiştir. Tez çalışmamızda Edirne Yeni Saray'ında gerçekleşen kazılarda bulunan duvar çinilerinin incelenmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. 15. yüzyılda yapımına başlanan ve zaman içerisinde yeni eklemelerle büyüyen saray yapılarının iç mekanlarının duvar çinileriyle kaplı olduğu bilinmektedir. Tez kapsamında incelenen duvar çinilerinin üretim yerleri, dönemsel ve süsleme özellikleri ile Edirne Yeni Sarayı dışında hangi yapılarda kullanıldığını tespit etmek açısından çalışma konusunu önemli kılmaktadır.

Edirne Yeni Saray Kazılarında Bulunmuş Olan Duvar Çinileri başlıklı tez çalışmasını mümkün kılan Edirne Yeni Sarayı Kazı Başkanı ve Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu ile lisans eğitimimde ders almış olduğum Edirne Yeni Sarayı Kazı Başkan Yardımcısı, Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Güner hocalarıma yardımlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimimde kendilerinden ders alma fırsatı yakaladığım, tez konumu belirlemede ve tez hazırlığının her aşamasında benden bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen tez danışmanım çok değerli Prof. Dr. Gülgün Yılmaz hocama teşekkürlerimi borç bilirim.

Tezin en önemli bölümünü oluşturan müze envanter ve depolarında bulunan eserlerin araştırılmasında, fotoğraflamada ve analizinde müze imkanlarını kullanmada sonuna kadar yardımcı olan başta Edirne Müze Müdür Vekili Şahan Kırçın olmak üzere müze çalışanlarına, teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarımın her safhası dışında her zaman yanımda olan desteğiyle beni güçlü hissettiren sevgili eşim Arzu Linga Sarıgül'e teşekkür ederim. Hiçbir zaman manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bilal SARIGÜL

Edirne 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖN SÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
KISALTMALAR LİSTESİ vii
GRAFİKLER LİSTESİ viii
ÇİZİM LİSTESİ viii
FOTOĞRAF LİSTESİ ix
LEVHALAR LİSTESİ xiv
1. GİRİŞ 1
2. EDİRNE YENİ SARAYI (SARAY-I CEDİDE-İ AMİRE) 5
2.1. Edirne Sarayı'nın Mimari Özellikleri 9
2.2. Edirne Sarayı Kazı Çalışmaları ve Araştırmaları 19
3. TÜRK ÇİNİ SANATININ TARİHSEL GELİŞİMİ 25
3.1. Selçuklu ve Beylikler Dönemi Çini Sanatı 25
3.2. Osmanlı Çini Sanatı 28
4. EDİRNE YENİ SARAY KAZILARINDA BULUNMUŞ OLAN DUVAR ÇİNİLERİ 33
4.1. Çinilerin Malzeme ve Teknik Açıdan Değerlendirmesi 37
4.2. Çinilerin Motif ve Kompozisyon Özellikleri 40
4.2.1. Motif Özellikleri 40
4.2.2. Kompozisyon Özellikleri 40
4.2.2.1. Ulama Kompozisyon 42
4.2.2.2. Merkezi Kompozisyon 46
4.2.2.3. Simetrik Kompozisyon 48
4.2.2.4. Bordür Çinisi 55
4.2.2.5. Altıgen Çiniler 63
4.2.2.6. Mermer Taklidi 66
4.2.2.7. Kabartma Kitabeli 66

5. SONUÇ 68
6. KATALOG 73
7. KAYNAKÇA 199
LEVHALAR 208
EKLER 240

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Env. Nu	: Envanter numarası
EYS	: Edirne Yeni Saray
f.	: Fotoğraf
foto.	: Fotoğraf
Kat. Nu.	: Katalog numarası
r	: resim
res.	: resim
vb.	: ve benzeri

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Hamur Rengi ……..……38
Grafik 2. Astar Özellikleri ……...……...38
Grafik 3. Süslemede Kullanılan Motifler ……...40
Grafik 4. Kompozisyon Özellikleri ……..41
Grafik 5. Buluntu Yerleri ……..61

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim 1. Katalog Numarası 115……184
Çizim 2. Katalog Numarası 116……185
Çizim 3. Katalog Numarası 117……186
Çizim 4. Katalog Numarası 118……187
Çizim 5. Katalog Numarası 119……188
Çizim 6. Katalog Numarası 120……189
Çizim 7. Katalog Numarası 121……190

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: II. Selim'in Safevi elçisi Şahkulu Han'ı Kabulü. (İbrahim Yıldırım, 2012, s. 85)……...7

Fotoğraf 2: Fatih Sultan Mehmet'in Edirne'deki Cülusu. (Şevket Rado, 1969, foto. 16)…….7

Fotoğraf 3: Cihannüma Kasrı. (Dick de Lonlay, 1888; s.280……..9

Fotoğraf 4: Rıfat Osman'ın Edirne Yeni Sarayı Planı. (Kazancıgil, 1999, s.12-13)…9

Fotoğraf 5: Cihannüma Kesit. (Ekrem Hakkı Ayverdi, 1974, s. 247) ……...12

Fotoğraf 6: Cihannüma Kasrı (Mustafa Özer, 2014, s. 817)……..……...12

Fotoğraf 7: Bâb-üs-Saâde ……..……12

Fotoğraf 8: Bâb-üs-Saâde. (http://tarihboyunca.blogspot.com/2013/02/meshur-osmanl-saraylar-1.html.....12

Fotoğraf 9: Kum Kasrı (Rıfat Osman, 1989, F.22.) ……..13

Fotoğraf 10: Kum Kasrı (Rıfat Osman, 1989, F.23).……..13

Fotoğraf 11: Kum Kasrı Hamamı Planı. (Mustafa Özer, Mesut Dündar, 2019, s. 580)…….…....14

Fotoğraf 12: Restorasyon Sonrası Kum Kasrı Hamamı …..……....14

Fotoğraf 13: Matbah-I Amire Planı (Mustafa Özer, 2014, s. 821)……15

Fotoğraf 14: Matbah-I Amire ……..……...15

Fotoğraf 15: Adalet Kasrı Kat Planları (Rıfat Osman, 1989, f.6) ……..……16

Fotoğraf 16: Adalet Kasrı ……...……...16

Fotoğraf 17: Su Maksemi (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/kulturenvanteri/yeni-saray-su-terazisi-binasi) 21.05.2021……..16

Fotoğraf 18: Fatih Köprüsü…….....17

Fotoğraf 19: Saraçhane (Şehabeddin) Köprüsü……..18

Fotoğraf 20: Kanuni Köprüsü…..……...18

Fotoğraf 21: Av Köşkü- Bülbül Kasrı. (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/gezilecekyer/iv-mehmet-av-kosku) 21.05.2021……..19

Fotoğraf 22: Namazgâhlı Çeşme (Matbah-I Amire Planı (Mustafa Özer, 2014, s. 58.)……. ……19

Fotoğraf 23: Kum Kasrı. (Edirne Müze Müdürlüğü Fotoğraf Arşivi)……..……..34

Fotoğraf 24: Kum Kasrı Çinili Ocak. (Rıfat Osman,1989).....……..……..34

Fotoğraf 25: Fotoğraf 24. Kum Kasrı. (Edirne Müze Müdürlüğü Fotoğraf Arşivi)...34

Fotoğraf 26: Hermitage Müzesi St. Petersburg (Nazan Ilgaz,2015, r.546)……..….36

Fotoğraf 27: Süheyl Ünver'in Edirne Sarayı'nda Bulduğu Çini Parçası (Nazan Ilgaz,2015, r.537)……36

Fotoğraf 28: Edirne Yeni Saray Duvar Çinileri Müze Teşhiri (Edirne Müzesi 40-8337 Kayıtlı Fotoğraf Arşivi) ……....37

Fotoğraf 29: Victory&Albert Müzesi koleksiyonu. (Azade Akar, 2014, s.47)……..42

Fotoğraf 30: Sultan Ahmet Camii doğu cephe beden duvarı. (Levent Arlı ;2018, f.75) 43

Fotoğraf 31: Hasköy Handan Ağa Camii'nin mihrabının sağ duvarı. (Hediye Kızılay Karadeniz, 2021, f.42)…….43

Fotoğraf 32: Topkapı Sarayı Harem Dairesi Şadırvanlı Sofa. (Zehra Dumlupınar, 2015, f.75)……...44

Fotoğraf 33: Topkapı Sarayı Harem bölümü Valide Sultan Avlusu'na bakan üst kat odaları. (Murat Kocaaslan, 2010, r.24)……44

Fotoğraf 33: Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü cephe çinileri. (Emine Naza Dönmez, 2021, g.3)……45

Fotoğraf 34: İstanbul Çinili Cami. (Nevin Begeç, 2011, r.53)……45

Fotoğraf 35: Topkapı Sarayı Revan Köşkü nişleri……..46

Fotoğraf 36: Topkapı Sarayı Arz Odası……..47

Fotoğraf 37: Calouste Sarkis Gulbenkian Koleksiyonu. (Şenay Sayın Aslan, 2018, r.15) ..……..47

Fotoğraf 38: Ömer M. Koç Koleksiyonu. (Nazan Ilgaz, 2015, r. 554)……47

Fotoğraf 39: Victoria&Albert Müzesi koleksiyonu. (Nazan Ilgaz, 2015, r. 557)……47

Fotoğraf 40: Topkapı Sarayı Revan Köşkü. (Müge Bozbaş, 2008, r.90)……48

Fotoğraf 41: Topkapı Sarayı Sünnet Odası…….48

Fotoğraf 42: Kahire Aksungur Camii mihrabı. (Emine Naza Dönmez, 2001, r. 45)..49

Fotoğraf 43: Topkapı Sarayı Harem Dairesi Kubbeli Kasır kuzeybatı cephesi. (Zehra Dumlupınar, 2015, f.143)……49

Fotoğraf 44: Topkapı Sarayı Sünnet Odası…….49

Fotoğraf 45: Eminönü Yeni Camii……..49

Fotoğraf 46: Rüstem Paşa Camii. (Bahar Özdemir, 2016, f.86)…….50

Fotoğraf 47: Handan Ağa Camii. (Hediye Karadeniz, 2021 f.50)……..50

Fotoğraf 48: İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı çinileri. (İbrahim Ateş, 1983, s.160)……...50

Fotoğraf 49: Topkapı Sarayı Kara Ağalar Mescidi. (Zehra Dumlupınar, 2015)……..51

Fotoğraf 50: I. Mahmud Kütüphanesi pencere içleri. (Zehra Dumlupınar, 2020, f.31)…….52

Fotoğraf 51: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu. (Sevinç Gök, 2015, s.276)……52

Fotoğraf 52: I. Mahmud Kütüphanesi pencere içleri. (Zehra Dumlupınar, 2020, f.30)…….52

Fotoğraf 53: I. Mahmud Kütüphanesi pencere içleri. (Zehra Dumlupınar, 2020, f.29)…….53

Fotoğraf 54: İstanbul Yeni Cami mihrabın güney kolu…….…….54

Fotoğraf 55: Eyüp Sultan Türbesi. (Zeleha Kuvvet, 2019, f.142)……..55

Fotoğraf 56: Eyüp Sultan Türbesi. (Zeleha Kuvvet, 2019, f.140)……56

Fotoğraf 57: Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii Mahfili. (Şule Pamuk, 2013, f.116)……...56

Fotoğraf 58: Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii Mahfili. (Şule Pamuk, 2013, f.81).....57

Fotoğraf 59: İstanbul Yeni Camii. (Özlem Gündoğdu, 2008, f.20)……..57

Fotoğraf 60: Topkapı Sarayı Revan Köşkü. (Müge Bozbaş, 2008, r. 67)……57

Fotoğraf 61: Blythe House koleksiyonu. (Hayal Güleç, 2016, r.14)……58

Fotoğraf 62: Topkapı Sarayı Sünnet Odası…….58

Fotoğraf 63: İstanbul Yeni Camii……59

Fotoğraf 64: Topkapı Sarayı Revan Köşkü……..59

Fotoğraf 65: İstanbul Yeni Cami. (Özlem Gündoğdu, 2008, f.19)……...59

Fotoğraf 66: Topkapı Sarayı Çifte Kasırlar. (Zehra Dumlupınar, 2018, f.2)……60

Fotoğraf 67: İstanbul Kösem Sultan (Çinili) Camii. (H.Örçün Barışta, 2015, f.385)...61

Fotoğraf 68: Rüstem Paşa Camii. (Bahar Özdemir, 2016, f.39)……..61

Fotoğraf 69.Topkapı Sarayı Müzesi Deposunda yer alan sır altı mavi beyaz desenli bordür çinisi, Env. no. 745a1. (Prof. Dr. Gülgün Yılmaz Arşivi)…….62

Fotoğraf 70: Topkapı Sarayı III. Ahmet Kütüphanesi. (Zekiye Uysal, 2019, r.13)….62

Fotoğraf 71: Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü…….63

Fotoğraf 72: Rüstem Paşa Camii Kadınlar Mahfili. (Meryem Özcan, 2007, f.61)….63

Fotoğraf 73: Bursa Yeşil Türbe, Hafsa Hatun sandukası. (Savaş Yıldırım, 2007, r.139)……...64

Fotoğraf 74: Edirne Muradiye Camii. (Gülgün Yılmaz, 2015, r.8a)……64

Fotoğraf 75.Topkapı Sarayı Müzesi Deposunda yer alan sır altı mavi beyaz desenli bordür çinisi, Env. no. 408a1. (Prof. Dr. Gülgün Yılmaz Arşivi)…….65

Fotoğraf 76: Topkapı Sarayı Şehzadegan Mektebi. (Zehra Dumlupınar, 2015, f.16)..65

Fotoğraf 77: Topkapı Sarayı Valide Sultan Dairesi. Zehra Dumlupınar 2015 f.20)…65

Fotoğraf 78: II. Selim Türbesi. (Tanbey Özdil, 2021, r. 4.120)……..66

Fotoğraf 79: Selimiye Camii. (Tanbey Özdil 2021, r. 4.100)……..66

Fotoğraf 80: Bursa Yesil Cami. (Elif Terzi Doğan, 2010, r.63)…….67

Fotoğraf 81: Bursa Yesil Cami, Elif Terzi Doğan 2010 r.83)…….67

LEVHALAR LİSTESİ

Levha 1:	Kat. Nu.: 01	Müze Env. Nu.	: 5361
	Kat. Nu.: 02	Müze Env. Nu.	: 5362
	Kat. Nu.: 03	Müze Env. Nu.	: 5365
	Kat. Nu.: 04	Müze Env. Nu.	: 5366
Levha 2:	Kat. Nu.: 05	Müze Env. Nu.	: 4748/1
	Kat. Nu.: 06	Müze Env. Nu.	: 4748/2
	Kat. Nu.: 07	Müze Env. Nu.	: 4748/3
	Kat. Nu.: 08	Müze Env. Nu.	: 4749
Levha 3:	Kat. Nu.: 09	Müze Env. Nu.	: 4751/1
	Kat. Nu.: 10	Müze Env. Nu.	: 4751/2
	Kat. Nu.: 11	Müze Env. Nu.	: 4753
	Kat. Nu.: 12	Müze Env. Nu.	: 4755
Levha 4:	Kat. Nu.: 13	Müze Env. Nu.	: 4756/1
	Kat. Nu.: 14	Müze Env. Nu.	: 4756/2
	Kat. Nu.: 15	Müze Env. Nu.	: 5357
	Kat. Nu.: 16	Müze Env. Nu.	: 5364
Levha 5:	Kat. Nu.: 17	Müze Env. Nu.	: 8218
	Kat. Nu.: 18	Müze Env. Nu.	: 8221
	Kat. Nu.: 19	Müze Env. Nu.	: 8219
	Kat. Nu.: 20	Müze Env. Nu.	: 8220
Levha 6:	Kat. Nu.: 21		

	Kat. Nu.: 22	Müze Env. Nu.	: 4750
	Kat. Nu.: 23	Müze Env. Nu.	: 4752
	Kat. Nu.: 24	Müze Env. Nu.	: 8208
Levha 7:	Kat. Nu.: 25	Müze Env. Nu.	:4743/2
	Kat. Nu.: 26	Müze Env. Nu.	:8209
	Kat. Nu.: 27	Müze Env. Nu.	:8210
	Kat. Nu.: 28	Müze Env. Nu.	:8211
Levha 8:	Kat. Nu.: 29	Müze Env. Nu.	:8212
	Kat. Nu.: 30	Müze Env. Nu.	:8213
	Kat. Nu.: 31	Müze Env. Nu.	:8214
	Kat. Nu.: 32	Müze Env. Nu.	:8215
Levha 9:	Kat. Nu.: 33	Müze Env. Nu.	:8216
	Kat. Nu.: 34	Müze Env. Nu.	:8217
	Kat. Nu.: 35	Müze Env. Nu.	:4743/1
	Kat. Nu.: 36	Müze Env. Nu.	:4745
Levha 10:	Kat. Nu.: 37	Müze Env. Nu.	: 8223
	Kat. Nu.: 38	Müze Env. Nu.	:8222
	Kat. Nu.: 39	Müze Env. Nu.	:8222 parça
	Kat. Nu.: 40	Müze Env. Nu.	:8224
Levha 11:	Kat. Nu.: 41	Müze Env. Nu.	: 8225
	Kat. Nu.: 42	Müze Env. Nu.	:8226
	Kat. Nu.: 43	Müze Env. Nu.	:8227
	Kat. Nu.: 44	Müze Env. Nu.	: 4747

Levha 12:	Kat. Nu.: 45	Müze Env. Nu.	:8228
	Kat. Nu.: 46	Müze Env. Nu.	:4742/1
	Kat. Nu.: 47	Müze Env. Nu.	:8229
	Kat. Nu.: 48	Müze Env. Nu.	:8230
Levha 13:	Kat. Nu.: 49	Müze Env. Nu.	: 8231
	Kat. Nu.: 50	Müze Env. Nu.	: 4742/2
	Kat. Nu.: 51	Müze Env. Nu.	:4744
	Kat. Nu.: 52	Müze Env. Nu.	:4741-1/2
Levha 14:	Kat. Nu.: 53	Müze Env. Nu.	:4758
	Kat. Nu.: 54	Müze Env. Nu.	:4759-1
	Kat. Nu.: 55	Müze Env. Nu.	:4759-2
	Kat. Nu.: 56	Müze Env. Nu.	:4757
Levha 15:	Kat. Nu.: 57	Müze Env. Nu.	:4760
	Kat. Nu.: 58		
	Kat. Nu.: 59		
	Kat. Nu.: 60		
Levha 16:	Kat. Nu.: 61	Müze Env. Nu.	:5363
	Kat. Nu.: 62	Müze Env. Nu.	:4746
	Kat. Nu.: 63	Müze Env. Nu.	:4754
	Kat. Nu.: 64	Müze Env. Nu.	:5358
Levha 17:	Kat. Nu.: 65	Müze Env. Nu.	:5359
	Kat. Nu.: 66	Müze Env. Nu.	:5360
	Kat. Nu.: 67	Müze Env. Nu.	:8191

	Kat. Nu.: 68	Müze Env. Nu.	:5366
Levha 18:	Kat. Nu.: 69	Müze Env. Nu.	:4736
	Kat. Nu.: 70	Müze Env. Nu.	:8207
	Kat. Nu.: 71	Müze Env. Nu.	:8192
	Kat. Nu.: 72	Müze Env. Nu.	:8193
Levha 19:	Kat. Nu.: 73	Müze Env. Nu.	:8187
	Kat. Nu.: 74	Müze Env. Nu.	:8188
	Kat. Nu.: 75	Müze Env. Nu.	:8189
	Kat. Nu.:76	Müze Env. Nu.	:8190
Levha 20	Kat. Nu.: 77	Müze Env. Nu.	:8194
	Kat. Nu.: 78	Müze Env. Nu.	:8195
	Kat. Nu.: 79	Müze Env. Nu.	:4735
	Kat. Nu.: 80	Müze Env. Nu.	:4738
Levha 21:	Kat. Nu.: 81	Müze Env. Nu.	:8205
	Kat. Nu.: 82		
	Kat. Nu.: 83		
	Kat. Nu.: 84	Müze Env. Nu.	:8196
Levha 22:	Kat. Nu.: 85	Müze Env. Nu.	:4734
	Kat. Nu.: 86	Müze Env. Nu.	:4737
	Kat. Nu.: 87		
	Kat. Nu.: 88		
Levha 23:	Kat. Nu.: 89		
	Kat. Nu.: 90	Müze Env. Nu.	:8198

Kat. Nu.: 91 Müze Env. Nu. :4732

Kat. Nu.: 92 Müze Env. Nu. :4733

Levha 24: Kat. Nu.: 93 Müze Env. Nu. :8197

Kat. Nu.: 94 Müze Env. Nu. :8200

Kat. Nu.: 95 Müze Env. Nu. :8203

Kat. Nu.: 96 Müze Env. Nu. :8199

Levha 25: Kat. Nu.: 97 Müze Env. Nu. :4740/1

Kat. Nu.: 98 Müze Env. Nu. :4740/2

Kat. Nu.: 99 Müze Env. Nu. :8201

Kat. Nu.: 100 Müze Env. Nu. :8202

Levha 26: Kat. Nu.: 101 Müze Env. Nu. :8204

Kat. Nu.: 102 Müze Env. Nu. :4729

Kat. Nu.: 103

Kat. Nu.:104 Müze Env. Nu. :4730

Levha 27: Kat. Nu.: 105 Müze Env. Nu. :8186

Kat. Nu.: 106 Müze Env. Nu. :4731

Kat. Nu.: 107 Müze Env. Nu. :4739

Kat. Nu.: 108 Müze Env. Nu. :8233

Levha 28: Kat. Nu.: 109 Müze Env. Nu. :8232

Kat. Nu.: 110 Müze Env. Nu. :4761

Kat. Nu.: 111 Müze Env. Nu. :8234

Kat. Nu.: 112 Müze Env. Nu. :8235

Levha 29: Kat. Nu.: 113

Kat. Nu.: 114

Kat. Nu.: 115

Kat. Nu.: 116

Levha 30: Kat. Nu.: 117

Kat. Nu.: 118

Kat. Nu.: 119

Kat. Nu.: 120

Levha 31: Kat. Nu.: 121

1. GİRİŞ

Çini; Çin işi, Çin'e ait olan anlamını taşıyacak şekilde, dünyaya porselen sanatını tanıtan Çin isminde türetilmiştir. Mimari duvar kaplaması olarak bilinen en erken örnekler Mezopotamya ve Mısır'da tuğla üzerine renkli sırın kullanılması şeklinde olup, çini Türk sanatı içerisinde son derece önemli bir süsleme unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.[1] Bugün bilinen anlamıyla duvar çinisi kullanımı Anadolu'ya Selçuklularla girmiş ve mimariye bağlı olarak gelişim göstermiştir. Yüzyıllar boyunca farklı teknikler kullanılarak birçok önemli örneklerin verildiği çiniler saray, medrese, türbe, mescit ve cami gibi örneklerde mimari kompozisyonu şekillendiren ana kaynak konumundadır.[2]

Edirne'nin Osmanlılar tarafından hangi tarihte fethedildiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Tarih olarak Edirne'nin fethini detaylı bir şekilde inceleyen Halil İnalcık 1361 yılında fethedilmiş olduğunu ifade etmektedir.[3] Fetihten sonra başkent olan Edirne'de imar faaliyetlerine hız verilmiştir.[4] 1368 yılında Edirne'nin ilk sarayının inşası tamamlanmış fakat hızla büyüyen devletin teşkilatına uygun müdahaleler edilebilecek ikinci sarayın inşasına gerek duyulmuştur. Sultan II. Murad döneminde 1450 yılında Tunca Nehri'nin batısında yeni sarayın inşasını başlatmış, zamanla yeni yapılar eklenerek saray geniş bir alanda yayılım göstermiştir. Kum Meydanı, Valide Sultan Taşlığı, Çeşme Meydanı, Alay Meydanı ve Divan Meydanı gibi 5 ana avlu etrafında şekillenmiş olan Edirne Yeni Sarayı surlarla çevrelenmiş ve bu duvarların içinde ve dışında köşkler ve kasırlar yer almıştır.[5]

---

[1] Şerare Yetkin, "Çini", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/cini (21.09.2021), s. 329.
[2] Gönül Öney, "Çini ve Seramik Sanatı", *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. baskı, Ankara 1992, s. 93.
[3] Sedat Bayrakal, *Edirne'deki Tek Kubbeli Camiiler*, (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1998, s. 4.
[4] Hasan Uçar, *Edirne Yeni Saray Kazısı Seramikleri*, (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Türk- İslam Sanatı Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İzmir 2014, s. 9.
[5] Yaşar Yılmaz, "Edirne Sarayı", *Milli Saraylar*, Sayı: 2, 2004, s. 28-30.

Geniş bir alana yayılan ve içerisinde 100 farklı işlevli yapıların bulunduğu Edirne Yeni Sarayı Osmanlı çini sanatı içerisinde önemli bir yere sahiptir.[6] Dr. Rıfat Osman, Süheyl Ünver ve Tahsin Öz'ün yayınladıkları kitap ve dergilerden sarayın duvar çinileri ile bilgi edinilmektedir. Özellikle Cihannüma, Arz Odası, Kum Kasrı ve Hamamı, Divanhane Ocağı, Harem Dairesi, Selamlık ve Bab-üs Saade gibi yapılarda döneminin seçkin çinileriyle kaplı olduğu fotoğraflardan, bilimsel yayınlardan ve yapılan arkeolojik kazılardan bilinmektedir.[7] Sarayın duvar çinilerinin 1738 yılında sökülerek Topkapı Sarayı'na taşındığı, Harem, İncili Köşk, Ayasofya Kütüphanesi, İstanbul Beylerbeyi Camii, Eyüp Sultan Camii ve Türbesinde kullanıldığı kaynaklarda yer almaktadır.[8] İstanbul'a gönderilen duvar çinilerinden başka, Edirne'nin yaşadığı işgaller boyunca çinilerin kaçırıldığı veya özel izinlerle yurt dışına da saraydan çok sayıda çini çıktığı bilinmektedir.[9]

Edirne Yeni Sarayı'nda Tahsin Öz başkanlığında 1956 yılında başlayan kazıların ardından, 1973 yılında Prof. Dr. Doğan Kuban tarafından ikinci kazı dönemi gerçekleşmiştir. 1999-2003 yılları arasında Prof. Dr. Gönül Cantay, 2004-2006 yıllarında Edirne Müze Müdürlüğü, 2009-2015 yıllarında Prof. Dr. Mustafa Özer başkanlığında arkeolojik kazı çalışmaları devam etmiştir. 2018 yılından beri kazılar Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu başkanlığında sürmektedir.

Yapılan kazı çalışmalarında ele geçen ve çalışmamıza dahil edilen çiniler; Kum Kasrı ve Hamamı, Harem, Matbah-ı Amire, Cihannüma ve Arz Odası, Bab-üs Saade'de bulunmuş olan örnekleri kapsamaktadır. Buluntular arasında sır altı, sır altı mavi-beyaz, renkli sır ve tek renk sırlı çinilerin sarayın süslemesinde kullanıldıkları

---

[6] Mustafa Özer, *Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire): Kısa Bir Değerlendirme,* Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014, s. 7.

[7] Gönül Güreşsever Cantay, "Edirne Yeni Sarayı Çini-Keramikleri Nerede Üretildi?", T*rakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt: 10, Sayı: 19, Ocak 2020, s. 242-255.

[8] Azade Akar "16.yüzyıl İznik Çinilerine Dair Bir Araştırma", *Edirne'de Osmanlı Kültüründen Dekoratif Örnekler ve Edirne Sarayı İznik Çinileri*, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, İstanbul 2014, s.19

[9] Tülay Ölez, "Edirne Saray Çinileri Üzerine" *Vakıflar Dergisi*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Cilt 10, Ankara 1973, s.300-301.

tespit edilmiştir. Bilimsel yayınlar ve tez kapsamında yapılan araştırmalardan elde edilen bilgiler ışığında sarayda kullanılan çini örnekleri 15-18. yüzyıllar aralığına yerleştirilmiştir.

Başta İstanbul olmak üzere Balkanlara ve Avrupa'ya yapılan fetihlerde Edirne Sarayı önemli bir askeri üs olarak kullanılmasının yanı sıra çeşitli cülus, şenlikler, elçi kabulleri, taht değişiklikleri gibi sosyal ve idari merkez olarak da önemli konuma sahip olmuştur. 18. yüzyılda geçirdiği depremler ve yangınlar sonucu hasarlar oluşmuş, 19. yüzyılda ise iyice önemini yitirmiş olan Edirne Yeni Sarayı yaşamış olduğu işgallerle yok olmaya başlamıştır. 1877 yılında Rusların Edirne'ye yaklaşması sonucu sarayda bulunan cephanelik patlatılmış ve sonrasında onarılmayarak kullanılmaz hale gelmiştir.

Tez hazırlığı sırasında ilk olarak Edirne Müze Müdürlüğü'nde yer alan envanter defterleri incelenerek Edirne Yeni Sarayı'na ait duvar çinilerinin tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Edirne Müze Müdürlüğü envanterinde yer alan 103 adet çini parçası ile Edirne Yeni Saray kazı kasalarında 18 adet olmak üzere toplamda 121 duvar çinisi incelenmiştir. Araştırmalar sonrasında 1970-1973 yılları arası Doğan Kuban dönemi ile Prof. Dr. Gönül Cantay, Prof. Dr. Mustafa Özer ve Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu dönemlerinde yapılan kazılarda bulunan müze envanter defterine kaydedilmiş 121 adet duvar çinisi oda ışığında fotoğraf aynasız E-M5 Olympus fotoğraf makinesiyle f/5.6, İso-200 ile fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmiştir. Duvar çinileri 90 derece dik açı ile Caption tekniğiyle çekildiğinden eserlerin tamamının çizimi yapılmamıştır. Erken döneme ait tek renk sırlı altın yaldızlı 7 adet çinide, motiflerin zaman içerisinde silinmiş olan süslemeleri mevcut izlere göre çizimle belgelenmiştir. Fotoğraf çekimleri sırasında tez kapsamında olan astar, hamur, sır, dönem, ölçü ve kompozisyon özellikleri tespit edilmiştir. Hamur özelliklerini belirleme sırasında oda ışığında Munsell Soil Color Charts[10] kataloğundan

[10] Munsell Soil Color Charts, Macbeth Division of Kollmorgen Instruments, New Windsor, NY. 1994.

yararlanılmıştır. Duvar çinilerinin fotoğraflama sonrasında hamur, sır, dönem, kompozisyon, astar, sır, ölçü bilgilerinin yer aldığı bir katalog oluşturulmuştur. İncelenen duvar çinilerinin dönem, sır, hamur ve kompozisyon özellikleri incelenmiş, aynı kompozisyona sahip eserlerin, saray dışında hangi yapılarda kullanım gördüğü konusu araştırılmıştır.

Katalog çalışmalarının tamamlanmasının ardından müze arşivinde bulunan Edirne Yeni Sarayına ait fotoğraf ve belge araştırmaları yapılmış, bulunan dokümanlar tezde kullanılmak üzere kayıt altına alınmıştır. Müze araştırmaları sonrasında kütüphane taraması yapılarak tezin yazım aşamasına geçilmiştir.

2. EDİRNE YENİ SARAYI (SARAY-I CEDİDE-İ AMİRE)

Edirne fethedildikten sonra Edirne Eski Sarayı (Saray-ı Atik), I. Murad tarafından Selimiye Camii yakınında Kavak Meydanı olarak da adlandırılan alana inşa edilmiştir.[11] Edirne Sarayı tamamlanana kadar Sultan, Edirne'nin fethinden önce alınmış olan Dimetoka'da kalmıştır. Evliya Çelebi'nin yüz kuleli ve sarp bir tepede kurulduğunu belirttiği Dimetoka Sarayı, eski bir Bizans yapısı olan iç kalede kurulmuş ve uzun süre önemini devam ettirmiştir.[12] Edirne'nin fethinden dört yıl sonra yapımına başlanan ve 1365-1368 yılları arasında yapımı tamamlanan Eski Saray, Musa Çelebi döneminde genişletilerek kullanılmaya devam edilmiştir.[13]

Kanuni Sultan Süleyman döneminde kırk bin yeniçerinin kaldığı saraya divanhane, has oda, yeniçeri odaları, hazine, doğancılar, seferliler odaları gibi yapılar eklemenin yanı sıra sarayda tadilata da gidilmiştir. Eski Saray'ın zamanla şehir içerisinde kalması ve ihtiyaçları karşılayamamasından dolayı Yeni Saray inşasına başlanmıştır.[14]

IV. Mehmed döneminde 1653 yılında Edirne'yi ziyaret eden Evliya Çelebi, seyahatnamesinde, Eski Saray ile ilgili olarak; bahçesinin olmadığını, Selimiye Camii'nin Eski Saray'ın arazisi üzerine yapıldığını, dikdörtgen plana sahip olduğunu, etrafının 15 metre uzunluğunda duvarlarla çevrelendiğini ve sarayın kuzeye açılan demir kapısı olduğunu yazmıştır.[15]

---

[11] Ekrem Hakkı Ayverdi, *Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri III,* Baha Matbaası, İstanbul 1974, s. 234.
[12] Ayda Arel, "Cihannüma Kasrı ve Erken Osmanlı Saraylarında Kule Yapıları Hakkında" *Doğan Kuban'a Armağan*, Eren Yayıncılık, İstanbul 1994 s.104.; Machiel Kiel, "Dimetoka", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 9.cilt, İstanbul 1994, s. 306.
[13] Osman, Rıfat, *Edirne Sarayı*, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, 2. Baskı, Ankara 1989, s. 16; Oktay Aslanapa, *Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri,* Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2013, s. 120.
[14] Önder Demir, *Belgelerle Saray- Cedid-i Amire-i Edirne*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1999, s. 35.
[15] Önder Demir, *a.g.e*, s. 37-38.

Edirne Yeni Sarayı (Saray-ı Cedide-i Amire) inşasına II. Murad'ın emriyle 1450 yılında Tunca nehrinin batısında yaklaşık olarak 3.000.000 m² alan üzerine başlanmıştır.[16] Sultan II. Murad'ın vefat etmesi üzerine saray inşaatı bir süreliğine durmuş, Fatih Sultan Mehmed tarafından yeni eklemeler yapılarak saray inşası 1451 yılında tekrar başlatılmıştır.[17] Fatih, İstanbul'un fethi sonrası ve Topkapı Sarayı yapılmasına rağmen (1472-1478) Edirne'yi ihmal etmemiştir.[18] Tunca Sarayı, Hünkâr Bahçesi Sarayı, Edirne Saray-ı Hümayunu, Edirne Saray-ı Cedide-i Amire isimleriyle de anılan sarayın mimarının Muslihuddin olduğu belirtilmektedir.[19] Edirne Yeni Sarayı; Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim, I. Ahmed, II. Ahmed, IV. Mehmed ve II. Mustafa dönemlerinde yeni yapılar eklenerek büyütülmüştür.[20] Bazı yayınlarda 40.000 (altı bini görevli) kişinin yaşadığı ileri sürülen Edirne Yeni Sarayı'nda IV. Mehmed (Avcı) döneminde günde 6100 kişilik yemek hazırlandığı bilinmektedir.[21]

Edirne Yeni Sarayı, var olduğu süre boyunca padişahların yaşayıp gündelik hayatını geçirdiği yer değil aynı zamanda da devletin idari merkezi olması sebebiyle önemli bir yere sahiptir.[22] Sarayda gerçekleştirilen taht değişiklikleri, elçi kabulü, cülus törenleri, savaş hazırlıkları ve sosyal etkinlikler gibi fiili uygulamalar devletin gücünü temsil etmektedir. II. Ahmed, II. Mustafa ve III. Ahmed, Edirne Yeni Sarayı'nda tahta oturmuşlardır.[23] Kanuni Sultan Süleyman döneminde Rüstem Paşa tarafından Edirne Sarayı'na Avusturya elçisi Busbecq diplomatik amaçla çağırılmış ve üç ay Edirne'de kalmıştır. II. Selim ise Safevi elçisi Şahkulu Han'ı belirlenen protokole göre

---

[16] Ratip, Kazancıgil, *Edirne Sarayı ve Yerleşim Planı*, Edirne Valiliği Yayınları No: 5, İstanbul 1999, s. 8.
[17] Tahsin Öz, "Edirne Yeni Sarayında Kazı ve Araştırmalar*"*, *Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1965, s. 217.
[18] Erdal Eren, "Mimari Açıdan Geçmişten Günümüze Osmanlı Sarayları", *I. Edirne Sarayı Sempozyumu Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 1999, s. 39.
[19] Nesrin Çiçek Akçıl, "Saray-ı Cedid", *TDV İslam Ansiklopedisi,* 36. Cilt, 2009, s. 126.
[20] Rifat Osman, *a.g.e.*, s. 21.
[21] Mustafa Özer, "Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire)'ndan Günümüze Ulaşabilen Yapılar Hakkında", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 9/10, Fall 2014, s. 809.
[22] İbrahim Yıldırım, "Edirne Sarayı'nda ve Topkapı Sarayı'nda Minyatürlere Yansıyan Elçi Kabul Sahnelerindeki Osmanlı Devleti'nin Diplomatik Gücü", *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt: 1, Sayı: 1*,* İzmir 2012, s. 80.
[23] Önder Demir, *a.g.e.,* s. 46.

huzurlarına kabul etmişlerdir (Foto. 1).[24] Edirne'nin başkent olduğu süreçte sadece Fatih Sultan Mehmed'in cülus törenleri yapılmıştır (Foto. 2). İstanbul' un başkent olmasından sonra ise II. Ahmed (1691), II. Mustafa (1695) ve son olarak III. Ahmed'in (1703) cülus törenleri Edirne Yeni Sarayı'nda gerçekleştirilmiştir.[25] Sarayda gerçekleşen sosyal etkinliklerin başında ise sünnet düğünleri ve şenlikler gelmektedir. 1457 yılında Fatih Sultan Mehmed'in Şehzade Bayezid ve Mustafa için düzenlettiği sünnet düğünü bir ay sürmüş, etkinlikler saray ve koruluklarında gerçekleştirilmiştir.[26] Edirne Yeni Sarayı'nda gerçekleştirilmiş en görkemli ve son şenlik ise IV. Mehmed'in (Avcı) oğulları Mustafa (II.) ve Ahmed'in (III.) sünnet törenleri ile kızı Hatice Sultan'ın düğünü olmuştur. Edirne Sarayı önünde Sırık Meydanı'nda gerçekleştirilen etkinlik 45 gün sürmüştür. Aşık Ali Ağa, Risalesi'nde bu etkinlik sırasında günlük 6700 kişiye yemek verildiğini yazmıştır.[27]

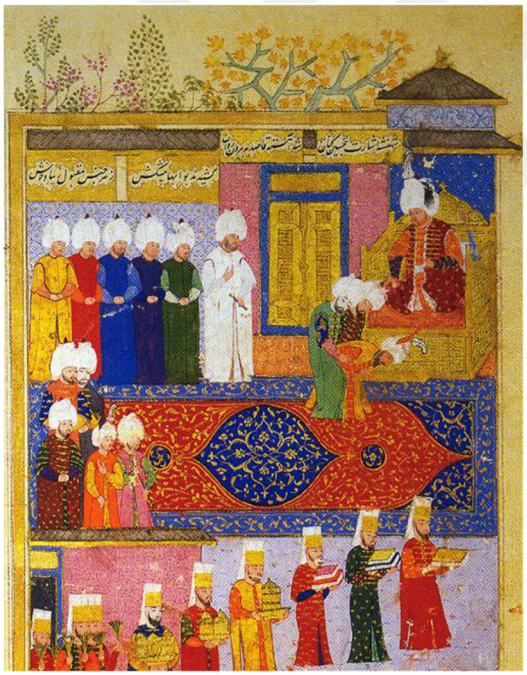

Fotoğraf 1: II. Selim'in Safevi elçisi Şahkulu Han'ı Kabulü. (İbrahim Yıldırım, 2012, s.85)

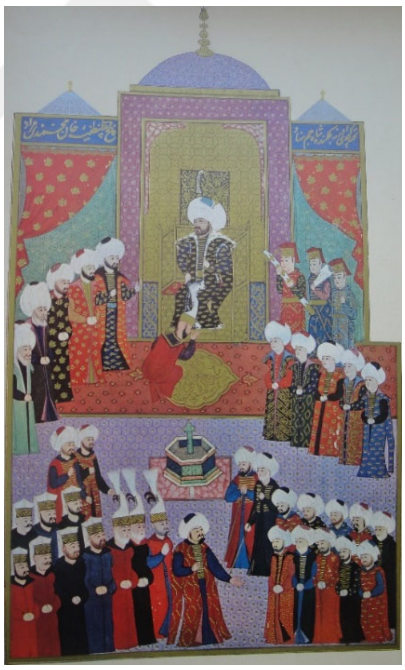

Fotoğraf 2: Fatih Sultan Mehmet'in Edirne'deki Cülusu. (Şevket Rado, 1969, Foto. 16)

[24] İbrahim Yıldırım, *a.g.m.*, s. 80.
[25] Zeynep T. Ertuğ, "Edirne'de Yapılan Son Cülus Töreni", *I. Edirne Sarayı Sempozyumu Bildirileri,* Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 1999, s. 97-101.
[26] Kerim Yunt, Mustafa Yunt, Tülin Yunt, "Haliç'ten Meriç'e Sünnet-Sünnet Düğünü Geleneklerine Bakışlar", *I. Edirne Sarayı Sempozyumu Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 1999, s. 200.
[27] Kerim Yunt, Mustafa Yunt, Tülin Yunta, a.g.m., s. 201.

Edirne Yeni Sarayı'nda tarih boyunca geçirdiği deprem ve yangınlar sonucunda büyük hasarlar oluşmuştur. 1752, 1753, 1758 yıllarında yaşanan depremler ve 1457, 1746, 1776 yıllarında çıkan yangınlarda sarayın bazı kısımları önemli ölçüde tahribata uğramıştır.[28] I. Süleyman, II. Selim ve IV. Mehmed dönemlerinde saraya eklenen yeni yapıların yanı sıra önemli tadilatlar yapılmıştır.[29] 1758 ve 1767 yıllarında III. Mustafa, 1787'de I. Abdülhamid, 1808'de III. Selim, 1828'de II. Mahmud onarımlarından başka Avrupa seyahati dönüşü Abdülaziz'in Edirne Yeni Sarayı'nda kalma ihtimali üzerine 1867'de Vali Hurşid Paşa tarafından başlatılan ve 1873 yılına kadar devam eden tadilatlar saraya verilen önemi göstermektedir.[30]

19.yüzyıldan itibaren önemini yitiren Edirne Yeni Sarayı 1829 yılında ilk işgaline uğramıştır ve bunun sonucunda Ruslar Edirne'ye girdikten sonra saray içerisinde bulunan eserleri yurt dışına kaçırmışlardır.[31] 1877 yılında yaşanan Osmanlı-Rus savaşı sırasında Rusların Edirne'ye yaklaşması sebebiyle cephanelik olarak kullanılan saray, Cemil Paşa'nın emri ile ateşe verilerek patlatılmıştır (Foto. 3).[32] Saray harap hale geldikten sonra İngilizler, Sultan Abdülhamid'den aldıkları özel izin ile sarayda sağlam halde bulunan bronz musluklar, çiniler gibi eserleri 105 sandık içerisinde Karaağaç İstasyonu'ndan İngiltere'ye götürmüşlerdir.[33] Savaş sonrası ihmaller, bakım ve onarımların yapılmaması, saray yapılarındaki taşların sökülerek çevredeki inşaatlar için kullanılması sarayın eski ihtişamını kaybederek tamamen kullanılamaz hale gelmesine sebep olmuştur.[34]

---

[28] Sarayın uğradığı tahribatlar ile ilgili olarak bkz. Önder Demir, *Belgelerle Saray- Cedid-i Amire-i Edirne*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1999.

[29] Murat Kocaaslan-Ahmet Arslantürk, "Sultan II. Mustafa Saltanatında Edirne Sarayı: 1696-1698 Harem Tamiratları", *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 9/1, Ankara 2014, s. 274.

[30] Oktay Aslanapa, *Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri,* Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2013, s. 118.; Semavi Eyice, "Saray-ı Cedid", *TDV İslam Ansiklopedisi,* 10.Cilt, İstanbul 1994, s. 432

[31] Osman Nuri Peremeci, *Edirne Tarihi*, 2. Baskı, Bellek Yayınları, Edirne 2011, s. 50.

[32] Rifat Osman, *Edirne Rehnüması,* Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi Yayınları. Edirne 1994, s. 90.

[33] Tülay Ölez, "Edirne Saray Çinileri Üzerine" *Vakıflar Dergisi*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Cilt 10, Ankara 1973, s.299-301

[34] Tahsin Öz, *a.g.m*., s. 218.

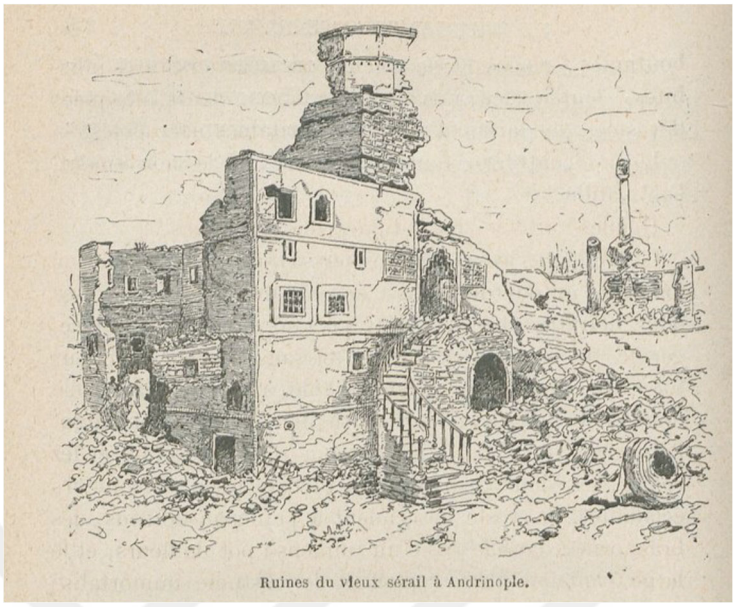

Fotoğraf 3: Cihannüma Kasrı. (Dick de Lonlay, 1888, s.280)

2.1. Edirne Sarayı'nın Mimari Özellikleri

Tunca Nehri'nin batısında Sarayiçi olarak da adlandırılan bölgede inşa edilen Edirne Yeni Sarayı yaklaşık 100 farklı işlevli yapıların bir arada olduğu geniş bir alana yayılan bir yapı topluluğudur.[35] Saray içerisinde, 17 kasır, 21 divanhane, 8 mescit, 18 hamam, 6 köprü, 5 mutfak, 4 kiler, 13 koğuş ve 117 oda yer almaktadır (Foto. 4).[36] Geniş avlular ve bu avluların etrafında kasırlar, köşkler, harem daireleri, hamamlar, su maksemleri, köprü ve çeşme gibi çeşitli yapıların yer aldığı[37] Edirne Sarayı'nın etrafı 3 metre yüksekliğinde duvarlarla çevrilidir.[38]

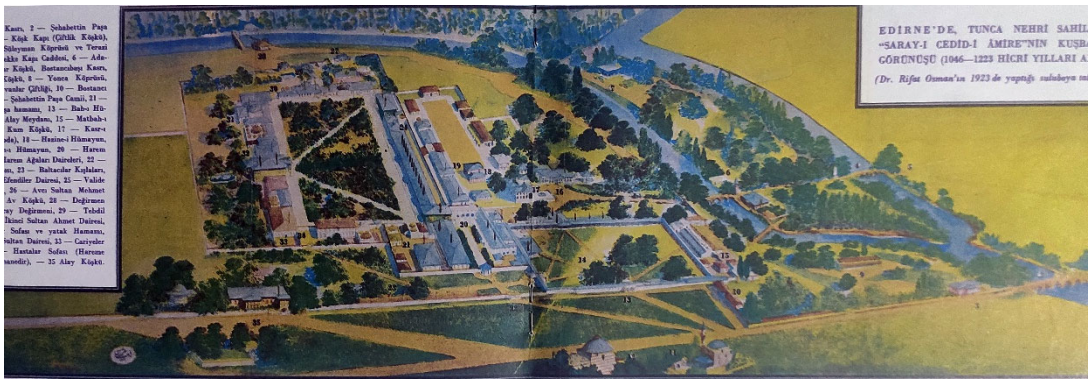

Fotoğraf 4: Rıfat Osman'ın Edirne Yeni Sarayı Planı. (Ratip Kazancıgil, 1999, s.12-13)

[35] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s.7
[36] Mustafa Özer, *a.g.m.*, s. 812.
[37] Oktay Aslanapa, *Osmanlı Devri Mimarisi,* 2. Baskı, İnkılap Kitapevi, İstanbul 2004, s. 597.
[38] Ekrem Hakkı Ayverdi, *a.g.e.,* s. 237.

Geniş bir alana yayılan saray, yayıldığı alanın topografik özelliği sebebiyle bina grupları ile meydanlar bir aks üzerine kurulmuştur.[39] Saray alanının iki büyük meydanı olan Alay Meydanı ve Kum Meydanı dışında Divan Meydanı, Valide Sultan Meydanı (Taşlık) ve Enderun Meydanı (Çeşme) yer almaktadır.[40] Sarayın Alay Meydanı'na Bab-ı Hümayun'dan girilmektedir.[41] Alay Meydanı'na girildiğinde Bab-ı Hümayun karşısında ahşap sundurmalı bölüm ile Kum Meydanı ve Arz Odası'na geçiş sağlayan Bâb-üs Saâde (Akağalar Kapısı) bulunmaktadır.[42] Bâb-üs Saâde'nin kuzey yönünde Matbah-ı Amire, batısında ise Babüsselam dışında saray mensupları için daireler ve bu dairelere ait olmak üzere 18 adet hamam bulunmaktadır.[43] Bâb-üs Saâde'den giriş yapılarak ulaşılan Kum Meydanı'nda Cihannüma Kasrı ve Kum Kasrı yer almaktadır.[44] Kum Meydanı'nda bulanan Cihannüma Kasrı'nın doğusunda Kum Kasrı ve Kum Kasrı Hamamı bulunurken Cihannüma Kasrı'nın üç yönünde Hazine-i Hümayun, Hırka-i Saadet Odası, Silahdar Ağa Dairesi, Mabeynciler Dairesi, Kuşhane Mutfağı ile Haremin Aynalı Kasrı bulunmaktadır.[45] Kum Meydanı'nın kuzeydoğusunda olan ve Kum Meydanı'nın devamı niteliğinde olan Enderun Meydanı (Çeşme Meydanı) yer almaktadır.[46] Tamamen yontma taşla döşemeli olan meydanın kuzey yönünde farklı üç koğuş bulunmaktaydı.[47] Alay Meydanı'nın kuzeyinde yer alan ve bu meydanı bir veya iki katlı yapıların çevrelediği Valide Sultan Meydanı (Taşlık Meydanı) bulunmaktadır.[48] Sultan Süleyman Sofası, IV. Mehmed ve I. Ahmed Dairesi, Haseki Daireleri, Valide Sultan Dairesi başta olmak üzere birden fazla yapıların yer aldığı Valide Taşlığı sarayın en önemli meydanlarından biridir.[49]

---

[39] Erdal Eren, *a.g.m*., s. 40.
[40] Mustafa Özer, "Edirne Yeni Saray'ın Avedis Benliyan Tarafından Hazırlanan 1905 Tarihli Vaziyet Planı Hakkında Düşünceler", *14th International Congress of Turkish Art Proceedings,* Paris 2011, s. 559-566.; Önder Demir, *a.g.e.*, s. 63.
[41] Oktay Aslanapa, *Edirne'de Osmanlı Devri …*, s. 122.
[42] Nesrin Çiçek Akçıl, *a.g.m*., s. 126.
[43] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 8.
[44] Nesrin Çiçek Akçıl, Gös.yer.
[45] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 7.
[46] Önder Demir, *a.g.e.*, s. 64.
[47] Cahit Alptekin, "Edirne'de Osmanlı Sarayları ve Saray-ı Cedide-i Amire", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 39, Sayı 197, İstanbul 2012, s. 6.
[48] Önder Demir, Gös.yer.
[49] Cahit Alptekin, Gös.Yer.

Saray-ı Cedide Amire'den günümüze ulaşan mevcut yapıları kronolojik olarak sıralamak gerekirse; 15. yüzyılda Cihannüma Kasrı, Bâb-üs Saâde, Kum Kasrı ve Kum Kasrı Hamamı, Matbah-ı Amire, Su Maksemi, Fatih ve Şehabeddin (Saraçhane) Köprüleri, 16. yüzyılda Adalet Kasrı, Kanuni Köprüsü, Namazgâhlı Çeşme ile 17. yüzyılda Av Köşkü şeklindedir.[50]

1451 yılında Fatih Sultan Mehmed tarafından başlatılmış olan Cihannüma Kasrı'nın yapımı 1452 yılında tamamlanmıştır.[51] Kum Meydanı'nda yer alan ve sarayın en görkemli yapısı olan kasır, 7 katlı olup kesme taştan inşa edilmiştir. Kasrın en üst katında sekiz köşeli ve ortasında havuzun yer aldığı Cihannüma Odası yer almaktadır. Sekiz köşeli konik bir çatı ile örtülü olan yapının zemini mermer döşelidir.[52] Ortasında havuz bulunan odanın etrafı 3 metre genişliğinde galeri ile çevrelenmektedir (Foto. 5).[53] 19. yüzyıl başlarına kadar onarılmaya devam edilmiş olan kasırda Sancak-ı Şerif, Sancak-ı Şeyhi, Hırka-i Saadet, Nöbetçi Ağalar, Mabeynciler, Yediler, Mescid ve Duagu mekanları, Kütüphane-i Hümayun, Taht-ı Hümayun ve Has odaları bulunmaktadır (Foto. 6).[54] Cihannüma Kasrı son derece zengin bir süslemeye sahiptir. Kasrın duvarlarında yer alan çiniler Muradiye ve Üç Şerefeli Cami'ndeki süslemeler ile aynı özellikleri taşırken duvarlarda yer alan beyitlere ve ahşap tavan süslemelerine sahip olduğu bilinmektedir.[55] 93 harbi sırasında cephanelik olarak kullanılan kasır, Ruslar'ın Edirne'ye yaklaşması üzerine dönemin valisi Cemil Paşa'nın emriyle patlatılmış ve büyük ölçüde zarar görmüştür.[56]

[50] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s.9
[51] Ratip Kazancıgil, Murat Tuğrul, *Edirne ve Padişahları*, Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi Yayınları, Edirne 2001, s. 31.; Ratip Kazancıgil, *Edirne Şehir Tarihi Kronolojisi (1300-1994)*, Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi Yayınları, Edirne 1995, s. 26.
[52] Atalay Bayık, *Edirne,* Nuruosmaniye Matbaası, İstanbul 1973, s. 30.
[53] Nesrin Çiçek Akçıl, *a.g.m.*, s. 126
[54] Mustafa Özer, *a.g.e.,* s. 25.
[55] Mustafa Özer, "Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire)'ndan Günümüze…, s. 819.
[56] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 20.

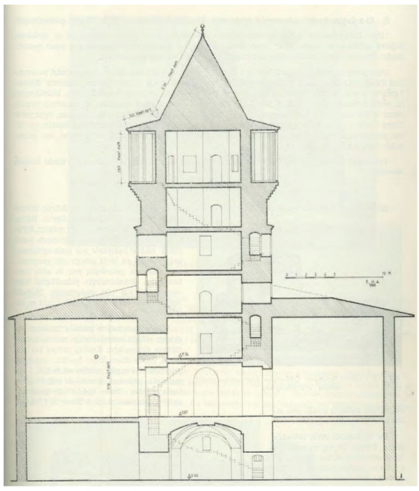

Fotoğraf 5: Cihannüma Kesit. (Ekrem Hakkı Ayverdi, 1974, s. 247)



Fotoğraf 6: Cihannüma Kasrı (Mustafa Özer, 2014, s. 817)

Alay Meydanı'na bakan Babüssaade, sivri kemerli olup, düzgün küfeki taşla yapılmıştır.[57] Zaman içerisinde geçirdiği onarımlar sebebiyle kapı açıklığının yanında kalan duvarlar hariç ilk devir özelliklerini kaybetmiş olan yapıda III. Mustafa döneminde yapıldığı düşünülen Rokoko tarzı günümüzde mevcut olmayan bir saçak bulunmaktadır (Foto. 7-8).[58]



Fotoğraf 7: Bâb-üs-Saâde.



Fotoğraf 8: Bâb-üs-Saâde. (http://tarihboyunca.blogspot.com/2013/02/meshur-osmanl-saraylar-1.html) Aralık 2021.

[57] Ekrem Hakkı Ayverdi, *a.g.e.,* s. 239.
[58] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 17.

Fatih Sultan Mehmed döneminde yapılan Kum Kasrı, birçok onarım ve tadilat görmüştür. 17. yüzyıl üslubunda olan kasrın ön cephesinde Cem Cumbası, sofa, iniş-çıkış merdivenleri ve odaları ile alt katında divanhane ve bir havuz bulunmaktaydı (Foto. 9).[59] Cem Cumbası'nın kenarlarında bulunan odalar ve ocaklar zengin çini bezemelerine sahiptir.[60] Şehzadeler mektebi olarak da bilinen Kum Kasrı'nda aynı zamanda devlet ve ordu yöneticilerinin toplantıları gerçekleştirilmekteydi (Foto. 10).[61]

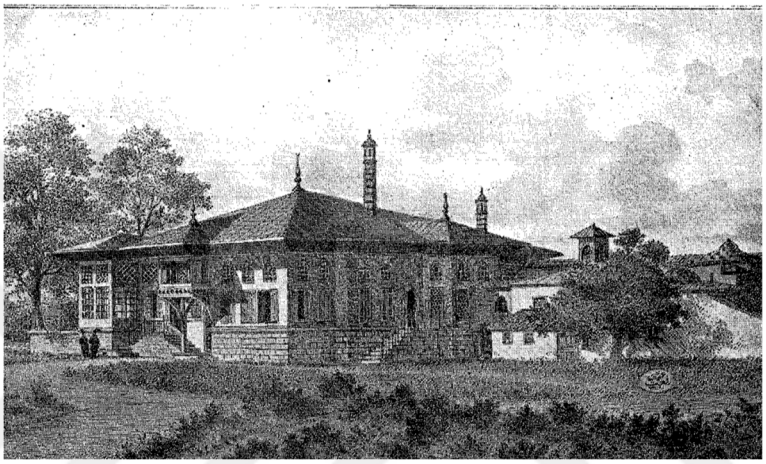

Fotoğraf 9: Kum Kasrı. (Rıfat Osman, 1989, f. 22)

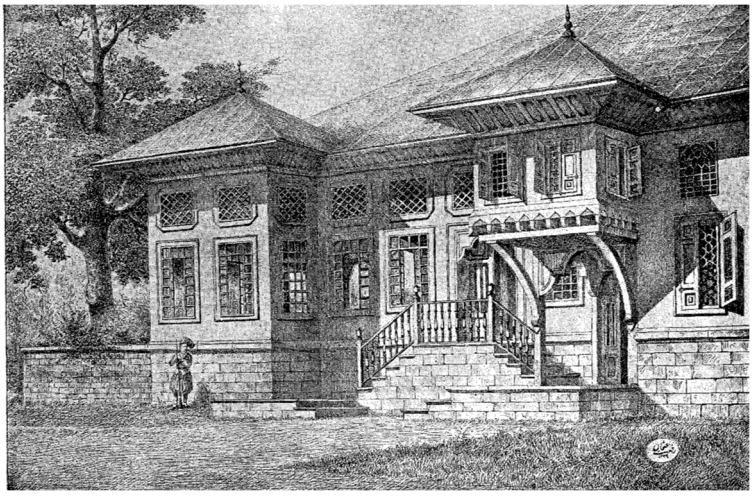

Fotoğraf 10: Kum Kasrı. (Rıfat Osman, 1989, f.23)

[59] Oktay Aslanapa, *Edirne'de Osmanlı…,* s. 125.
[54] Nesrin Çiçek Akçıl, *a.g.m*., s. 127
[61] Atalay Bayık, *a.g.e.,* s. 31.

Fatih Sultan Mehmed dönemi yapılarından olan Kum Kasrı Hamamı, 15. yüzyılın ilk yarısında inşa edilmiştir.[62] Kaba yontu taş ve tuğla ile inşa edilen hamamın bölümleri; soyunmalık, ılıklık, sıcaklık ve su deposu şeklinde kuzey- güney doğrultusunda sıralanmıştır (Foto. 11). Üst örtüsü tonoz (su deposu-sıcaklık eyvanı) ve kubbe (ılıklık-sıcaklık) olan yapının zemin döşemesinde mermer, taş ve tuğla kullanılmıştır (Foto. 12).[63]

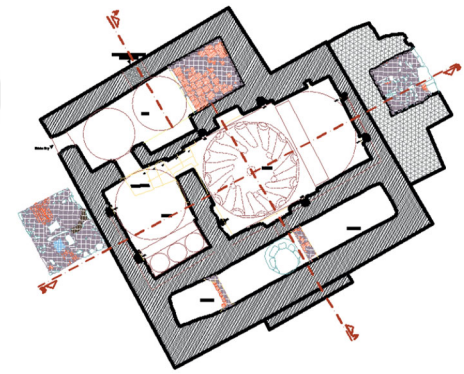

Fotoğraf 11: Kum Kasrı Hamamı Planı.
(Mustafa Özer- Mesut Dündar, 2019, s. 580)



Fotoğraf 12: Restorasyon Sonrası Kum Kasrı Hamamı

Fatih Sultan Mehmed döneminde yapıldığı kabul edilen bir diğer yapı olan Matbah-ı Amire, Fatih Köprüsü'nün batısında bulunmaktadır.[64] Üç bölümden meydana gelen yapı dikdörtgen planlı olup doğu-batı yönüne uzanmaktadır (Foto. 13). Yapının batı yönünde yer alan bölüm kendi arasında kare planlı 4 alandan oluşurken doğu yönünde bulunan bölümler ise kare formlu ikişer alandan oluşmaktadır.[65] Kare formlu alanların üst örtüsünü pandantifle geçilen kubbeler oluşturmaktadır.[66] Helvahane, kiler, has fırını ve mumhane gibi bölümleri bulunan Matbah-ı Amire,[67]

[62] Mustafa Özer, "Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire)'ndan Günümüze …, s. 822.
[63] Mustafa Özer- Mesut Dündar, "Edirne Sarayı Kum Kasrı Hamamı ve Aşçılar Hamamı", *Akdeniz Sanat Dergisi*, cilt.13, sa.1, 2019, s. 573.
[64] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 30.
[65] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 32.
[66] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 30.
[67] Nesrin Çiçek Akçıl, *a.g.m.*, s. 127

1877-78 Rus Savaşı sırasında ve sonrasında maruz kaldığı doğal afetlerin tahribatıyla zarar görmüş, 2009 yılında restore edilmiştir (Foto. 14).

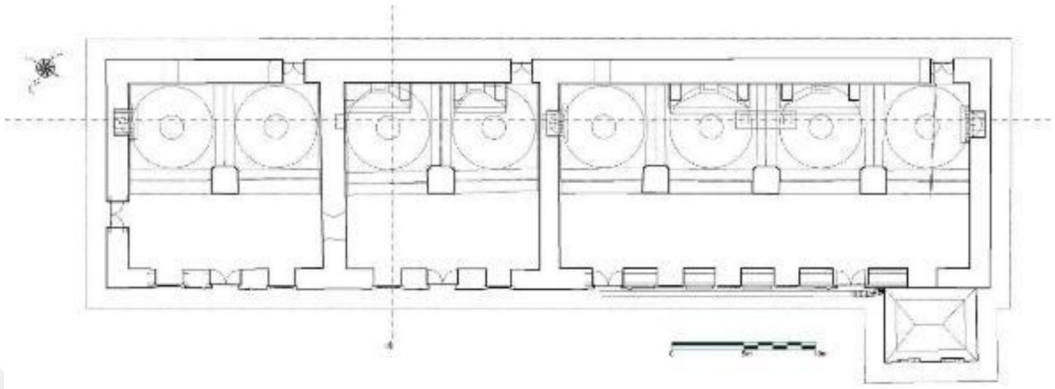

Fotoğraf 13. Matbah-ı Amire Planı. (Mustafa Özer, 2014, s. 821)



Fotoğraf 14: Matbah-ı Amire.

Adalet Kasrı, 1561 yılında Kanuni Sultan Süleyman döneminde Mimar Sinan tarafından inşa edilmiştir.[68] Sarayın Has Bahçesi'nde ve Fatih Köprüsü'nün güney yönünde bulunan yapı üç katlı olup kare planlıdır (Foto. 15).[69] Yapının birinci katında şerbethane, ikinci katında divanhane, üçüncü katında ise havuzlu padişah odası yer almaktadır.[70] Düzgün kesme taşla inşa edilen kasrın örtüsü, içten kubbe dıştan

[68] Oktay Aslanapa, *Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri,* Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2013, s. 131.
[69] Mustafa Özer, *Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire): Kısa Bir Değerlendirme*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014, s. 57-59.
[70] Nesrin Çiçek Akçıl, "Saray-ı Cedid", *TDV İslam Ansiklopedisi,* 36.Cilt, 2009, s. 127

piramidal külah ile kaplıdır. Maruz kaldığı doğal afet ve beşerî tahribatla zarar gören yapı, 2012 yılında basit bir onarım geçirmiştir (Foto. 16).[71]

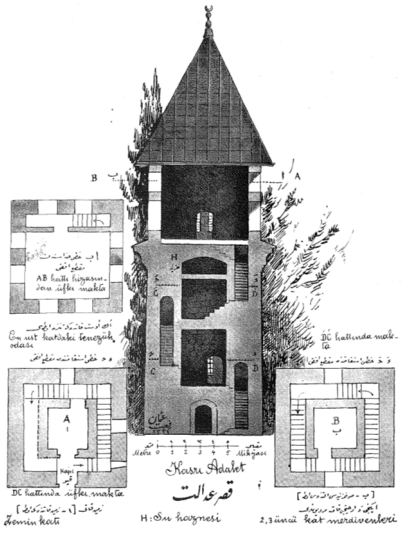

Fotoğraf 15: Adalet Kasrı Kat Planları .(Rıfat Osman, 1989, F.6)



Fotoğraf 16: Adalet Kasrı.

15. yüzyıla ait olduğu düşünülen, sarayın su ihtiyacını karşılamak için yapılan Su Maksemi, Cihannüma Kasrı'nın kuzeyinde, kuzey-güney doğrultulu, dikdörtgen planlı olarak inşa edilmiştir. Üç katlı (bodrum katı ile) olan yapının birinci ve ikinci katı iki bölümlü olarak düzenlenirken son katı doğu-batı yönünde tek bölümlü olarak düzenlenmiştir (Foto. 17). [72]



Fotoğraf 17: Su Maksemi. (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/kulturenvanteri/yeni-saray-su-terazisi-binasi) 21.05.2021

[71] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 60.
[72] Mustafa Özer, *a.g.e.,* s. 54.

Fatih Sultan Mehmed dönemine ait olan kesme taştan ve üç gözlü olarak inşa edilen Fatih Köprüsü, Tunca Nehri'nin üzerinde olup, sarayın Has Bahçesi'ni Kum Meydanı'nda bulunan Demir Kapı' ya bağlamaktadır.[73] 1452 yılına tarihlendirilen yapı Has Bahçe, Süvari ve Cephanelik Köprüsü olarak da isimlendirilmektedir (Foto.18).[74]



Fotoğraf 18: Fatih Köprüsü.

Saraçhane (Şehabeddin) Köprüsü, 1451 yılında Tunca Nehri üzerine Hadım Şahabeddin Paşa tarafından 10 gözlü olarak yaptırılmıştır.[75] Üzerinde köşk bulunan köprü, düzgün kesme taşla inşa edilmiştir (Foto. 19).[76] Sarayın Has Bahçesi ile şehir merkezini birbirine bağlayan Kanuni Köprüsü, Sultan I. Süleyman döneminde yapılmıştır.[77] 1553-1554 yıllarında Mimar Sinan tarafından yapıldığı düşünülen köprü dört gözlü olup düzgün kesme taşla inşa edilmiştir (Foto. 20).[78]

[73] Ekrem Hakkı Ayverdi, *a.g.e.*, s. 266.
[74] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 43.
[75] Ratip Kazancıgil, *Edirne Şehir Tarihi …*, s. 26.
[76] Mustafa Özer, *a.g.e.*, s. 43.
[77] Osman Nuri Peremeci, *a.g.e.*, s. 84.
[78] Mustafa Özer, "Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire)'ndan Günümüze …, s. 825.



Fotoğraf 19: Saraçhane (Şehabeddin) Köprüsü.



Fotoğraf 20: Kanuni Köprüsü.

Bülbül Kasrı olarak da bilinen Av Köşkü Edirne Sarayı'nın Has Bahçesi'nde 1671 yılında inşa edilmiştir.[79] Sultan IV. Mehmed (Avcı) tarafından yaptırılan yapı, çokgen ana planlı olup, etrafı ahşap sundurmayla çevrelenmiştir. Kırma çatılı ve düzgün kesme taşlardan inşa edilen köşke, iki yanında yükselen merdivenle ulaşılmaktadır. Günümüzde ahşap kısımları mevcut olmayan yapı geçirdiği restorasyon ve onarım sonucunda inşa edildiği dönemin özelliklerini kaybetmiştir (Foto. 21).[80] Namazgâhlı Çeşme'nin ise 16. yüzyılın ikinci yarısında inşa edildiği düşünülmektedir. Sarayın Alay Köşkü karşısında bulunan yapı, düzgün kesme taşlar ile kare formda inşa edilmiştir. Namazgâhlı Çeşme'nin üst kotu namazgâh olarak, kaide konumundaki kısmı ise çeşme olarak düzenlenmiştir. Güney cephesinde mihrap, kuzey, doğu ve batı cephelerinde çeşme bulunmaktadır. Çeşme olarak hazırlanan cepheler sivri kemerli niş şeklinde olup üstten bir sıra palmet ve mukarnas dizileriyle bitirilmiştir. Namazgâhlı Çeşme'nin güneyinde bulunan sivri kemerli kavsaraya sahip mihrap nişi ise çokgen formludur (Foto. 22).[81]

[79] Önder Demir, *a.g.e.*, s. 53.
[80] Mustafa Özer, *a.g.m.*, s. 828.
[81] Mustafa Özer, *Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire): Kısa Bir Değerlendirme*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014, s. 61-62.



Fotoğraf 21: Av Köşkü- Bülbül Kasrı. (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/gezilecekyer/iv-mehmet-av-kosku) 21.05.2021



Fotoğraf 22: Namazgâhlı Çeşme (Matbah-I Amire Planı (Mustafa Özer, 2014, s. 58.)

2.2. Edirne Sarayı Kazı Çalışmaları ve Araştırmaları

Edirne Yeni Sarayı'nda ilk kazı çalışmaları Tahsin Öz başkanlığında Yüksek Mimar Fikret Yücel ve Arkeolog Adnan Pekman ile birlikte 18 Ağustos 1956-15 Eylül 1956 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Çalışmalara Cihannüma Kasrı'nın ön cephesinde başlanmış olup var olan molozlar kaldırılarak 1873 yılına tarihlenen merdivenler ve bu merdivenlerde bulunan molozların kaldırılmasıyla köşkün bodrum katına ait kapı bulunmuştur. Yapının genel temizliği yapılarak çalışmalara devam edilmiştir. Cihannüma Kasrı'nın sağ cephesinde yapılan kazı çalışmaları sırasında, altıgen köşeli tuğla döşemeli zemin ile taş ve tuğla örgülü duvar kalıntılarına ulaşılmıştır. Kum Kasrı'nda yapılan sondaj kazılarında ise Devlet Su İşleri'nin yapmış olduğu setten dolayı kasrın ana hatları belirlenememiştir. Çalışmalar sırasında 17. yüzyıla ait yanık çini parçaları ele geçirilmiştir. Kum Kasrı Hamamı'nda sadece genel temizlik yapılmıştır. Su Maksemi'nde yapılan kazılarda ise yapının etrafında su künkleri bulunmuştur. Namazgâh da yapılan çalışmalar sonucunda çini parçalarıyla selsebil taşı bulunmuş ve Edirne Müzesi'ne teslim edilmiştir.[82]

[82] Tahsin Öz, *a.g.m.*, s. 219-222.

Sarayın ikinci kazı dönemine, 1973 yılında Prof. Dr. Doğan Kuban başkanlığında devam edilmiştir. Harem kısmında yapılan kazı çalışmaları sırasında su kanalları ve künklere, hamam kısmında ise duvar kalıntısına rastlanmıştır. Nehir kenarına yakın bir yerde ve Matbah-ı Amire'nin sırasında yapılan sondaj sonrasında küçük bir hamam kalıntısı bulunmuştur. Kazı buluntuları arasında 17 ve 18.yüzyıllara ait tabak, çanak, cam ve küçük çini parçaları yer almaktadır.[83]

1999-2003 yılları arasında Prof. Dr. Gönül Cantay başkanlığında Edirne Yeni Saray kazıları devam etmiştir. 1999 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmalarına Matbah-ı Amire'de genel temizlik yapılarak başlanmıştır. Bâb-üs-saâde, Su Maksemi, Kum Kasrı Hamamı, Cihannüma Kasrı, Matbah-ı Amire yemek salonları, Köprü ve Adalet Kulesi'nin vaziyet planı çalışmaları tamamlanmıştır. Matbah-ı Amire'nin güneydoğusunda gerçekleştirilen kazılarda yapıların temel duvarlarının araştırılmasına başlanmıştır. Kuzeybatısında ise hazneli çeşme ve çevresinde çalışmalar devam etmiştir. 16 gün süren kazı çalışmaları sırasında mavi-beyaz, tek renk yeşil sırlı, kırmızı hamurlu ve astarlı keramikler bulunarak korumaya alınmıştır.[84] 2000 yılındaki çalışmalara ise 1999 yılında Matbah-ı Amire içerisinde ve dışında kazısı başlayan açmalarda devam edilmiştir. Matbah-ı Amire'ye bitişik olan ve yer yer devam eden duvarın temel kalıntılarının bulunmasının yanı sıra, sarayın su yapıları da belirlenmiştir. Kum Kasrı Hamamı'nın rölöve çalışmaları yapılmış ve Kum Kasrı Hamamı çevresinde yapılan kazılarda kasrın temel duvarları ve suyolları tespit edilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında cam, keramik, lüle, çivi ve mermer parçaları gibi buluntular ele geçirilmiştir.[85]

---

[83] Edirne Müze Müdürlüğü tarafından Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne gönderilen 471.1./497 sayılı 12 Eylül 1973- 26 Eylül 1973 Son Çalışma Raporu.

[84] Gönül Cantay, "Edirne Yeni Sarayı (Matbah-ı Amire) Kazısı 1999", *22.Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt: 2, 2001 s. 439-448.

[85] Gönül Cantay, "Edirne Yeni Sarayı (Matbah-ı Amire) Kazısı 2000", *23. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 1, 2001, s. 29-40.

2001 yılında yapılan kazı çalışmalarında Kum Kasrı ve Matbah-ı Amire'de devam edilmiş olup; lüleler, kap-kacaklar, sırlı-sırsız keramikler, şişeler, kulplu sürahiler, çini parçaları gibi buluntulara ulaşılmıştır.[86]

2002 yılında gerçekleşen kazı çalışmaları Kum Kasrı'nda devam etmiş, temel ve kısmen su basmanı tespit edilmiştir. Bâb-üs-Saâde ve çevresindeki kazılarda ise kuyu ile kapının durumuna açıklık getiren kazı verilerine ulaşılmış, önceki yıllarda ele geçen malzemelerle aynı tipolojik eserler ele geçirilmiştir.[87]

2004-2005 ve 2006 yılında kazı çalışmaları Edirne Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir. 2004 yılında Matbah-ı Amire'de devam edilen çalışmalarda yapının ilk evresine ait olduğu düşünülen ocakların yanı sıra düzenli-düzensiz taşlardan oluşan yol döşemelerine rastlanmıştır. Yapının kuzey cephesinde ise doğu-batı yönünde uzanan temel kalıntıları ortaya çıkarılmıştır. Çalışmalar sırasında sırlı-sırsız seramikler, çini parçaları ve lüle parçaları ele geçirilmiştir.[88]

2005 yılı çalışmalarında; Cihannüma Kasrı'nın kuzeydoğu ve güneybatısından birbirlerinden dehliz ile ayrılan mekânlar ve bu mekânların güneydoğu cephesine bakanların önünde birer mekân daha ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan mekânların önceleri taş döşeli olduğu daha sonraları kare ya da altıgen formlu tuğla döşemeyle kaplandığı tespit edilmiştir.[89]

---

[86] Gönül Cantay, "Edirne Yeni Sarayı (Matbah-ı Amire) Kazısı 2001", *24. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 1, 2002, s. 29-39.

[87] Edirne Müze Müdürlüğü tarafından İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne 09.04.2002 tarihli ve 483 sayılı yazı ile gönderilen kazı raporu.

[88] Edirne Müze Müdürlüğü tarafından İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne B.16.0.AMG.4.22.00.00-712/152 sayılı ile gönderilen kazı raporu.

[89] Edirne Müze Müdürlüğü tarafından İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne 02.08.2005 tarih ve 1808 sayılı yazı ile gönderilen kazı raporu.

2006 yılındaki kazı çalışmaları Cihannüma Kasrı ve Arz Odası'nda gerçekleştirilmiştir. Arz Odası'nda, Taht-ı Hümayun mekânını meydana getiren duvarlar ve Arz Odası'nı çevreleyen revak duvarlarına ulaşılmıştır. Devam eden çalışmalarda saraya ait atık ve temiz su kalıntıları ortaya çıkarılmıştır. Cihannüma Kasrı'nda yapılan çalışmalar ise yapının ön cephesinde ve güneybatı yönünde devam etmiştir. Kasrın ön cephesinde, 1868 yılındaki onarım sırasında yapılan Saltanat Merdiveni'nin temel kalıntıları tamamen ortaya çıkarılmıştır. Kasrın ayrıca erken dönemine ait olan duvar kalıntılarına ulaşılmış ve bu duvar kalıntılarının kasrın önünde yer alan terasa ait olduğu belirtilmiştir. Çalışmalarda kasrın alt yapısına ilişkin su kanalları ile müştemilat odalarından birine rastlanılmıştır. 15-16.yüzyıla ait çiniler, metal parçaları, seramikler, mermerler vb. kazı buluntuları arasındadır. [90]

2009-2015 yıllarında Kazı Başkanlığını Prof. Dr. Mustafa Özer'in yaptığı Edirne Yeni Saray Kazıları, 6 sezon kesintisiz devam etmiştir. 2009 yılında gerçekleşen çalışmalarda ilk olarak sarayın yayılım alanı ve alanın mevcut haritasının çıkarılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Alan tespitine yönelik yapılan yüzey araştırmalarının da gerçekleştiği bu dönemde kazı çalışmaları Kum Kasrı Hamamı ile çevresinde gerçekleştirilmiştir. Matbah-ı Amire'nin iç mekânlarında ve çevresinde restorasyona yönelik kazılar yapılmıştır. Yapılan kazılar sonucunda yapının altyapı sistemine ilişkin verilere ulaşılmış ve küçük buluntular ele geçirilmiştir. Kazı çalışmalarında yapının orijinal zeminine ve diyagonal olarak devam eden yapıya kuzey yönden bitişik olan çeşmeye yönelen iki altyapı sistemine ulaşılmıştır. Altyapı sistemi dışında yapının kuzey kesiminde etrafı blok taşlarla kapanmış ve yarım daire kesitli tuğla ocak ile yapının doğu cephesinde kuzey-güney duvarına saplanan, doğuya yönelen tuğla zemin ve duvar kalıntısı bulunmuştur. Yapının güney duvarında bulunan açmalarda ise güney duvarına paralel ve belirli aralıklarla yapının beden duvarına saplanan tuğla döşemeli temel izleri ortaya çıkarılmıştır. Yapının beden duvarlarında bulunan izlerden mekânın sundurma ile

[90] Edirne Müze Müdürlüğü tarafından İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne B.16.0.AMG.4.22.00.00-712/214 sayılı yazı ile gönderilen kazı raporu.

örtülü olduğu anlaşılmıştır. Yapılan kazı çalışmaları sırasında sırlı- sırsız keramikler, çini parçaları, mermi, gülle, sikke, madeni objelerin yanı sıra Erken Roma Dönemi'ne ait olduğu düşünülen heykel kaide parçası gibi buluntular ele geçirilmiştir.[91] 2010 yılında gerçekleşen kazılar Kum Kasrı ile Matbah-ı Amire'nin güneyinde gerçekleştirilmiştir. Matbah-ı Amire'nin 2009 yılı çalışmalarında ortaya çıkarılan tuğla ve taş döşeme ile atık su künklerinin devamı ortaya çıkarılmıştır. Bu bölgede yapılan çalışmalarda lüleler, çini parçaları, sırlı ve sırsız seramikler, künk parçaları, sikke ve madeni objeler ele geçirilmiştir. Kum Kasrı'nda yapılan kazılarda ise temel kalıntıları ve süsleme özelliklerinin belirlenebileceği küçük buluntular ortaya çıkarılmıştır. Lüle, çini, künk, cam, demir parçaları vb. bu yılın buluntu grubunu oluşturmaktadır.[92]

2011 kazı sezonunda ise Matbah-ı Amire'nin güneyindeki çalışmalara devam edilmiş ve bir önceki kazı dönemlerinde ortaya çıkarılan saray altyapısına ilişkin verilerin devam ettiği gözlemlenmiştir. Matbah-ı Amire'nin iç mekânlarında da ortaya çıkarılan altyapı sistemlerinin devam ettiği görülmüştür. Kazı çalışmaları sırasında lüle, çini, künk, cam, madeni objeler gibi buluntular ele geçmiştir. 2011 yılında kazı çalışmaları dışında sikke, metal, kemik ve cam objeler ile lüle, çini, seramik parçalarının restorasyon ve konservasyonu yapılmıştır. Su Maksemi, Mahmudiye Kışlası'nın güney cephesi, Mahmudiye Kışlası Hamamı'nın rölöve çalışmaları ile Matbah-ı Amire ve Kum Kasrı Hamamı'ndaki konservasyon ve restorasyon çalışmalarına devam edilmiştir.[93]

2012 yılında kazı çalışmaları Matbah-ı Amire'nin güneyinde gerçekleşmiş ve burada önceki yıllarda kazısına başlanan yaklaşık 600 m² alanın kazı çalışmaları tamamlanmıştır. Bu bölgede devam eden kazılarda bir önceki senelerde de ortaya

[91] Mustafa Özer, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) kazısı 2009 Yılı", *Sanat Tarihi Dergisi,* Cilt XXII. Sayı 2 Ekim 2013, s. 1, 43.
[92] Mustafa Özer, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2010 Yılı Çalışmaları", *Sanat Tarihi Dergisi*, Cilt XXIII, Sayı 1, 2014, s. 39-66.
[93] Mustafa Özer, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2011 Yılı Çalışmaları", *Sanat Tarihi Dergisi*, Cilt XXIV, Sayı 1, 2015, s. 73-106.

çıkarılan sarayın altyapısının devam ettiği görülmüştür. Yine bu bölgede olduğu düşünülen Sur-i Sultani, Aşçı Koğuşu ve Hamamı, Aşçı Mescidi ve Ateşliklere ait mimari veriler tespit edilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında lüle, çini, künk, cam, madeni objeler gibi buluntular ele geçirilmiştir.[94]

2013 yılındaki çalışmalar Matbah-ı Amire'nin güneyinde, Su Maksemi ve çevresi ile Bab-ı Hümayun'un bulunduğu alanda gerçekleştirilmiştir. Matbah-ı Amire'nin güneyinde altyapı sistemlerinin görülmeye devam ettiği alanda bir önceki yıllarda görülen farklı dönem duvar kalıntılarının da ortaya çıktığı görülmektedir. Su Maksemi ve çevresinde gerçekleşen çalışmalarda altyapı sistemleri ortaya çıkarılmıştır. Doğu-batı yönünde uzanan ve içinde kurşun borular bulunan künkler bulunmuştur. Bab-ı Hümayun'da gerçekleşen kazı çalışmalarında da üçgen profilinde su künkleri tespit edilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında lüle, çini, künk, cam, madeni objeler gibi buluntular ele geçirilmiştir.[95] 2014 yılında yapılan kazı çalışmalarına Matbah-ı Amire'nin güneyinde, güneybatısı ve doğusu ile Namazgâhlı Çeşme çevresinde devam edilmiştir. Matbah-ı Amire'nin alt yapı sistemlerinin ve geçen yıllarda görülen düzensiz temel kalıntılarının devam ettiği görülmektedir. Yine bu bölgede olduğu düşünülen Sur-i Sultanı, Aşçı Koğuşu ve Hamamı, Aşçı Mescidi ve Ateşliklere ait mimari verilerin devam ettiği tespit edilmiştir. Namazgâhlı Çeşme'nin batısında ve kuzeyinde çalışmalara devam edilmiş, çeşme ile Saray'ın ana su sistemi arasında olan ilişkiye ait veriler elde edilmiştir. Namazgâhın üç yönündeki duvar ortaya çıkarılarak önceki yıllarda alınan rölövesiyle birleştirilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında lüle, çini, künk, cam, madeni objeler gibi buluntular ele geçirilmiştir.[96]

[94] Mustafa Özer, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2012 Yılı Çalışmaları", *35. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 2*, 2*013*,* s. 382-399.
[95] Mustafa Özer, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2013 Yılı Çalışmaları, *36. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 3*, 2*014*,* s. 495-524.
[96] Mustafa Özer- Mesut Dündar -Hasan Uçar- Gökben Ayhan-Yavuz Güner, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2014 Yılı Çalışmaları", *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 3*, 2*015*,* s. 595-622.

2018 yılında Edirne Müzesi ve Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu danışmanlığında yeniden başlayan kazı çalışmaları günümüzde Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu'nun kazı başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Kararlı 12 aylık kazılar arasında devam etmektedir. 2019 sezonu kazı çalışmalarına Sur-i Sultani ve Demir Kapı kısmında yapılan çalışmalarla devam edilmiştir. Sur duvarları ve Demir Kapı civarında yapılan kazılarda çini parçalarına rastlanmamıştır. 2020 yılında yapılanda kazılarda ise form vermeyen ve süsleme alanı sınırlı küçük çini parçalarına rastlanmıştır. 2021 yılında yapılan kazı çalışmaları ise Cihannüma ve çevresinde gerçekleştirilmiş olup Enderun Camii kalıntılarına ve saray yapılarına ait mimari yapı malzemeleriyle yapılmış Cumhuriyet Dönemi yapısı olan jandarma binasının temel kalıntılarına ulaşılmıştır. Tahribatın yüksek olduğu bu alanda yapılan kazı çalışmaları sırasında duvar çinilerine rastlanmamıştır.[97]

3. TÜRK ÇİNİ SANATININ TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1. Selçuklu ve Beylikler Dönemi Çini Sanatı

Osmanlı'nın temelini oluşturan, 11. ve 13. yüzyıllar arasında Anadolu'ya hâkim olan Selçuklular, doğu ve batı uygarlıklarının birbirlerini tanıması ve etkileşimlere katkıda bulunması sebebiyle önemli bir yere sahiptir. 11. yüzyıldan itibaren Orta Asya ve İran kaynaklı kültür ve sanat geleneklerinin Anadolu mirasıyla kaynaşmasını gerçekleştiren Selçuklular yeni bir sanat sentezi oluşmasına da katkı sağlamıştır.[98] Zaman içerisinde çini diyarı haline gelen Anadolu'da yapılan eserlerin büyük bir kısmı günümüze ulaşamamıştır.[99]

---

[97] Covid-19 küresel salgını sebebiyle Kazı Sonuçları Toplantıları gerçekleştirilmediğinden kazı bilgilerine 17.12.2021 tarihinde Edirne Yeni Sarayı Kazı Başkanı Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu ile görüşülerek ulaşılmıştır.

[98] Rüçhan Arık, "Selçuklu Saraylarında Çini", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007, s. 73.

[99] M. Oluş Arık. "Anadolu Selçuklu Toplum Hayatında Çini", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007, s. 29.

Selçuklu Devleti, 1040'ta Gaznelileri yenerek Müslüman Asya'nın liderliğini üstlenmesi ve daha sonra 1071' de Bizans ordusunu yenerek Anadolu'yu fethetmesiyle birlikte 11. ve 12. yüzyıllarda önemli siyasi güce sahip olmuştur. Özellikle İran'da Selçuklu Devleti'ne ait önemli örneklerin yer aldığı bilinmektedir.[100] Çininin bir süsleme düzeni içinde mimariyle uyumlu olarak kullanılmasına İran'da Büyük Selçuklu Devleti ile başlanılmıştır.[101] 12. ve 13. yüzyılda ise Anadolu Selçuklularıyla çini sanatında görkemli örneklere ulaşılmıştır.[102] Selçuklu devri çinilerinde genellikle astar kullanılmamıştır ve 700-800 derecede fırınlandığı bilinmektedir. Fırınlanan çiniler soğumaya alındıktan sonra desenli ya da düz renkli olarak boyanmaktadır. Boyama işleminden sonra sülyen, kuvars ve renksiz sır çiniye uygulanarak tekrar fırınlamaya geçilmektedir.[103] Teknik olarak tek renk sırlı ve yaldızlı, kabartmalı çiniler, çini mozaik, sır altı, lüster ve minai teknikleri[104] çoğunlukla saray mimarisinden tanımlanmaktadır.[105] Sivil yapılarda (köşk ve saray) kare, haçvari, altıgen, dikdörtgen formlu geometrik çiniler ile insan, ejder, sfenks, çift başlı kartal gibi mitolojik figürler görülürken dini yapılarda geometrik kompozisyon ile rumi ve palmet gibi soyut motifler kullanılmıştır. Süslemede figür ve motif kullanımının yanı sıra kufi ve sülüs yazılarla yapılmış süsleme örnekleri de görülmektedir.[106] Taban döşeme çinileri olarak Kayseri Huand Hatun Hamamı, mozaik çini olarak Konya Alaaddin Cami, kufi yazılı çini mozaik ve firuze zeminli siyah-mor pandantifli kubbeli Karatay Medresesi Anadolu'da bulunan önemli örneklerdendir.[107]

---

[100] M. Oluş Arık, "Çininin Tarihçesine Kısa Bakış", *Anadolu Toprağının Hazinesi Çini Selçuklu ve Beylikler Çağı Çinileri*, Kale Grubu Kültür Yayınları, İstanbul 2007, s. 32.
[101] Şerare Yetkin, *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları no:1631, İstanbul 1972, s. 206.
[102] Şerare Yetkin, "Türk Çini Sanatından Bazı Önemli Örnekler ve Teknikleri", *Sanat Tarihi Yıllığı*, Sayı 1, 1965, s. 61.
[103] Gönül Öney, *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1992, s. 93.
[104] Nursel Karaca, "Çininin Sır Altındaki Serüveni", *Humanitas Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, 2016, s. 302.
[105] Savaş Yıldırım, *Erken Osmanlı (1300-1453) Yapılarında Çini Süsleme*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2007, s. 6.
[106] Şerare Yetkin, "Çini", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/cini (21.09.2021), s. 329-330.
[107] H. Örcün Barışta, *Türk El Sanatları*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, I. Cilt, III. Baskı, Ankara 2015, s. 31.

14. yüzyılda Beylikler dönemi çini sanatı, Selçuklu çini sanatının devamı olmasına karşılık aynı zenginliğe ulaşamamıştır. Beyşehir Eşrefoğlu Camii ve Süleyman Bey Kümbeti'nde bulunan çini süslemelerinde istisna olarak Anadolu Selçuklu çini sanatının özelliklerinin devam ettiği görülmüştür.[108] Selçuklu çini sanatında olduğu gibi bir gelenek ortaya koyan Beylikler dönemi çini sanatı cami, medrese, mescit, türbe gibi dini yapılarda kullanılmıştır.[109]

Selçuk İsa Bey Camii, Birgi Aydınoğlu Mehmed Bey Türbesi, Birgi Ulu Camii, Beyşehir Eşrefoğlu Camii ve Türbesi, Ermenek Ulu Camii gibi yapıların süslemeleri Anadolu Selçuklu Dönemi'nde de görülen çini mozaik tekniği örneği olarak verilmektedir. Birgi ve Selçuk'ta çini-mozaik tekniğiyle yapılmış olan örnekler teknik açıdan benzerlik gösterirken sade kompozisyon ve geometrik desenleriyle Anadolu Selçuklu çini sanatıyla farklılık taşımaktadır.[110] Beylikler dönemi'nde yaygın olarak kullanılan yaldızlı ve tek renk sırlı çiniler ise Karaman Hatuniye Medresesi, Kütahya II. Yakup Bey Türbesi, Karaman İbrahim Bey İmareti gibi eserlerde görülmektedir. Renkli sır tekniğiyle yapılmış olan Kütahya Germiyanoğlu II. Yakup Bey Türbesi, Bursa Yeşil Camii, türbesi ve medresesi, Bursa ve Edirne Muradiye Camii, Bozöyük Kasım Paşa Camii, İstanbul Yavuz Sultan Selim Türbesi gibi mimari yapılarda bulunan çiniler örnek verilmektedir. Altın yaldızlı çiniler ise günümüze ulaşamamıştır.[111] Beylikler döneminde ortaya çıkan renkli sır tekniği çini sanatında önemli bir gelişmedir.[112] Karamanoğulları, Edirne ve Bursa'da renkli sır tekniği ile yapılmış önemli örnekler yer almaktadır.[113] Anadolu Selçuklu Dönemi ile Klasik

[108] Oktay Aslanapa, *Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı (14. yüzyıl)*, Tifdruk Matbaacılık Sanayi A.Ş., Ankara 1977, s. 45.
[109] Gönül Öney, *Beylikler Devri Sanatı XIV.-XV Yüzyıl (1300-1453)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1989, s. 36.
[110] Sevinç Gök Gürkan. "Beylikler ve Erken Osmanlı Devri Çini sanatına Kısa Bir Bakış", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2007, s. 206.
[111] Sevinç Gök Gürkan, *a.g.m*., s. 206-208.
[112] Savaş Yıldırım, *a.g.e.*, s. 6.
[113] Nursel Karaca, *a.g.m*., s. 302.

Osmanlı Dönemi çini sanatına köprü görevi üstlenen Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi çini sanatı, son derece önemli bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır.[114]

3.2. Osmanlı Çini Sanatı

Osmanlı Dönemi çini sanatında birden fazla tekniklerin uygulanması ile çini sanatında ilerleme ve zenginlik görülmektedir.[115] Osmanlı çini sanatının Selçuklu mozaik çini tekniğiyle renkli sır tekniğinin birleşmesi sonucu başladığı bilinmektedir. Firuze ve yeşil renkli çinilerle süslenmiş olan İznik Yeşil Camii, Erken Osmanlı çini sanatında tezyin ile teknik bakımdan Selçuklu geleneğinin devam ettirildiği görülse de renk çeşitliliği ve zenginliği bakımından oldukça varlıklı olduğu bilinmektedir. Osmanlı Çini sanatının en önemli örnekleri Bursa'da Yeşil Cami ve türbesiyle başlamış (1421-1424) ve birden fazla teknikle yapılmış olan bu çinilerin (renkli sır ve mozaik çiniler) en kaliteli ve önemli örnekleri de bu yapıda bir araya toplanmıştır.[116] 14. yüzyıl sonu ve 15. yüzyıl başlarında görülen renkli sır tekniği erken dönem Osmanlı çini sanatının ilk bilinen tekniği olması sebebiyle önemli bir yer tutmaktadır.[117] Osmanlı Devleti'nin erken dönem örneklerinden Bursa'da bulunan Çelebi Sultan Mehmed Cami ve Türbesi koyu renkli altıgen, firuze ve yeşil renkli çinilerle kaplanmış olup süsleme unsuru olarak hatayi ve rumi motifler kullanılmıştır. Bursa'da görülen Osmanlı erken dönem süslemelerinin karakteristik özellikleri ise Selçuklu çinilerinde görülen renklerin matlaşması, sarı ve yeşil rengin oldukça fazla kullanılması ile mavi-beyaz çinilerin kullanılmaya başlanmasıdır. Motif olarak Selçuklu motiflerinin yeni bir anlayışla ele alınarak geometrik şekiller, rumiler, hatayiler ve natüralist çiçekler oldukça yaygın olarak kullanılmıştır. Renkli sır, mozaik çiniler ve sır altı tekniğiyle yapılan çinilerin kullanıldığı bu dönemin en önemli gelişmesi ise renkli sır tekniğinin özellikle Anadolu'da ilk defa kullanılmaya başlanmasıdır.[118]

---

[114] Sevinç Gök Gürkan, *a.g.m*., s. 210.
[115] Şerare Yetkin, "Çini", *TDV İslâm …*, s. 331.
[116] Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı,* Remzi Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul 1989, s. 322.
[117] Sitare Turan Bakır, *İznik Çinileri ve Gülbenkyan Koleksiyonu,* Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1. Baskı, Ankara 1999, s. 11.
[118] Oktay Aslanapa, *Anadolu'da Türk Çini ve Keramik Sanatı*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 10, Seri: 5, Sayı: 1, İstanbul 1965, s. 16-17.

Bursa'dan sonra erken dönem çinilerinin yer aldığı Edirne'de ise önemli örnekler bulunmaktadır. Edirne Yıldırım Camii'nin tabhane mekânında yer alan gömülü geometrik çiniler (alçı ocak nişinin bordür ve alınlığında), Şah Melek Paşa Cami'nin alçı mihrabında yer alan yıldız kompozisyonlu firuze sırlı geometrik formlu gömme çiniler ve harim duvarlarında yer alan firuze sırlı altıgen formlu çinilerle bu çinileri çevreleyen çok renkli sır tekniğiyle yapılmış olan bordür çiniler oldukça dikkat çekicidir.[119] 1436 yılında yapılan ve Osmanlı çini sanatının erken dönem örneklerinden olan Muradiye Camii ise renkli sır, mavi-beyaz bitkisel ve geometrik desenli duvar çinilerinin yer aldığı en önemli örneklerdendir. Cami mihrabının yan duvarlarını kaplayan altıgen formlu mavi-beyaz desenli ve aralarındaki üçgen firuze renkli parçalar erken dönem çini sanatı için önemli bir yer tutmaktadır.[120] Erken Osmanlı çini sanatında görülen renkli sır tekniği 16. yüzyıl ortalarına kadar özellikle İstanbul'daki yapılarda görülmüş fakat bu tarihten itibaren yerini sır altı tekniğinin öncüsü olan mavi-beyaz çinilerine bırakmıştır.[121] Bu dönemin (15. yüzyıl sonu ve 16. yüzyıl başı) yeni üslubu olan mavi-beyaz çiniler, sert ve beyaz hamurlu olmasının yanı sıra sır altı olarak yapılmıştır.[122] 16. yüzyılda renkli sır tekniğinin mimariyle bağdaşan önemli örnekleri özellikle İstanbul'da Yavuz Sultan Selim Cami ve Türbesi ile Şehzade Mehmed Türbesi'nde görülmektedir. 16. yüzyılın ikinci yarısından sonra ağırlıklı olarak kullanılan sır altı tekniğinin yanı sıra yarım asır kadar sürecek olan mercan kırmızısı dönemin önemli özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır.[123]

16. yüzyılda teknik açıdan olduğu gibi motiflerde de büyük bir zenginlik görülmektedir. Şah Kulu tarafından İstanbul Sarayı'na getirilmiş olan saz yolu motifi ile Kara Memi'nin yarattığı natüralist motifler (hatayi, rumi, gül, nergis, karanfil, bahar ağaçları) bu dönemde vazgeçilmez süsleme unsurları olmuştur.[124] 17.yüzyılda yaşanan

[119]Gülgün Yılmaz, "Edirne'nin Erken Osmanlı Devri Yapılarında Çini Süsleme", *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt. 5, sayı 10, 2015, s. 62.; Gülgün Yılmaz, *a.g.m.*, s. 66.
[120] Gülgün Yılmaz, *a.g.m*., s. 68.
[121] Yıldız Demiriz, *Osmanlı Mimarisinde Süsleme I. Erken Devir (1300-1453)*, Kültür Bakanlığı Yayınları: 263, Türk Sanat Eserleri Serisi: 2, İstanbul 1979, s. 21.
[122] Sitare Turan Bakır, *a.g.e.*, s. 12.
[123] Şerare Yetkin, "Çini", *TDV İslâm …*, s. 331.
[124] Cahide Keskiner, *Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler- Hatai-*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2002, s. 1.

duraklama döneminin aksine Osmanlı İmparatorluğu'nda çini sanatı özellikle motif zenginliği açısından en zengin dönemini yaşamaktadır. 16.yüzyıl çinilerinde gördüğümüz hatayi ve natüralist süslemeler bu dönemde de sıklıkla kullanılmasının yanı sıra geniş flora ağının süslemelerde yer alması 17.yüzyıl çini süslemelerinde görülen çeşitliliği arttırmıştır. Çini süslemelerinde görülen vazo veya bir kâseden çıkan çiçek süslemeleri, süsleme alanında bulunan dalların S ve C şeklinde kıvrımlı hareketliliği, Kabe ve Hz. Muhammed'in mezar betimlemeleri ile yazılı panolar 17. yüzyıl çini süslemelerinde yaygın olarak kullanılmıştır.[125] 17.yüzyıl çinilerinde görülen renk kullanım çeşitliliğinin azalması, kabartmalı kırmızı rengin ortadan kalkması, sırlarda çatlaklık görülmesi, renklerde akmaları, geniş ölçekli süslemelerin kullanılması gibi unsurlar teknik olarak farlılıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. [126]

Osmanlı İmparatorluğu'nun 15. ve 17. yüzyıllarda geniş bir coğrafyaya yayılması ve inşa edilen yapıların bezeme unsuru olarak özellikle çinilerin kullanılmasıyla İznik önemli bir üretim merkezi olmuştur.[127] İznik gerek başkent İstanbul'a yakın olması gerekse İpek Yolu'na bağlanan ticaret yolunun üzerinde olması sebebiyle son derece önemli konumdadır. Lojistik ve üretime elverişli bir konumda bulunmasının yanı sıra çini ve seramik yapımında kullanılan hammadde kaynaklarına sahip olmasıyla İznik, çini üretiminde önemini devam ettirmiştir.[128] Evliya Çelebi Seyahatnamesinde 17. yüzyılda İznik'te 300'den fazla çini fırınının bulunduğundan bahsetmektedir.[129] Atölyelerde duvar çinisinin yanı sıra tabak, kase, tas, ibrik gibi kapların üretimi yapılmaktadır.[130] En parlak dönemini Kanuni Sultan

---

[125] Emine Naza Dönmez, "Osmanlı Dönemi Türk Çini Sanatı", *Türkler Ansiklopedisi 12.Cilt*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.369

[126] E. Emine Dönmez, *Türk Çini Sanatının Sürekliliği İçinde XVII. Yüzyıl Eserlerinin Yeri*, (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sanat Tarihi Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 2001, s.65-66.

[127] Sitare Turan Bakır, "Osmanlı Sanatında Bir Zirve İznik Çini ve Seramikleri", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2007, s. 281.

[128] Sitare Turan Bakır, *a.g.m*., s. 280.

[129] https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/nealinir/znik-cinisi (22.09.2021)

[130] Celal Esat Arseven, *Türk Sanatı*, Cem Yayınevi, 1984, s. 247.

Süleyman döneminde yaşayan İznik çinilerinin fazla talep görmesi sebebiyle bir dönem satışı yasaklanarak sadece saraya üretimi sağlanmıştır.[131]

İznik'te üretilen çiniler, hamur içeriğinde yüksek oranda silika ve düşük oranda demir oksit olmasından dolayı bejimsi renktedir. Çininin boyanacağı yüzeyde beyaz astar bulunmaktadır.[132] Beyaz zemin üzerine mavi ton ile motiflerin işlenmesinin yanı sıra beyaz renkli koyu zemin üzerine yapılmış motifler de bulunmaktadır.[133] Çinilerde beyaz, firuze, mavi, yeşil, siyah, lacivert, mercan kırmızısı renkleri kullanılmaktadır.[134] 15. yüzyıl ve 16. yüzyıl ortalarına kadar renkli sır, 15. ve 16. yüzyıllarda mavi-beyaz, 16. yüzyıl ikinci yarısından itibaren sır altı tekniğinin sıklıkla görüldüğü İznik çinilerinde lale, nar çiçekleri, gül, sümbül gibi natüralist motifler ile rumi, palmet, hatayi vazo, çintemani ve bulut gibi stilize motifler yoğun olarak kullanılmıştır.[135] 16. yüzyılın ikinci yarısında itibaren görülmeye başlayan natüralist meyve süslemeleri ise 16. yüzyılın üçüncü çeyreğinde bahar dalları olarak özellikle çini panolarda sıklıkla kullanılmıştır.[136] İznik, 14. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar önemini koruyarak Osmanlı Devleti'nin en önemli çini merkezi olarak üretimlerine devam etmiştir.[137]

1617 tarihli Sultan Ahmed Camii ve 1641 tarihli Üsküdar Çinili Camii'nde kullanılan İznik-Kütahya çinileri 17. yüzyıla gelindiğinde Kütahya çiniciliğinin ön

---

[131] Yunus Emre Karasu, "Osmanlı Dönemi Çinilerinde Mozaik ve Kakma Teknikleri Üzerine Tespitler", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 47, Ağustos 2020, s. 416.
[132] Nurhan Atasoy, Julian Raby, *İznik*, Alexandria Press, London 1989, s. 57.
[133] Sevinç Gök Gürhan, "Bursa ve Edirne Eserleri Işığında Çiniler", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007, s. 225
[134] İlhan Özkeçeci, "Bazı Osmanlı Mimari Eserlerinde Çini Tasarım Planları", *Uluslararası Osmanlı İstanbul'u Sempozyumu-II*, IV. Oturum, 2014, s. 788.
[135] Zuhal Vardar, *Ramazan Efendi ve Takkeci Camilerinin Mimari Süslemelerinde Üslup Birliği*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*,* İstanbul 1989, s. 8-10.
[136] Aziz Doğanay, *16. Yüzyıl İznik Duvar Çinilerinde Meyve Tasvirleri*, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 24, 2003, s. 44.; Aziz Doğanay, *a.g.m.*, s. 52.
[137] Şerare Yetkin, *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1972, s. 195.

plana çıkmaya başladığını göstermektedir.[138] 16. yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte kaliteli ve zarif örneklerin görüldüğü stilize bitkisel motiflerin yanı sıra insan, hayvan ve dini konulu motifler ile süslenen Kütahya çinileri krem ya da beyaz hamurlu olup beyaz astar ile astarlanarak çoğunlukla renksiz şeffaf sır kullanılarak yapılmıştır.[139] 1710 yılında Fatma Sultan'ın (III. Ahmed'in kızı) sarayı için sadece Kütahya'da üretilen çinilerin kullanılması 18. yüzyılda İznik çinilerinin önemini yitirmeye başladığını göstermektedir. 1708 tarihli Üsküdar Yeni Valide Camii, 1778 tarihli Beylerbeyi Camii'nin bir kısmı Kütahya çinileriyle kaplanırken Topkapı Sarayı'nda gerçekleşen tadilatlarda da Kütahya çinileri kullanılmıştır.[140] Kütahya çiniciliği 19. yüzyılın başlarından itibaren gerilemeye başlamış ve yine aynı yüzyılın sonralarında durma noktasına gelmiştir.[141]

17. yüzyıl ortalarında İznik çinilerinin gerek kalitesinin düşmesi gerekse üretimin gerilemesiyle Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın eski ve geleneksel üretimi yeniden canlandırma amacıyla 18. yüzyılda Tekfur Sarayı'nda İznik'ten getirilen sanatçılar için atölye kurdurarak sarayda çini üretimine başlanmıştır.[142] Tekfur Sarayı çinilerinin 1720 yılında başlayıp 18. yüzyılın ikinci yarısının başlarına kadar devam ettiği düşünülmektedir.[143] Çiniler şeffaf renksiz sırlı, bezemeli, tek renkli veya çok renkli olarak üretilmektedir. Çinilerde yeşil, koyu ve açık mavi, kahverengi, siyah ve kırmızı (kiremit ile kahverengi tonuna yakın) renkler kullanılırken sarı renk kullanılması İznik çinilerinden ayrılan bir detay olarak karşımıza çıkmaktadır.[144] Desen ve kompozisyon bakımından İznik çinileri ile benzerlik gösteren Tekfur Sarayı çinilerinde saz yaprakları, hatayi motifleri, kıvrık dal

---

[138] V. Belgin Demirsar Arlı, "Kütahya Çiniciliği", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007, s. 335.
[139] V. Belgin Demirsar Arlı, *a.g.m.*, s. 338.
[140] V. Belgin Demirsar Arlı, *a.g.m*., s. 335.
[141] V. Belgin Demirsar Arlı, *a.g.m.*, s. 338.
[142] Şerare Yetkin, "Çini", *TDV İslâm …*, s. 334.
[143] Nursel Karaca, *a.g.m*., s. 304.
[144] Filiz Yenişehirlioğlu, "Tekfur Sarayı Çinileri ve Eyüp Çömlekçiliği", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007, s. 355.

motifleri, birbirlerine bağlı paralel çizgiler, çintemani, Mekke ve Medine betimlemeleri ve yaprak motifleri kullanılmıştır. Yine İznik çinilerinden farklı olarak lale motifi buğday başağı biçiminde ele alınmıştır (Çarşamba Mehmed Ağa Cami tadilatı sonrası pencere alınlığında kullanılan çini pano). Kesin olarak ilk üretimin hangi tarihte olduğu bilinmese de 1725 tarihli Eyüp Cezeri Kasımpaşa Camisi'nde bulunan Kâbe betimlemeli pano ve bir çini levha Tekfur Sarayı çinilerini tarihlendirme konusunda önemli bir örnektir. Düzenli ve yoğun kompozisyon içerisinde kullanılan ilk örnek ise 1734-35 tarihli Hekimoğlu Ali Paşa Camii çinileridir. Topkapı III. Ahmed Meydan Çeşmesi, Ayasofya Kütüphanesi ve Topkapı Sarayı gibi yapılarda da kullanıldığı bilinen Tekfur Sarayı çinileri yer yer Kütahya çinileri ile kullanılmıştır.[145]

4. EDİRNE YENİ SARAY KAZILARINDA BULUNMUŞ OLAN DUVAR ÇİNİLERİ

Yapım evresi sona ermeden zaman içinde ilave yapılarla büyüyen Edirne Yeni Sarayı'nın Arz Odası, Babüssade, Cihannüma, Divanhane Ocağı, Harem Dairesi, Hünkâr Sofası, Kum Kasrı ve Hamamı gibi yapılarının dönemin duvar çinileriyle kaplı olduğu birkaç fotoğraftan, bilimsel yayınlardan ve kazı çalışmalarından anlaşılmaktadır (Foto. 23).[146] Kanuni döneminde yapılan Hünkâr Sofası duvarlarının zamanının en değerli çinileriyle kaplı olduğu Cihannüma ve Arz Odası'nda yapılan tadilatlarda ise İznik çinilerinin kullanıldığı düşünülmektedir.[147] Dr. Süheyl Ünver ve John Carswell, 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle Muradiye Mevlihanesi'nin tadilata alındığını ve gerçekleştirilen tadilat sırasında Edirne Yeni Sarayı'nda renkli sır tekniği ve mavi-beyaz çinilerin kullanıldığını dile getirmişlerdir.[148] IV. Mehmed döneminde eklenen yeni yapılar ve tadilatlarda özellikle harem ile selamlık gibi yapıların 17. yüzyıl İznik ve Kütahya çinileriyle süslü olduğu

[145] Filiz Yenişehirlioğlu, *a.g.m.*, s.353-354.
[146] Gönül Güreşsever Cantay, *a.g.m*., s. 242-255.
[147] Azade Akar, *a.g.m*., s.18
[148] Azade Akar, *a.g.m*., s.17

ayrıca çinilerle kaplı ocakların da var olduğu kaynaklarda yer almaktadır (Foto. 24,25).[149]

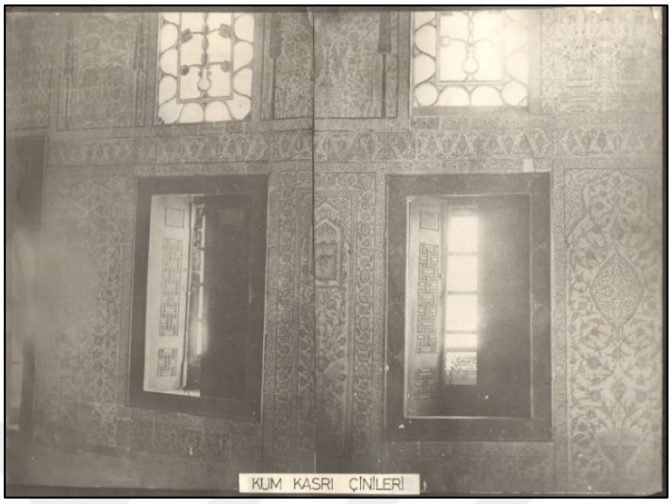

Fotoğraf 23: Kum Kasrı. (Edirne Müze Müdürlüğü Fotoğraf Arşivi)

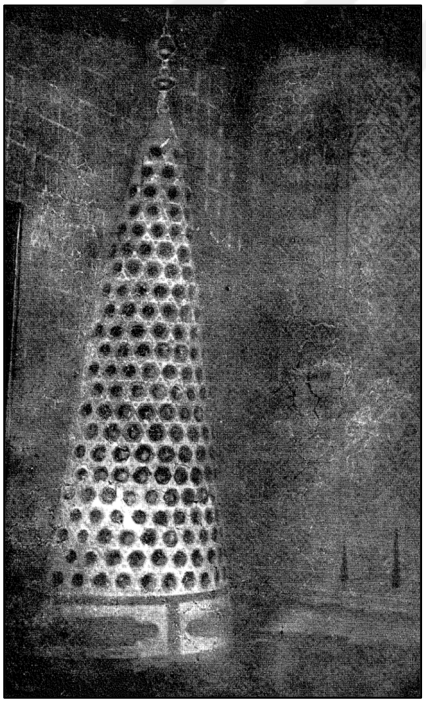

Fotoğraf 24: Kum Kasrı Çinili Ocak. (Rıfat Osman, 1989)



Fotoğraf 25: Kum Kasrı. (Edirne Müze Müdürlüğü Fotoğraf Arşivi)

[149] Azade Akar, *a.g.m.*, s.18

Süheyl Ünver, sarayın duvar çinilerinin çoğunlukla 16. yüzyıl İznik üretimi olduğunu ve Dr. Rıfat Osman'ın Üç Şerefeli Camii avlusundaki çinilerden yola çıkarak çinilerin Dimetoka'da üretildiğini, Edirne Yeni Sarayı'nda bulunan çinilerin içerisinde 15. yüzyıla ait parçaların olmadığını ve 18. yüzyıla kadar ulaşan parçaların var olduğundan bahsetmektedir.[150] Tez kapsamında yapılan araştırmalar sonucu Edirne Yeni Sarayı havzasında yapılan arkeolojik kazılarda 15. yüzyıla ait olan çinilerin ele geçirildiği görülmüştür. Edirne Yeni Saray'ında 1999-2002 yılları arasında kazı başkanlığı yapmış olan Prof. Dr. Gönül Güreşsever Cantay ise kazı çalışmaları sırasında ele geçen buluntuları değerlendirerek Edirne'nin hem başkent olması hem de ham madde kaynaklarına sahip olması, zanaatkâr göçü, Çömlek Köy gibi yer adlarının olması, fırın yastıkları ve keramiklerde bulunan üçayak izleri taşıyan buluntuların Yeni Saray'a yakın çevrede bulunması sonucundan yola çıkarak Edirne'de üretildiğini öne sürmektedir.[151]

Edirne Yeni Sarayı duvar çinilerinin bir kısmının 1738'de sökülerek Topkapı Sarayı'na taşındığı bilinmektedir.[152] Güzel Sanatlar Mecmuası'nda İznik çinileri ile ilgili yayınladığı makalede Tahsin Öz, Edirne Yeni Sarayı'ndan taşınan çinilerin Ayasofya Kütüphanesi, Topkapı Sarayı'nın İncili Köşk ve Harem'inde, Eyüp Sultan ve Beylerbeyi Camii'nde kullanıldığını belirtmektedir.[153] Edirne Yeni Sarayı'ndaki duvar çinilerinin kullanıldığı Topkapı Sarayı, Başbakanlık Arşivleri'nden edinilen bilgilere göre I. Mahmud ile Sultan Reşad'a kadar 12 padişah tarafından tamirat geçirmiştir.[154] Eyüp Sultan Camii ise 1766 depreminde gördüğü tahribattan sonra yeniden inşa edilerek 1800 tarihinde ibadete açılmıştır.[155] 16. ve 18.yüzyıl çinilerinin yer aldığı Beylerbeyi Cami ise 1778 tarihinde inşa edilmiştir.[156] Tez çalışmaları

[150] Tülay Ölez, *a.g.m*., s.301
[151] Gönül Güreşsever Cantay, *a.g.m*., s 249.
[152] Gönül Öney, *Türk Çini Sanatı,* Yapı Kredi Yayıncılık İstanbul 1977, s.1.
[153] Azade Akar, *a.g.m*., s.19
[154] Kemal Çığ, "Cumhuriyetimizin Büyük Eseri Topkapı Sarayı Müzesi ve Dünyanın Büyük Müzeleri Arasındaki Yeri ve Önemi "*VIII. Türk Tarih Kongresi*, III. Cilt, Ankara 1976 s. 1743-1749,
[155] Semavi Eyice, "Eyüp Sultan Külliyesi". *TDV İslam Ansiklopedisi*, 12.cilt 1995 s.9
[156] Selçuk Mülayim, "Beylerbeyi Camii ve Külliyesi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 6.Cilt, İstanbul 1992, s.75-76.

kapsamında yapılan araştırmalar yukarıda adı geçen yapıların Edirne Yeni Sarayı'ndan taşınan duvar çinilerinin kullanıldığı görüşünü doğrulamaktadır.

İstanbul'a taşınan çinilerin yanı sıra yurt dışına yasa dışı yollarla çıkarılmış olan çiniler de mevcuttur. 1828-29 Osmanlı-Rus savaşında Ruslar Edirne Yeni Sarayı'nı üç ay gibi bir süre üs olarak kullanmış ve işgal sırasında birçok eseri Rusya'ya kaçırarak Hermitage Müzesi'nde sergilemişlerdir (Foto. 26).[157] 19. yüzyılda ise Vali Rauf Paşa'nın emriyle İngiltere kraliçesine 17 adet sandık içerisinde çiniler hediye olarak gönderilmiştir. Türkiye'den kaçırılan eserler Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Danimarka, Hollanda, Yunanistan olmak üzere birden fazla ülkede bulunmaktadır. Özellikle Victory&Albert Müzesi ve Lizbon Gülbenkyan Müzelerinin teşhir ve depolarında İznik çinilerini görmek mümkündür (Foto. 27).[158]



Fotoğraf 26: Hermitage Müzesi St. Petersburg. (Nazan Ilgaz,2015, r.546)



Fotoğraf 27: Süheyl Ünver'in Edirne Sarayı'nda Bulduğu Çini Parçası. (Nazan Ilgaz,2015, r.537)

[157] Nazan Ilgaz, *İstanbul'a ait yapılardaki Kayıp Türk Çinileri*, (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları (Çini) Anasanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2015, s.269.
[158] Azade Akar, *a.g.m*., s. 19-21

4.1. Çinilerin Malzeme ve Teknik Açıdan Değerlendirmesi

Edirne Yeni Saray kazılarından bulunan ve tez kapsamında incelenen 121 adet duvar çinisinin 103 tanesi müze envanterinde yer alırken 18 adet çini ise kazıevi deposunda saptanmıştır. Müze envanteri içerisinde yer alan ve incelenen eserlerin 24 adeti müze teşhirinde sergilenmek üzere ahşap çerçeve içerisine alınmıştır. Ahşap çerçeve içerisine alınan duvar çinilerinin hamur, astar ve sır kalınlığı tespit edilememiştir (Foto. 28).



Fotoğraf 28: Edirne Yeni Saray Duvar Çinileri Müze Teşhiri. (Edirne Müzesi 40-8337 Kayıtlı Fotoğraf Arşivi)

Tez kapsamında duvar çinilerinin hamur özellikleri incelendiğinde 99 adet eserin hamuru iri ve küçük taneli mikalı gözeneklere sahip olup kirli beyazımsı bir renge sahiptir. Munsell kataloğundan yararlanarak saptanan hamur renkleri, eserlerin büyük bir kısmında 7.5YR 8/2 Pinkish White, 10YR 7/3 Very Pale Brown ve 10YR 8/2 Very Pale Brown olarak belirlenmiştir (Grafik 1).

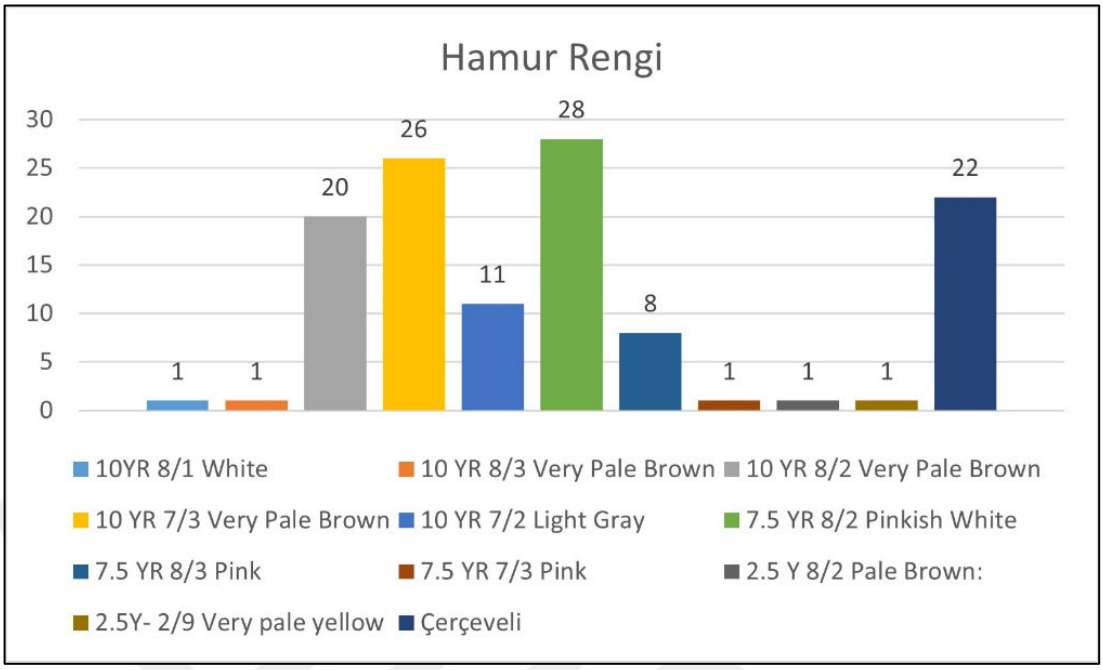

Grafik 1: Hamur Rengi

112 parçada çinko oksitli beyaz astarın kullanıldığı görülmüştür. Katalog numarası 113-121'de (*Levha 29,30,31)* yer alan Erken Osmanlı Dönemi'ne tarihlenen 9 adet çinide ise astar kullanılmadığı gözlenmiştir (Grafik 2).

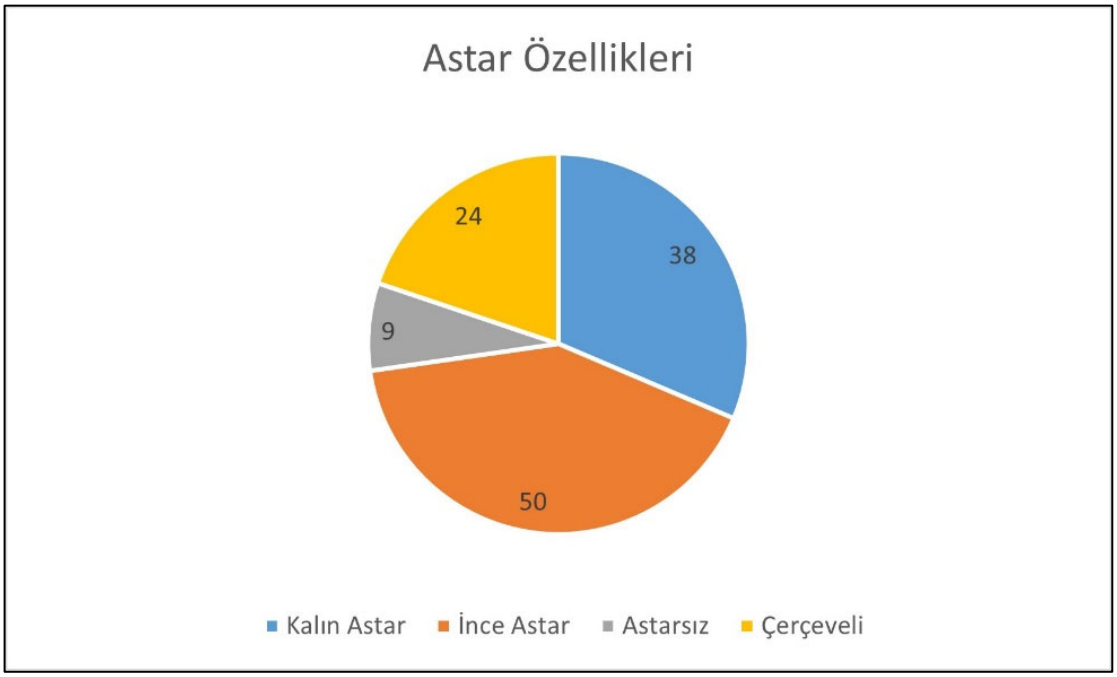

Grafik 2: Astar Özellikleri

İncelenen 121 adet duvar çinileri tek renk sırlı, sır altı tekniği, renkli sır ve mavi beyaz sır altı tekniğinde şeffaf sır kullanılarak üretilmiştir. Osmanlı çini sanatında sır altı tekniğinin başlangıcı Edirne çinileriyle olmuştur. Kirli beyaz renkli hamura sahip olan Edirne çinileri kırmızımsı hamurlu olan Bursa çinilerinden ayrılmaktadır.[159] Üretilmiş eserlerin önce astar çekilmesi ve daha sonra istenilen süslemelerin konturunun belirlenerek boyandıktan sonra sırlanmasının ardından kurutularak fırınlamasıyla elde edilen sır altı tekniğiyle yapılan[160] 109 adet eser bulunmaktadır. 16.yüzyıla ait olan kazılarak veya basılarak desenin işlenmesi ve ardından fırınlandıktan sonra renkli sır ile boyanıp fırınlanan renkli sır tekniğinde yapılmış[161] *(Kat. No. 15, Levha 4)* 1 adet duvar çinisi yer almaktadır. 15. yüzyıl ilk yarısı ile 16. yüzyılın başlarında da devam eden sert ve beyaz hamurlu kuvars yoğunluklu genellikle beyaz zemin üzerine mavi tonlarıyla işlenmiş mavi-beyaz sır altı tekniğinde yapılmış[162] katalog numarası 108-109'ta *(Levha 27,28)* yer alan 2 adet duvar çinisi bulunmaktadır.

Silis oran yüksek kirli beyaz hamurlu dikdörtgen, altıgen, üçgen ve kare formda olan ve Erken Osmanlı Dönemi'nde astar kullanılmadan üretilen tek renk sırlı çiniler ise [163] 113-121 numaralı katalogda *(Levha 29,30,31)* gösterilmektedir. Tek renk sırlı çiniler firuze ve mercan yeşili renkte olup 115-121' de yer alan çini parçalarının altın yaldızlı motif ve yazı ile süslü olduğu fakat zaman içerisinde bu süslemelerin silindiği görülmüştür. Altın yaldızla sır üstüne yapılan motif veya yazıtlar düşük ısıda fırınlandığından veya fırınlanmadığından dolayı zaman içerisinde silinebileceği bilinmektedir.[164]

---

[159] Funda Koçer Yeşilyurt, *Topkapı Sarayı Dördüncü Avlu'daki Yapılarda Kullanılan Çiniler*, (Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 2014. s.16.
[160] Oktay Aslanapa, *Türk Çini ve…*, s.12.
[161] Cihat Soyhan, Türk Çini Sanatı- Türkische Keramikkunst. Refioğlu Yayınları, İstanbul 1988, s.24.
[162] Sevinç Gök Gürhan, *a.g.m*., s. 225.
[163] Gönül Öney, *Türk Çini Sanatı,* Yapı Kredi Yayıncılık İstanbul 1977, s.9.
[164] Gönül Öney, *a.g.e.*, s.11.

4.2. Çinilerin Motif ve Kompozisyon Özellikleri

4.2.1. Motif Özellikleri

Edirne Yeni Saray kazılarında bulunan duvar çinileri bezeme açısından bitkisel, geometrik ve yazıtlı çiniler olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. İncelenen eserler arasında yoğunlukla çiçek ve yaprakların belli olamayacak kadar stilize edilen hatayi motifi ile beş yapraklı, ortası göbekli çiçek olan penç motifi görülmektedir.[165] Hatayi ve penç motifi dışında karanfil, hançer yaprağı, rumi ve stilize çiçek motifleri sıklıkla kullanılan motifler arasındadır. Tez kapsamında incelenen çinilerde görülen motifler grafikte belirtilmiştir (Grafik 3).

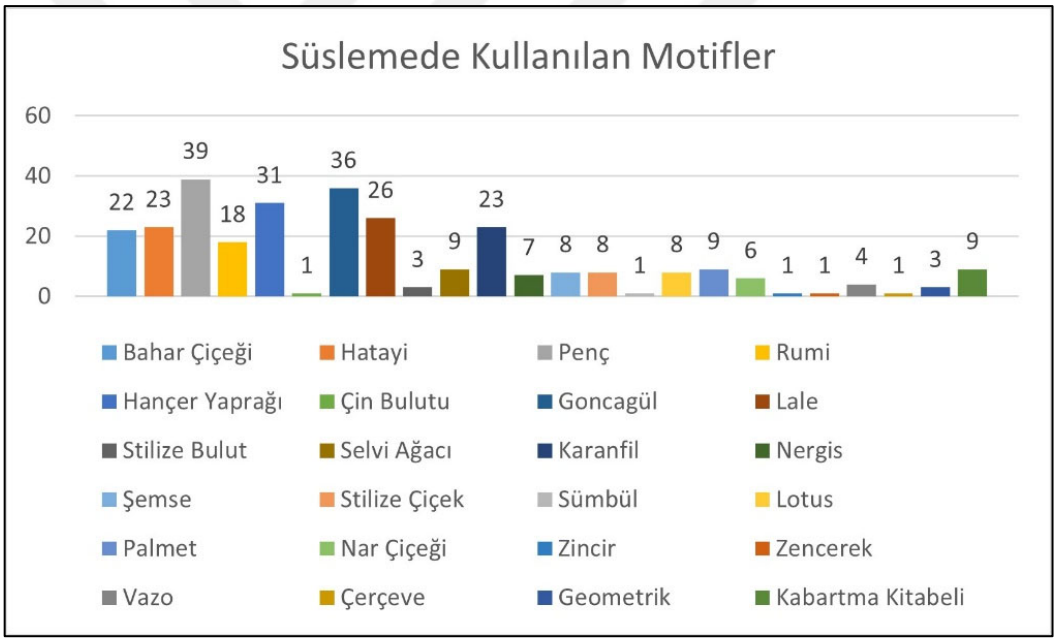

Grafik 3: Süsleme Özellikleri

4.2.2. Kompozisyon Özellikleri

Edirne Yeni Saray kazılarında bulunan ve tez kapsamında incelenen ulama, merkezi, simetri, bordür, altıgen, mermer taklidi ve kabartma kitabeli olarak

[165] Sevinç Gök Gürhan, a.g.m., s. 225; Ayla Ersoy, *Türk Tezhib Sanatı*, Akbank Yayınları, İstanbul 1988, s.17.

kompozisyon özelliklerine sınıflandırılarak 121 adet duvar çinisi incelenmiştir (Grafik 4).

Çininin dört yönünden çoğaltarak sınırsız yüzeyleri kaplayabileceğimiz bir kompozisyon olan ulama çinileri katalog numarası 1-14'te *(Levha 1,2,3,4)* yer alan çinilerdir. Bütünlük korunarak simetrik düzenin dikkate alındığı merkezi kompozisyonlu eserler ise katalog numarası 16-20'de *(Levha 4,5)* yer almaktadır. Simetrik kompozisyon 21-60 *(Levha 7-15)* katalog numarasında yer alırken genellikle mihrap ve pencere kenarlarında yer alan merkezinde penç, hatayi, palmet, rumi, karanfil ve hançer yaprağı motiflerinin yer aldığı bordür çinileri katalog 61-107'de *(Levha 16-27)* yer almaktadır. Mavi-beyaz tekniğiyle yapılan duvar çinisinin de içerisinde yer aldığı altıgen çiniler katalog 108-110'da *(Levha 27-28)*, çoğunlukla yapıların süpürgeliklerinde yer alan mermer taklidi eserler katalog 111-112'de *(Levha 28)* gösterilmektedir. Erken Osmanlı Dönemi'ne ait olan astarsız kabartma kitabeli duvar çinileri ise katalog 113-121'de *(Levha 29-31)* yer almaktadır. İncelenen duvar çinilerinin aynı veya benzer kompozisyona sahip farklı yapılarda kullanılan örnekleri tespit edilerek alt başlıklarda belirtilmiştir.

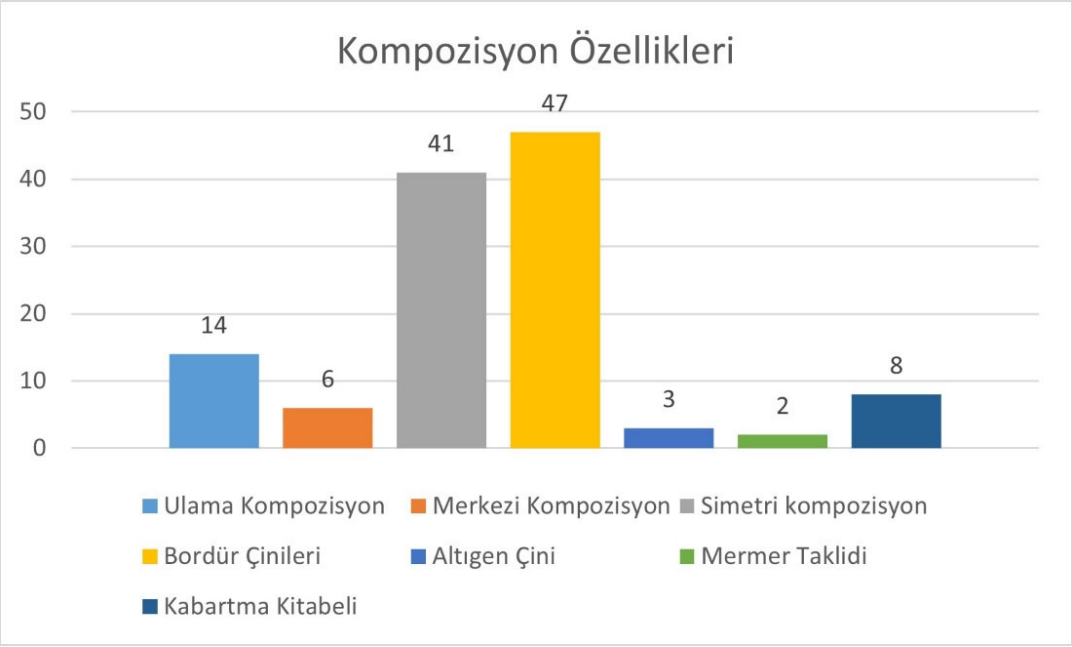

Grafik 4: Kompozisyon Özellikleri

4.2.2.1. Ulama Kompozisyon

Katalog numarası 1'de *(Levha 1)* yer alan 5361 envanter numaralı sır altı tekniğiyle yapılan 16. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen eserde hatayi, hançer yaprağı ve kabartılmış mercan kırmızısı renkli Çin bulutu motifleri kullanılmıştır. Beyaz zemin üzerine merkezde hançer yaprağı ve bulut motifinin hâkim olduğu 3 adet yarım hatayi motifi ile kompozisyon oluşturulmuş olan eser İznik çini fırınları kazı buluntuları arasında ve Topkapı Sarayı Harem bölümü ile İstanbul Ramazan Efendi Camii'nde yer almaktadır.[166] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.

Katalog numarası 2'de *(Levha 1)* yer alan 5362 envanter numaralı eser 16. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiş olup, sır altı tekniği kullanılarak yapılmış ve hatayi, kabartılmış mercan kırmızısı renkli rumi, hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır. Beyaz zemin üzerine merkezde rumi motifinin yer aldığı ve bu motifin içerisinde, bahar çiçekleri süslemeleri görülmektedir. Ulama kompozisyonunu oluşturan hatayi motiflerinin içerisinde ise lale ve bahar çiçekleri yer almaktadır. Ömer Koç koleksiyonu, Çinili Köşk Müzesi, Victoria & Albert Müzesi, Louvre Müzesi ve I. Mahmut Kütüphanesi'nde küçük parçalar halinde bulunduğu bilinmektedir (Foto. 29).[167] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.



Fotoğraf 29: Victory&Albert Müzesi koleksiyonu. (Azade Akar, 2014, s.47)

[166] Belgin Demirsar Arlı. "İznik Çini Fırınları Kazı Buluntularından Çini Örneklerin Değerlendirilmesi / Evaluation of Iznik Tiles Examples from Iznik Tile Excavation", *Journal of History Culture and Art Research,* 7(1), s.583.
[167] Azade Akar, *a.g.m*., s 46.

Katalog numarası 3'te *(Levha 1)* yer alan 5365 envanter numaralı eser sır altı tekniğiyle yapılan 16. yüzyılın ikinci yarısı İznik üretimi olup süsleme alanında hatayi, penç hançer yaprağı ve lale motifleri kullanılmıştır. Eyüp Sultan Türbesi, Sultan Ahmet Cami doğu duvarının üst bölümü, Hasköy Handan Ağa Camii'nde aynı eserlerin kullanıldığı bilinmektedir (Foto. 30-31).[168] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.

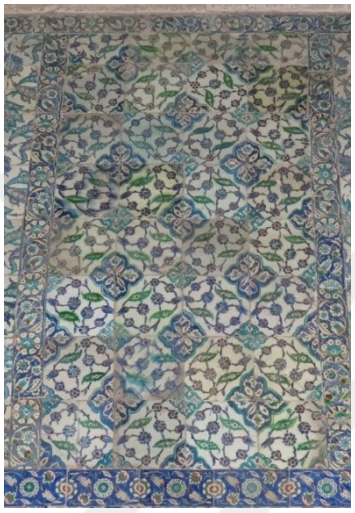

Fotoğraf 30: Sultan Ahmet Camii doğu cephe beden duvarı. (Levent Arlı ;2018, f.75)



Fotoğraf 31: Hasköy Handan Ağa Camii'nin mihrabının sağ duvarı. (Hediye Kızılay Karadeniz, 2021, f.42)

Katalog numarası 4'te *(Levha 1)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 16. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiş 5366 envanter numaralı İznik üretimi eserin süsleme alanında hatayi, goncagül ve hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nin Şadırvanlı Sofası'nda yer alan eserin benzerleri Yeni Valide Camii Hünkâr Mahfili ile Hünkâr Kasrı ve Şehzadegan Mektebi ve Ocaklı Sofa'da karşımıza çıkmaktadır (Foto. 32).[169] 5366 envanter numaralı eser ayrıca Edirne Yeni

[168] Zeleha Kuvvet, *Eyüp Sultan Türbesi Çini Tezyinatı*, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi) Konya 2019, s.252; Levent Efe, Arlı, *İstanbul Sultan Ahmet Camii Çinilerinin Belgelenmesi ve Değerlendirilmesi*, (Ege üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2018, s.86.; Hediye Kızılay Karadeniz, *Hasköy Handan Ağa (Kuşkonmaz) Camii Çinileri,* (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Geleneksel Türk Sanatları Programı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul 2021, s.87.

[169] Fatma Zehra Dumlupınar, *Topkapı Sarayı Harem Dairesi 17.yüzyıl Çini Pano Tasarımları*, (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 2015, s.116.

Sarayı Kum Kasrı'nda da görülmektedir. Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir (Foto. 23-25).



Fotoğraf 32: Topkapı Sarayı Harem Dairesi Şadırvanlı Sofa.
(Zehra Dumlupınar, 2015, f.75)

Katalog numarası 5-8'de *(Levha 2)* yer alan 4748/1, 4748/2,4748/3, 4749 envanter numaralı çini parçaları sır altı tekniğiyle yapılmış olup, eserin süsleme alanında penç, hançer yaprağı ve bahar çiçekleri motifleri kullanılmış ve 17. yüzyıl İznik üretimi olduğu görülmüştür. Topkapı Sarayı Valide Sultan Avlusu'na bakan ve üst kata çıkan merdivenlerin bulunduğu duvarlarda benzer örnekler görülmektedir (Foto. 33).[170] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 33: Topkapı Sarayı Harem bölümü Valide Sultan Avlusu'na bakan üst kat odaları.
(Murat Kocaaslan, 2010, r.24)

[170] Mustafa Kocaaaslan, *Topkapı Sarayı IV. Mehmed Dönemi (1648-1687)*, (Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2010 s.126.

Katalog numarası 09-10'da *(Levha 3)* yer alan 4751/1, 4751/2 ve envanter numaralı sır altı tekniğiyle yapılan çini parçaları 17.yüzyıl İznik üretimi olup hatayi, penç, lale ve hançer yaprağı motifleri ile süslenmiştir. Yapılan araştırmalarda benzerlerine ulaşılamamıştır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 11'de *(Levha 3)* 4753 envanter numaralı sır altı tekniğiyle yapılan çini parçası 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup süsleme alanında hatayi, penç ve lale motifi yer almaktadır. Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü, Üsküdar Çinili Camii'nde benzer örnekleri görülen çini parçası Edirne Yeni Saray Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur (Foto. 33-34).



Fotoğraf 33: Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü cephe çinileri. (Emine Naza Dönmez, 2021, g.3)



Fotoğraf 34: İstanbul Çinili Cami. (Nevin Begeç, 2011, r.53)

Katalog numarası 12'de *(Levha 3)* yer alan 17. yüzyıl Kütahya üretimi olan ve sır altı tekniğiyle yapılan 4755 envanter numaralı çini parçası firuze zemin üzerine beyaz rumi motifleriyle oluşturulmuştur. Niş köşebendi olarak kullanıldığı düşünülen çini parçasının Topkapı Sarayı'nda kullanıldığı belirlenmiştir. Revan Köşkü içerisinde yer alan 16. yüzyıl İznik üretimi olan renkli sırlı çinilerle beraber bu nişlerin köşebendi olarak kullanılmıştır (Foto. 35).[171] Edirne Yeni Sarayı Kum Kasrı'nda da kullanılmıştır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur (Foto. 23-25).

[171] Müge Bozbaş, *Topkapı Sarayı Revan Köşkü'nde Bulunan Çiniler ve Karakteristik Özellikleri*, (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel El Sanatları, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya 2008, s.92

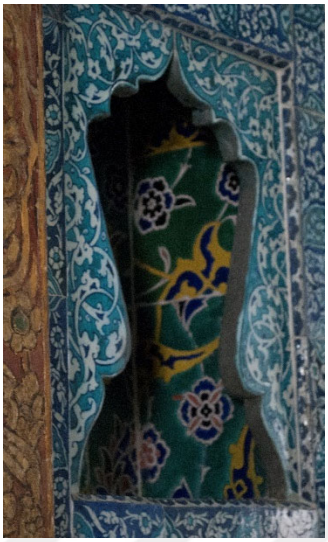

Fotoğraf 35: Topkapı Sarayı Revan Köşkü nişleri.

Katalog numarası 13-14'te *(Levha 4)* bulunan 4756/1 ve 4756/2 envanter numaralı sır altı tekniğiyle yapılan çini parçaları 17. yüzyıl İznik üretimi olup rumi ve hatayi motifleri kullanılmıştır. Çini parçalarının süsleme alanındaki motiflerin bir kısmı belirgin olduğu için benzer veya birebir örnekleri tespit edilememiştir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

4.2.2.2. Merkezi Kompozisyon

Katalog numarası 15'te *(Levha 4)* yer alan 16. yüzyıl İznik üretimi renkli sır tekniğiyle yapılan 5357 envanter numaralı duvar çinisi merkezi kompozisyonlu olup penç, hatayi, rumi ve goncagül motifleri ile süslenmiştir. Gülbenkyan Müzesi ile İstanbul İslam Eserleri Müzesi 3935 envanter numarasıyla teşhir salonunda aynı eser yer alırken Topkapı Sarayı Arz Odası, Bağdat Köşkü, Revan Köşkü, Sünnet Odası, Victoria ve Albert Müzesi, Bozüyük Kasım Paşa Camii, Hürrem Sultan Türbesi, Şehzade Mehmed türbesinde ve Edirne Muradiye Camii'nde benzeri örnekleri bulunmaktadır (Foto. 36-37).[172] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.

[172] Şenay Sayın Aslan, "Calouste Sarkis Gulbenkian ve Koleksiyonu", *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:45, 2018, s.118; Funda Koçer Yeşilyurt, *Topkapı Sarayı Dördüncü Avlu'daki Yapılarda Kullanılan Çiniler*, (Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 2014, s.269-270; Nazan Ilgaz, *İstanbul'a Ait Yapılardaki Kayıp Türk Çinileri*, (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,



Fotoğraf 36: Topkapı Sarayı Arz Odası.

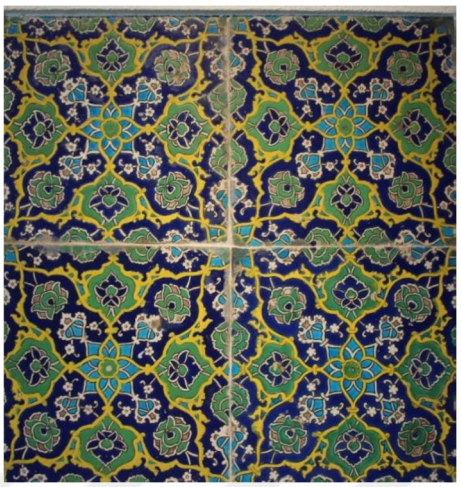

Fotoğraf 37: Calouste Sarkis Gulbenkian Koleksiyonu. (Şenay Sayın Aslan, 2018, r.15)

Katalog numarası 16'da *(Levha 4)* yer alan 5364 envanter numaralı sır altı teknikle yapılan eserin süsleme alanında penç, hatayi ve rumi motifleri yer almaktadır. 16. yüzyıl İznik üretimi olan eserin süslemeleri Kara Memi'nin tezhiplerini hatırlatmaktadır. Benzer örnekleri Çinili Köşk Müzesi, Ömer Koç Koleksiyonu, Gülbenkyan Müzesi, Victoria ve Albert Müzesi, Benaki Müzesi, Hamburg Gewerbe Müzesi ve Düsseldorf Madchen Müzesi'nin koleksiyonlarında yer almaktadır (Foto. 38-39).[173] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.



Fotoğraf 38: Ömer M. Koç Koleksiyonu. (Nazan Ilgaz, 2015, r. 554)



Fotoğraf 39: Victoria&Albert Müzesi koleksiyonu. (Nazan Ilgaz, 2015, r. 557)

Geleneksel Türk Sanatları (Çini) Anasanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2015, s52; Timur Bilir, "Bozüyük Kasım Paşa Camii Süsleme Programı", *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, Cilt:12, Sayı:33, 2019, s.133; Tuğba Gayık, *Hürrem Sultan Türbesi Çinileri,* (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları, Anasanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), *İstanbul 2019, s.*132.

[173] Azade Akar, *a.g.m*., s.34.

Katalog numarası 17-20'de *(Levha 5)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 8218, 8219, 8220, 8221 envanter numaralı 17. yüzyıl Kütahya ve İznik üretimi çinilerin süsleme alanında hatayi ve rumi motifleri yer almaktadır. Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler Dairesi'nde benzerleri bulunmaktadır (Foto. 40-41).[174] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 40: Topkapı Sarayı Revan Köşkü. (Müge Bozbaş, 2008, r.90)



Fotoğraf 41: Topkapı Sarayı Sünnet Odası.

4.2.2.3. Simetrik Kompozisyon

Katalog numarası 21-23'te *(Levha 6)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 17. yüzyıl İznik üretimi çinilerin süsleme alanında hatayi, penç, goncagül ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Rüstem Paşa Camii son cemaat yeri, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, İstanbul Yeni Cami, Kahire Aksungur Camii ve Hasköy Handan Ağa Camii'nde aynı örnekleri görmek mümkündür (Foto. 42-43).[175] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmasının yanı sıra Kum Kasrı'nda kullanılmıştır (Foto. 23-25).

---

[174] Müge, Bozbaş, *a.g.e.*, s.47- 48

[175] Halime, İslamoğlu, *1400-1500 Yılları Arasında Osmanlı Mimarisi'nde Kullanılan Çinilerde Hatayi Motifi*, (Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Isparta 2011, s.72; Fatma Zehra Dumlupınar, *a.g.e.*, s.415; Zekiye Uysal, "Topkapı Sarayında III: Ahmet Kütüphanesi ve Çini Bezemeleri", *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,* 4(1),2019 s.99; Funda, Koçer Yeşilyurt, *a.g.e.*, s 182; İbrahim Ateş, *İstanbul Yeni Cami ve Hünkâr Kasrı,* Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul 1983. s.161; E. Emine Dönmez, *Türk Çini Sanatının Sürekliliği İçinde XVII. Yüzyıl Eserlerinin Yeri*, (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sanat Tarihi Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 2001, Resim.117.; Hediye Kızılay Karadeniz, *a.g.e.,* s.77

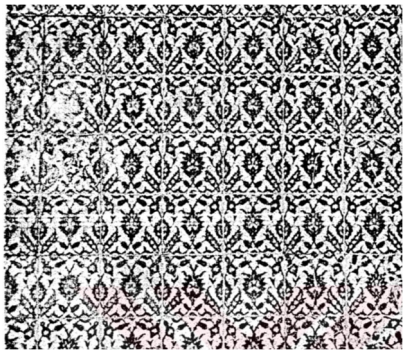

Fotoğraf 42: Kahire Aksungur Camii mihrabı. (Emine Naza Dönmez, 2001, r. 45)



Fotoğraf 43: Topkapı Sarayı Harem Dairesi Kubbeli Kasır kuzeybatı cephesi. (Zehra Dumlupınar, 2015, f.143)

Katalog numarası 24-35'te *(Levha 6-9)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 17. yüzyıl İznik üretimi çinilerin lale, selvi ağacı, stilize bulut, nergis, karanfil motifleri bulunmaktadır. Genellikle süpürgelik hizasında kullanılan çiniler; İznik Çini Fırınları kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii'nde aynı örnekleri görmek mümkündür (Foto. 44-45). [176] Edirne Yeni Sarayı Kum Kasrı'nın süpürgelik bölümünde de kullanılmıştır (Foto. 23-25). Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 44: Topkapı Sarayı Sünnet Odası.



Fotoğraf 45: Eminönü Yeni Camii.

[176] Belgin, Demirsar Arlı, *a.g.m*., s. 592; Selman Can-Esengül Yıldız Altunbaş, "Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi ve Geçirdiği Onarımlar", *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi – Journal of the Fine Arts İnsitute (GSED)*, Sayı/Number 35, ERZURUM 2015, s.218; Müge Bozbaş, *a.g.e.*, s.36-37; E. Emine Dönmez, *2001: resim.117*

Katalog numarası 36'da *(Levha 9)* yer alan 4745 envanter numaralı sır altı tekniğiyle yapılan çini parçası Katalog 24-35 numaralı çini parçalarıyla benzer kompozisyona sahip olup 17. yüzyıl Kütahya üretimidir. Rüstem Paşa Camii, Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nde aynı örnekleri görmek mümkündür (Foto. 46).[177] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 46: Rüstem Paşa Camii. (Bahar Özdemir, 2016, f.86)

Katalog numarası 37-41'de *(Levha 10,11)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış olan çiniler 17. yüzyıl İznik üretimi olup lale, karanfil ve stilize çiçek motifleri yer almaktadır. İstanbul Yeni Cami ve Hünkâr Kasrı'nda,[178] Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler bölümünde ve Hasköy Handan Ağa Camii'nde aynı örnekler görülmektedir (Foto. 47-48). Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 47: Handan Ağa Camii. (Hediye Karadeniz, 2021 f.50)



Fotoğraf 48: İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı çinileri. (İbrahim Ateş, 1983, s.160)

[177] Bahar Özdemir, *Mimar Sinan'ın Çinili Bir Eseri: Eminönü Rüstem Paşa Camii,* (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara 2016, s.229; Müge Bozbaş, *a.g.e.*., s.36.
[178] İbrahim Ateş, *a.g.e.*, s.160; Hediye Kızılay Karadeniz, a.g.e. s.75

Katalog numarası 42-43'te *(Levha 11)* yer alan ve sır altı tekniğiyle yapılan 8226 ve 8227 envanter numaralı çini parçaları 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup süsleme alanında rumi ve şemse motifleri kullanılmıştır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 44-45'te *(Levha 11,12)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 4747 ve 8228 envanter numaralı çinilerin merkezinde şemse motifi ve bu motifin içerisinde lale süslemesi yer almaktadır. 17. yüzyıl Kütahya üretimi olan eserin aynı örnekleri herhangi yapıda görülmemiş olup benzer örneklerini Topkapı Sarayı Şadırvanlı Sofa, Kara Ağalar Mescidi, Darüssaade Ağası Dairesi girişinde görmek mümkündür (Foto. 49). Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.[179]



Fotoğraf 49: Topkapı Sarayı Kara Ağalar Mescidi. (Zehra Dumlupınar, 2015, f.10)

Katalog numarası 46-50'de *(Levha 12,13)* sır altı tekniğiyle yapılan ve 18. yüzyıl Kütahya çinilerinden olan 4742/1, 4742/2, 8229,8230, 8231 envanter numaralı çinilerin süsleme alanında penç ve stilize çiçek motifleri kullanılmış olup Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi'nde aynı örneği görmek mümkündür. Araştırmalar sonucunda aynı örneğe başka yapılarda rastlanmaması bu çininin Edirne Yeni Sarayı'ndan taşınmış olmasını mümkün kılmaktadır. Benzer örnek ise Kütahya Çini Müzesi'nde

[179] Zehra Dumlupınar, a.g.e. f. 3, 5, 9,10, 24.

2420 envanter numaralı eserdir (Foto. 50-51).[180] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 50: I. Mahmud Kütüphanesi pencere içleri. (Zehra Dumlupınar, 2020, f.31)



Fotoğraf 51: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu. (Sevinç Gök, 2015, s.276)

Katalog numarası 51'de *(Levha 13)* yer alan 4744 envanter numaralı çini sır altı tekniğiyle yapılmış 18. yüzyıl Kütahya çinilerinden olup merkezde sümbül motifi kullanılmıştır. Ayasofya Kütüphanesi'nde aynı örneği görmek mümkündür (Foto. 52).[181] Araştırmalar sonucunda aynı örneğe başka yapılarda rastlanmaması bu çininin Edirne Yeni Sarayı'ndan taşınmış olmasını mümkün kılmaktadır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 52: I. Mahmud Kütüphanesi pencere içleri. (Zehra Dumlupınar, 2020, f.30)

Katalog numarası 52'de *(Levha 13)* yer alan 47441-1/2 envanter numaralı duvar çinisi sır altı tekniğiyle yapılmış olup süsleme alanının merkezinde lale köşelerinde ise yarım penç motifi görülmektedir. Süsleme özelliklerinin katalog

[180] Zehra Dumlupınar, Ayasofya I. Mahmûd Kütüphanesi çini bezemeleri üzerine bir inceleme, *Turkish Studies,* 15(3),2020, s.1800; Sevinç Gök, *Kütahya Çini Seramikleri 2,* Mas Matbaacılık, İstanbul 2015, s.276

[181] Zehra Dumlupınar, *Gös.yer*

numarası 46-50'deki eserlere benzerliği sebebiyle eserin 18. yüzyıl Kütahya üretimi olma olasılığı yüksektir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 53'te *(Levha 14)* yer alan 17. yüzyıl Kütahya üretimi 4758 envanter numaralı sır altı tekniğiyle yapılmış çini parçasının süsleme alanında ½ boyutunda goncagül motifi yer almaktadır. Eserin süsleme alanında bulunan motifin küçük olmasından dolayı süsleme kompozisyonu ile ilgili bilgi edinmek oldukça güçtür. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 54-56'da *(Levha 14)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 4759/1, 4759/2, 4757 envanter numaralı çiniler 16. yüzyıl İznik üretimi olup süsleme alanında şemse ve penç motifleri kullanılmıştır. Ayasofya Kütüphanesi'nde aynı örneği görmek mümkündür (Foto. 53).[182] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 53: I. Mahmud Kütüphanesi pencere içleri. (Zehra Dumlupınar, 2020, f.29)

Katalog numarası 57'de *(Levha 15)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 4760 envanter numaralı çini parçası 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup merkezinde geometrik bir motif bulunmaktadır. Eserin süsleme alanında bulunan motifin küçük olmasından dolayı süsleme kompozisyonu ile ilgili bilgi edinmek oldukça güçtür. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

[182] Gülsu Şimşek- Belgin Demirsar Arlı- Sennur Kaya-Philippe Colomban, "On-site pXRF Analysis of Body, Glaze and Colouring Agents of the Tiles at the Excavation site of Iznik Kilns", J*ournal of the European Ceramic Society* 39, 2019, s.2204; Zehra Dumlupınar, *a.g.m*., s.1800

Katalog numarası 58'de *(Levha 15)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış duvar çinisi 18. yüzyıl Kütahya üretimi olup süsleme alanında şemse, goncagül, nergis ve stilize çiçek motifi yer almaktadır. Eserin benzer örneklerini Kudüs St. James Katedrali, St.Minas ve St. Sargis şapeli, Kütahya Alo Paşa Camii'nde görmek mümkündür.[183] Edirne Yeni Sarayı Cihannüma bölümünde yapılan kazılarında bulunmuştur.

Katalog numarası 59'da *(Levha 15)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 16. yüzyıl ikinci yarısına tarihlenen ve İznik üretimi olan çini parçasının süsleme alanında kabartılmış mercan kırmızısı kullanılmasının yanı sıra hatayi, goncagül, hançer yaprağı ve lale motifleri yer almaktadır. Çini parçası 2002 yılında Edirne Yeni Sarayı Bab-üs Saade ve Kum Kasrı kazılarında bulunmuştur.

Katalog numarası 60'ta *(Levha 15)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 16. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen çini İznik üretimi olup eserin merkezinde şemse, yaprak ve kabartmalı mercan kırmızısı çiçek motifleri yer almaktadır. İstanbul Yeni Cami'de aynı örneği görmek mümkündür (Foto. 54).[184] Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi'nde ise benzer örnekleri görülmektedir. Çini parçası 2002 yılında Edirne Yeni Sarayı Bab-üs Saade ve Kum Kasrı kazılarında bulunmuştur.



Fotoğraf 54: İstanbul Yeni Cami mihrabın güney kolu.

[183] Sevinç Gök, *Kütahya Çini Seramikleri 2,* Mas Matbaacılık, İstanbul 2015, s 277
[184] Özlem Gündoğdu, *İstanbul İlinde Bulunan Yeni Camii Duvar Camii Duvar Çinileri Üzerine Bir Araştırma*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları eğitimi Anabilim Dalı, Geleneksel Türk El Sanatları Eğitim Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara 2008, s.76

4.2.2.4. Bordür Çinisi

Katalog numarası 61'de *(Levha 16)* yer alan sır altı tekniğiyle 16.yüzyıl ikinci yarısına tarihlendirilen ve İznik üretimi olan 5363 envanter numaralı çini parçasının yüzeyinde kabartmalı mercan kırmızısı kullanılarak yapılan palmet, lotus, rumi ve zencerek motifleri yer almaktadır. Eyüp Sultan Türbesi'nde aynı örneği görmek mümkündür (Foto. 55). [185] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.



Fotoğraf 55: Eyüp Sultan Türbesi. (Zeleha Kuvvet, 2019, f.142)

Katalog numarası 62'de *(Levha 16)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış, İznik üretimi olan ve 16. yüzyıl ikinci yarısına tarihlendirilen 4746 envanter numaralı çini parçasının yüzeyinde palmet motifi bulunmaktadır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 63'te *(Levha 16)* yer alan sır altı tekniğiyle 17. yüzyıl İznik üretimi olan 4754 envanter numaralı çini parçasının süsleme alanında rumi ve zincir motifi yer almaktadır. Katalog numarası 12'de yer alan eserin kompozisyon özellikleri ile benzerlik göstermektedir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

[185]Zeleha Kuvvet, *a.g.e.*, s .141.

Katalog numarası 64'te *(Levha 16)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 5358 envanter numaralı bordür çinisinde kobalt mavisi zemin üzerine hatayi, penç ve yaprak motifleriyle süsleme oluşturulmuştur. 16. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen eser İznik üretimi olup süslemelerde kabartmalı mercan kırmızı da kullanılmıştır. İznik Çini Kazıları buluntuları, Eyüp Sultan Türbesi'nde ve Gülbenkyan koleksiyonunda aynı örneği görmek mümkündür (Foto. 56).[186] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.



Fotoğraf 56: Eyüp Sultan Türbesi. (Zeleha Kuvvet, 2019, f.140)

Katalog numarası 65'te *(Levha 17)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 16. yüzyıl ikinci yarısı İznik üretimi olan 5359 envanter numaralı çininin süsleme alanında palmet, lotus motifleri yer almaktadır. Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii'nde benzer örnekleri yer almaktadır (Foto. 57).[187] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir. Edirne Yeni Sarayı Kum Kasrı'nda ocak duvarının tavan ile duvar arasında bulunan kısımda bordür çinisi olarak kullanılmıştır (Foto. 25).



Fotoğraf 57: Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii Mahfili. (Şule Pamuk, 2013, f.116)

[186] Belgin Demirsar Arlı, *a.g.m.*, s.584.
[187] Şule Pamuk, *Tezyini Açıdan Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Türk Sanatları (Tezhip) Anasanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2013, s.161

Katalog numarası 66'da *(Levha 17)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 5360 envanter numaralı çini 16. yüzyılın ikinci yarısı İznik üretimi olup süsleme alanında hatayi, penç ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda çininin birebir aynısı tespit edilememiştir. Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii'nde benzer örnekleri görülmektedir (Foto. 58).[188] Duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nden nakil olarak gelmiştir.



Fotoğraf 58: Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii Mahfili. (Şule Pamuk, 2013, f.81)

Katalog numarası 67-76'da *(Levha 17-19)* sır altı tekniğiyle yapılan 16. yüzyıl ikinci yarısı-17. yüzyıla tarihlendirilen, Kütahya üretimi olan çini parçalarının süsleme alanında rumi, karanfil, hatayi ve kır çiçeği motifleri yer almaktadır. Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi ve İstanbul Yeni Cami'de aynı örnekleri görmek mümkündür (Foto. 59-60).[189] Edirne Yeni Sarayı Kum Kasrı'nda da bordür çinisi olarak kullanılmıştır (Foto. 23). Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 59: İstanbul Yeni Camii. (Özlem Gündoğdu, 2008, f.20)



Fotoğraf 60: Topkapı Sarayı Revan Köşkü. (Müge Bozbaş, 2008, r. 67)

[188] Şule Pamuk, *a.g.e.*, s.115.
[189] Müge Bozbaş, *a.g.e.*, s.41-42.

Katalog numarası 77-79'da *(Levha 20)* sır altı tekniğiyle yapılan 8194, 8195 ve 4735 envanter numaralı çiniler 17. yüzyıl İznik üretimi olup süsleme alanında goncagül, rumi ve penç motifleri kullanılmıştır. Topkapı Sarayı, İstanbul Yeni Cami'de kullanılmış olan çininin örnekleri Londra Blythe House koleksiyonunda da yer almaktadır (Foto. 61-62).[190] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 61: Blythe House koleksiyonu. (Hayal Güleç, 2016, r.14)



Fotoğraf 62: Topkapı Sarayı Sünnet Odası.

Katalog numarası 80-81'de *(Levha 20,21)* sır altı tekniğiyle yapılan 4738 ve 8205 envanter numaralı çiniler 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup süsleme alanında penç ve goncagül motifi yer almaktadır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 82-83'te *(Levha 21)* yer alan çini parçaları sır altı tekniğiyle yapılmış ve 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup süsleme alanında lale, goncagül, penç ve çiçek motifleri kullanılmıştır. Topkapı Sarayı Sünnet Odası ile Revan Köşkü'nde ve İstanbul Yeni Cami'de görmek mümkündür (Foto. 63-64).[191] Çini parçaları 2002 yılında Bab-üs Saade ve Kum Kasrı kazılarında bulunmuştur.

[190] Hayal Güleç, *Victoria and Albert Müzesi Deposunda Bulunan Onaltıncı Yüzyıl İznik Çinileri,* (Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta 2016, s.164.
[191] Funda Koçer Yeşilyurt, *a.g.e.*, s 292-293; Özlem Gündoğdu, *a.g.e.*, s.97.



Fotoğraf 63: İstanbul Yeni Camii.

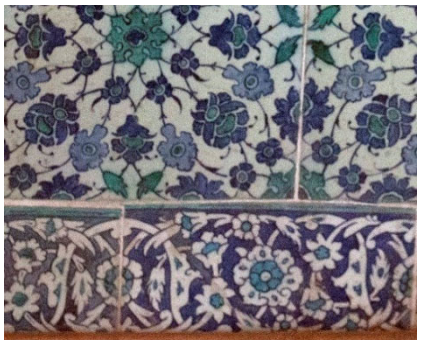

Fotoğraf 64: Topkapı Sarayı Revan Köşkü.

Katalog numarası 84'te *(Levha 21)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış olan 16. yüzyıl ikinci yarısına tarihlendirilen Kütahya üretimi 8196 envanter numaralı eserin bezeme alanında goncagül, lale ve penç motifleri yer almaktadır. İstanbul Yeni Cami'de aynı eser yer almaktadır (Foto. 65).[192] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 65: İstanbul Yeni Cami. (Özlem Gündoğdu, 2008, f.19)

Katalog numarası 85'te *(Levha 22)* sır altı tekniğiyle yapılmış 17. yüzyıl Kütahya üretimi olan 4734 envanter numaralı çini parçasının yüzeyinde hatayi ve yaprak motifleri yer almaktadır. Çini parçasının yüzeyinde bulunan motifin sadece küçük bir bölümü görüldüğünden eserin aynı veya benzer örnekleri tespit edilememiştir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 86'da *(Levha 22)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 4737 envanter numaralı eser 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup bezeme alanında penç, dilimli yaprak ve şemse motifi yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda aynı kompozisyona

[192] Özlem Gündoğdu, *a.g.e.*, s.103.

sahip örneği ve benzeri tespit edilememiştir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 87'de *(Levha 22)* yer alan sır altı tekniği kullanılarak üretilmiş çini 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup bezeme alanında goncagül, çiçek ve çerçeve motifi yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda eserin diğer benzer bordür çinilerinden farkı çerçeve ve bu çerçeve içerisinde bir süsleme alanına sahip olmasıdır. Çini parçası 2002 yılında Edirne Yeni Sarayı Bab-üs Saade ve Kum Kasrı kazılarında bulunmuştur.

Katalog numarası 88'de *(Levha 22)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 17. yüzyıl Kütahya üretimi çini parçasının bezeme alanında goncagül, penç, lale ve çiçek motifi yer almaktadır. Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nde aynı eseri görmek mümkündür (Foto. 66).[193] Çini parçası 2002 yılında Edirne Yeni Sarayı Bab-üs Saade ve Kum Kasrı kazılarında bulunmuştur.



Fotoğraf 66: Topkapı Sarayı Çifte Kasırlar. (Zehra Dumlupınar, 2018, f.2)

Katalog numarası 89 ve 90'da *(Levha 23)* yer alan çini parçaları sır altı tekniğiyle yapılmış 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup bezeme alanında bahar çiçekleri, lale, goncagül, penç ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda

[193] Zehra Dumlupınar, Topkapı Sarayı …, s.309.

aynı süsleme kompozisyonuna sahip çinilere rastlanılmamıştır. Çini parçası 2002 yılında Edirne Yeni Sarayı Bab-üs Saade ve Kum Kasrı kazılarında bulunmuştur.

Katalog numarası 91-93'te *(Levha 23,24)* yer alan ve sır altı tekniğiyle yapılan 4732, 4733 ve 8191 envanter numaralı çiniler 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup bezeme alanında lotus, palmet ve bu motiflerin içerisinde penç, goncagül süslemeleri yer almaktadır. Üsküdar Çinili Camii, Rüstem Paşa Camii, Christie's, İstanbul Yeni Cami'de ve Kahire Aksungur Camii'nde aynı örnekler yer almaktadır (Foto. 67-68).[194] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

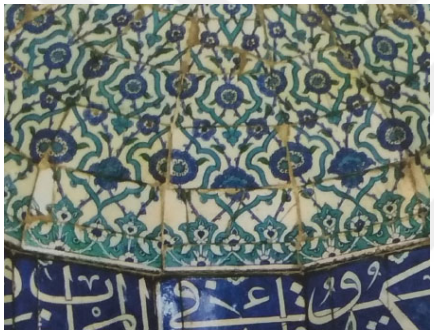

Fotoğraf 67: İstanbul Kösem Sultan (Çinili) Camii. (H.Örçün Barışta, 2015, f.385)



Fotoğraf 68: Rüstem Paşa Camii. (Bahar Özdemir, 2016, f.39)

Katalog numarası 94-98'de *(Levha 24,25)* sır altı tekniğiyle yapılan 8199, 8200, 8203, 4740/1, 4740/2 envanter numaralı çiniler 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup narçiçeği ve goncagül motifleri ile bezeme alanı süslenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda çini parçalarının aynı örneklerinin ve benzerlerinin tespit edilememiş olması Edirne Yeni Sarayı için üretilmiş olduğunu düşündürmektedir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur. Bu desendeki çinilere ait bir adet örnek (Env. no. 745a1) Prof. Dr. Filiz Yenişehirlioğlu tarafından yönetilen Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi çalışmaları sırasında tespit edilmiştir. Saray koleksiyonuna Edirne'den gittiğini düşünmekteyiz (Foto.69).

[194] Nazan Ilgaz, *a.g.e.*, s.306.; İbrahim, Ateş, *a.g.e.*, s165.



Fotoğraf 69: Topkapı Sarayı Müzesi Deposunda yer alan sıraltı mavi beyaz desenli bordür çinisi, Env. No. 745a1. (Prof. Dr. Gülgün Yılmaz Arşivi)

Katalog numarası 99-101'de *(Levha 25,26)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 8201, 8202 ve 8204 envanter numaralı eserler 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup süslemelerinde lotus ve palmet motifleri yer almaktadır. Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi'nde aynı süslemeler görülmektedir (Foto. 70).[195] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 70: Topkapı Sarayı III. Ahmet Kütüphanesi. (Zekiye Uysal, 2019, r.13)

Katalog numarası 102- 105'te *(Levha 26,27)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 17. yüzyıl Kütahya üretimi çinilerin bezeme alanında hançer yaprağı, dilimli

[195] Zekiye Uysal, "Topkapı Sarayında III. Ahmet Kütüphanesi ve Çini Bezemeleri", *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,* 4(1), 2019, s.96.

yaprak ve penç motifi yer almaktadır. Rüstem Paşa Camii ve Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü'nde benzerleri yer almaktadır (Foto.71-72).[196] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

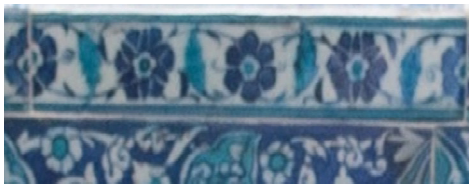

Fotoğraf 71: Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü.



Fotoğraf 72: Rüstem Paşa Camii Kadınlar Mahfili. (Meryem Özcan, 2007, f.61)

Katalog numarası 106'da *(Levha 27)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 4731 envanter numaralı eser 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup bezeme alanında palmet motifi ve bu motifin içerisinde lale süslemeleri yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda eserin aynı örneğinin yer aldığı yapılar tespit edilememiştir. Edirne Yeni Sarayı için üretilmiş olabileceği savını güçlendirmektedir. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 107'de *(Levha 27)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış 4736 envanter numaralı çini parçası 17. yüzyıl Kütahya üretimi olup bezeme alanında stilize çiçek motifi yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda aynı veya benzer örneklere rastlanılmamıştır. Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

4.2.2.5. Altıgen Çiniler

Katalog numarası 108'de *(Levha 27)* yer alan 15. yüzyıl İznik üretimi olan 8233 envanter numaralı sır altı mavi-beyaz çini parçasının bezeme alanında hatayi motifi yer almaktadır. Edirne Muradiye Camii'nde aynı çini örneğini görmek

[196] Meryem Özcan. *Rüstem Paşa Camii Çinilerinden Örnekler*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Geleneksel Türk El Sanatları Eğitim Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007, s191.; E. Emine Nazan Dönmez, "Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü Çinileri", *Art-Sanat*, 15, 2021, s.217.

mümkündür (Foto. 73-74).[197] Envanter defterinde 1973 yılında Edirne Yeni Sarayı Cihannüma Kasrı'nda yapılan kazılarda bulunmuş olabileceği bilgisi yer almaktadır.



Fotoğraf 73: Bursa Yeşil Türbe, Hafsa Hatun sandukası. (Savaş Yıldırım, 2007, r.139)



Fotoğraf 74: Edirne Muradiye Camii. (Gülgün Yılmaz, 2015, r.8a)

Katalog numarası 109'da *(Levha 28)* yer alan 8232 envanter numaralı sır altı mavi- beyaz tekniğiyle yapılan çini parçası 15. yüzyıl İznik üretimi olup bezeme alanında narçiçeği ve bahar çiçeği motifi yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda çini parçasıyla aynı veya benzer örneklere rastlanılmamıştır. Envanter defterinde 1973 yılında Edirne Yeni Sarayı Cihannüma Kasrı'nda yapılan kazılarda bulunmuş olabileceği bilgisi yer almaktadır.

Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi kapsamında tek bir örnekle temsil edilen sır altı mavi-beyaz desenli altıgen (Env. no. 408) duvar çinisinin olasılıkla Edirne'den Topkapı Sarayı Müzesi'ne gönderilmiş olduğunu düşünüyoruz (Foto.75).

[197] Gülgün Yılmaz, *a.g.m*. s.80.



Fotoğraf 75: Topkapı Sarayı Müzesi Deposunda yer alan sır altı mavi beyaz desenli altıgen çini, Env. no. 408a1.(Prof. Dr. Gülgün Yılmaz Arşivi)

Katalog numarası 110'da *(Levha 28)* yer alan sır altı tekniğiyle yapılan 17. yüzyıl Kütahya üretimi çininin bezeme alanında penç motifi yer almaktadır. Topkapı Sarayı'nda benzer örnekleri görmek mümkündür (Foto. 76-77). Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

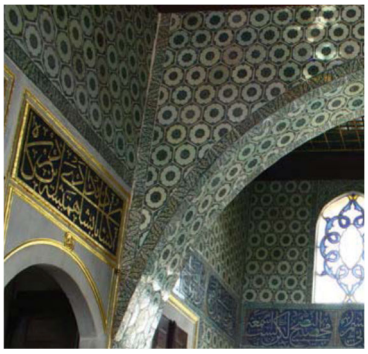

Fotoğraf 76: Topkapı Sarayı Şehzadegan Mektebi. (Zehra Dumlupınar, 2015, f.16)



Fotoğraf 77: Topkapı Sarayı Valide Sultan Dairesi. Zehra Dumlupınar 2015 f.20

4.2.2.6. Mermer Taklidi

Katalog numarası 111-112'de *(Levha 28)* yer alan 8234 ve 8235 envanter numaralı çini parçaları sır altı tekniği kullanılarak 16. yüzyıl İznik üretimi olup genellikle süpürgelik çinileri olarak kullanılmaktadır. Edirne Selimiye Camii'nde ve II. Selim Türbesi'nde aynı örnekleri görmek mümkündür (Foto.78-79).[198] Edirne Yeni Sarayı Harem bölümünde yapılan kazılarda bulunmuştur.

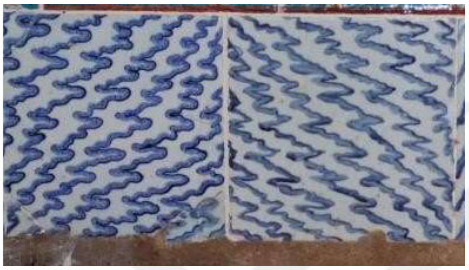

Fotoğraf 78: II. Selim Türbesi. (Tanbey Özdil, 2021, r. 4.120)



Fotoğraf 79: Selimiye Camii. (Tanbey Özdil 2021, r. 4.100

4.2.2.7. Kabartma Kitabeli

Katalog numarası 113- 114'te *(Levha 29)* yer alan tek renk sırlı 15. yüzyıl üretimi olan çini parçalarının süsleme alanında belirgin olmayan motifler yer almaktadır. Bursa Yeşil Camii'nde aynı örnekleri görmek mümkündür.[199] 2005 yılında Edirne Yeni Sarayı Cihannüma Kasrı ve Arz Odası'nda gerçekleşen kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 115-117'de *(Levha 29,30)* yer alan tek renk sırlı çiniler 15. yüzyıl üretimi olup yazılı bezeme alanına sahiptir. Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii'nde motifli örnekleri görmek

[198] Tanbey Özdil, *Türk Çini Sanatından Mermer Taklidi Desenler (16. ve 17.yüzyıl)*, (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Eski Çini Onarımları Programı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul 2021, s.106,115.

[199] Savaş Yıldırım, *Erken Osmanlı (1300-1453) yapılarında Çini Süsleme,* (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2007, resim. 37, 140, 166, 217.

mümkündür (Foto. 80-81).[200] 2003-2005 yılında Edirne Yeni Sarayı Cihannüma Kasrı ve Arz Odası'nda gerçekleşen kazılarda bulunmuştur.

Katalog numarası 118-121'de *(Levha 30,31)* görülen çiniler 15. yüzyıl üretimi olup bezeme alanında rumi ve şemse motifleriyle bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii'nde aynı örnekleri görmek mümkündür (Foto. 80-81).[201] 2003-2005 yılında Edirne Yeni Sarayı Cihannüma Kasrı ve Arz Odası'nda gerçekleşen kazılarda bulunmuştur.



Fotoğraf 80: Bursa Yesil Cami. (Elif Terzi Doğan, 2010, r.63)



Fotoğraf 81: Bursa Yesil Cami, Elif Terzi Doğan 2010 r.83

[200] Savaş Yıldırım, *a.g.e., s.*217.
[201] Savaş Yıldırım, *2007;* resim. 37, 140, 166, 217.

5. SONUÇ

II. Murad'ın Tunca Nehri'nin kenarına ilk yaptırdığı kasır ile başlayıp yıllar içerisinde birçok padişahın ilgi ve önem duyduğu Edirne Yeni Sarayı, 19. yüzyıla kadar önemini sürdürerek yıllar boyunca devletin idari merkezi dışında sosyal hayatın da var olduğu Osmanlı mimari sanatında önemli bir yere sahip olmuştur. Yaklaşık olarak 3.000.000 m²'lik geniş bir arazi üzerine kurulan sarayın içerisinde 100'e yakın yapının var olduğu bilinmektedir. Sarayı oluşturan birbirinden önemli mimari yapıların iç mekânlarının dönemin en iyi süslemeleriyle kaplı olduğu kaynaklardan bilinmektedir.

Sarayın içerisinde yer alan yapılardan Cihannüma Kasrı'nda 15. yüzyıl ve 16. yüzyıl sır altı mavi-beyaz ve renkli sır tekniğiyle yapılmış çinilerin kullanıldığı kazı buluntuları sonucu tespit edilmiş olup Sultan Dairesi Ocağı, Arz Odası, Harem Odası, Sünnet Odası, Namazgah, Bab'üs Saade, Sultan IV. Mehmed (Avcı) Dairesi, Kum Kasrı ve Hamamı gibi yapıların duvarlarında 16. ve 17. yüzyıla ait çiniler kullanılmıştır.

1956 yılında Cihannüma kazısıyla Edirne Sarayı'nda başlayan kazı çalışmalarına aralıklarla devam edilmiştir. Yapılan kazı çalışmalarında bulunan duvar çinileri ise sarayın süslemelerinde devrin en iyi örneklerinin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Yapılan bilimsel kazılar sonucunda bulunan duvar çinileri tez çalışmalarının ana unsuru olmuştur. 1972-1973 yıllarında Prof. Dr. Doğan Kuban başkanlığında yapılan kazılarda bulunan ve müze envanterine alınan duvar çinileri tez çalışmalarımızın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır.[202] 1972-1973 yıllarında gerçekleşen ve müze envanterinde kayıtlı İstanbul Topkapı Sarayı'ndan gelen eserlerden 5357, 5358, 5359, 5360, 5361,5362, 5363, 5365, 5366 envanter numaralı

[202] Edirne Müze Müdürlüğü'ne Defter Sıra. No: 393 Dosya Kayıt No: 471.1 numaralı 28 Eylül 1973 kayıtlı teslim tutanağı Ek-1'de yer almaktadır.

çiniler dışında 92 adet duvar çinisi Harem bölümü ve 2 adet duvar çinisi Cihannüma bölümünde gerçekleşen kazılarda bulunan duvar çinileridir. 1971 yılında Topkapı Sarayı'ndan gelen 9 adet duvar çinisinin Edirne Müze Müdürlüğü'nün yeni müze binasının tamamlaması sonucu nakil olarak gönderildiği düşünülmektedir. 1999-2003, 2004-2006, 2009-2015 yıllarında devam eden kazılarda aynı veya farklı kompozisyona sahip çinilerin Cihannüma Kasrı ve Arz Odası bölümünden 10 adet, Kum Kasrı ve Bab-üs Saade bölümünden 8 adet tespit edilmiştir (Grafik 5). Tez çalışması sırasında incelenen Edirne Yeni Saray buluntu kasalarında Cihannüma Kasrı ve Arz Odası, Kum Kasrı ve Hamamı, Matbah-ı Amire, Bab-üs Saade ve çevresinde bulunan aynı kompozisyonlara ait duvar çinileri de tespit edilmiştir. Katalog numarası 12, 24-35 ve 67-76'da yer alan bordür, ulama ve simetri kompozisyona sahip duvar çinilerinin ise Kum Kasrı'nda yapılan kazıların yanı sıra yüksek çözünürlüklü fotoğraflarda da yapının süslemelerinde kullanıldığı görülmektedir. Harem bölümü ve çevresinde gerçekleşen kazı çalışmaları sırasında yoğunlukla 16 ve 17. yüzyıl İznik-Kütahya üretimi sır altı tekniğiyle üretilmiş çinilerin bulunduğu görülmüştür.

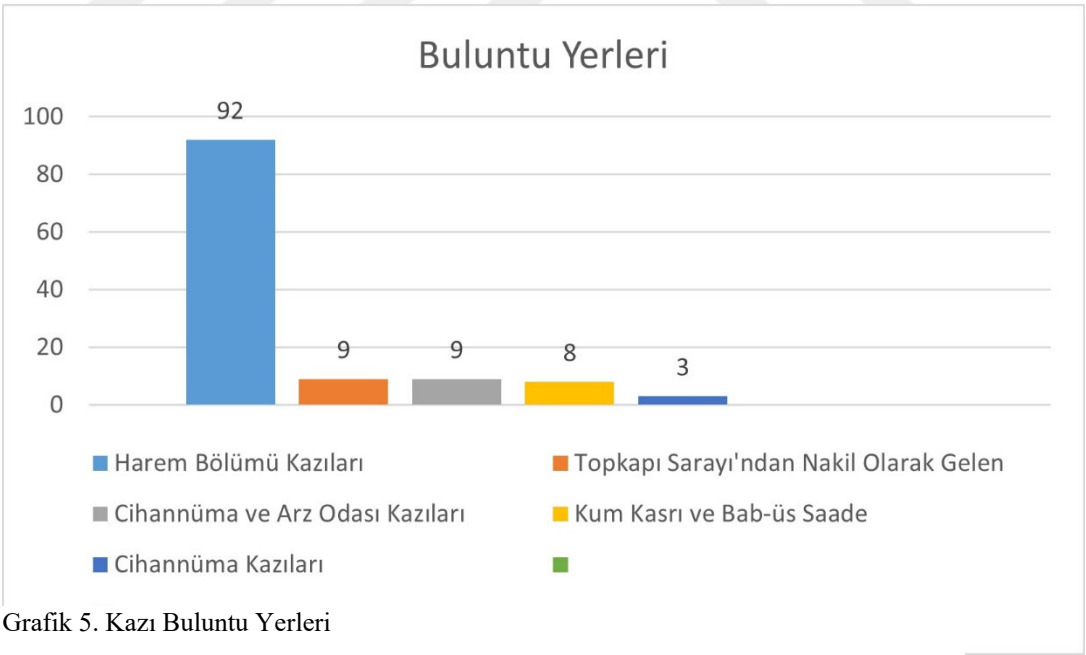

Grafik 5. Kazı Buluntu Yerleri

Edirne Sarayı çinileri ile şu ana kadar yapılan bilimsel yayınlarda 15. yüzyıl duvar çinileri ile ilgili bir sonuca ulaşılamamıştır. Tez kapsamında incelenen kazı buluntularında 15. yüzyıla ait sır altı tekniğiyle yapılan mavi-beyaz çinileri dışında katalog 113-121'de yer alan astarsız tek renk sırlı altın yaldızlı fakat süslemelerin

silindiği çini parçalarına rastlanılmıştır. Cihannüma Kasrı kazılarında yoğunlukla karşılaştığımız zümrüt ve firuze renkli çiniler Edirne Yeni Sarayı'na ait erken Osmanlı çini sanatının önemli örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Katalog numarası 108'de yer alan sır altı tekniğiyle yapılmış mavi- beyaz duvar çinisi ise Cihannüma kazılarında bulunması aynı teknikle yapılan çinilerin bu yapının duvar süslemelerinde kullanıldığını göstermektedir. 108-109 katalog numarasında yer alan sır altı mavi-beyaz tekniğiyle yapılmış olan eserin ise 15. yüzyıl ilk yarısı ile 16. yüzyılın başlarına ait oldukları belirlenmiştir. Edirne Muradiye Camii'nde aynı duvar çinilerinin görülmesi de bu çinilerin ilk olarak Edirne Yeni Sarayı'nda kullanıldığı fikrini desteklemektedir. Katalog numarası 15'te yer alan renkli sır tekniğiyle yapılan merkezi kompozisyonlu duvar çinisi 1971 yılında Topkapı Müzesi'nden nakil olarak Edirne Müzesi'ne gelmiştir. Calouste Gulbenkian Müzesi ve İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde aynı eser yer alırken Edirne Muradiye Camii, Topkapı Sarayı Arz Odası, Bağdat Köşkü, Revan Köşkü, Bozüyük Kasım Paşa Camii, Hürrem Sultan Türbesi ve Şehzade Mehmed Türbesi gibi yapılarda benzer örnekleri tespit edilmiştir. Muradiye Camii çinileri üzerinde yapılan analizlerde yapı içerisinde bulunan renkli sır ve mavi-beyaz teknikli çinilerin kobalt cevherlerinin farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tartışma konusu olan Edirne Yeni Sarayı'nda kullanılan çini ve keramiklerin nerede üretildiğine dair kesin bir bilgiye ulaşabilmek için aynı veya benzer örneklerin hamur ve boya analizlerinin gerçekleştirilmesi bizleri sonuca ulaştıracaktır.

Kazı çalışmaları sonucu Edirne Yeni Sarayı'nda bulunan çinilerin yoğunlukla 16. ve 17. yüzyıl sır altı tekniğiyle yapılmış olan duvar çinileri oluşturmaktadır. Bordür, altıgen, mermer taklidi, merkezi, simetri ve ulama kompozisyona sahip çinilerin İznik veya Kütahya üretimi olduğu bu çinilerin zaman içerisinde eklenen ilave yapılar ile 18. yüzyıl tadilatları sonrası iç mekân süslemelerinde kullanıldığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Edirne Yeni Sarayı'nın duvar çinileri ile ilgili bir diğer önemli konu da saraya ait çinilerin sökülerek İstanbul'a taşınmasıdır. 1738 yılında Topkapı Sarayı'nın tadilatı için özel bir fermanla Edirne Yeni Sarayı'nın çinilerinin sökülerek İstanbul'a taşındığı kaynaklarda yer almaktadır. Bilimsel yayınlarda Edirne Yeni Saray çinileriyle aynı kompozisyona sahip çinilerin Topkapı Sarayı'nın çeşitli bölümlerinde, Eyüp Sultan Camii ve Türbesinde, İstanbul Beylerbeyi Camii'nde ve Ayasofya I. Mahmut kütüphanesinde yer aldığı geçmektedir. Tez kapsamında yapılan araştırmalarda katalog numarası 46-51 ile 54-56'da yer alan Kütahya üretimi olduğu düşünülen çinilerin aynı örneğinin sadece I. Mahmud Kütüphanesi'nde kullanıldığı görülmektedir. Katalog numarası 3, 61 ve 64'te yer alan duvar çinilerinin Eyüp Sultan Camii'nde, 24-35 ile 99-101 katalog numarasında yer alan duvar çinilerinin Topkapı Sarayı'nda da yer almasının yanı sıra katalog 2,15-16'da yer alan özel müzeler ile koleksiyonlarda bulunan çinilerin Edirne Yeni Sarayı'ndan götürüldüğü düşüncesini destekleyecek niteliktedir.

Yukarıdaki paragrafta da belirtilen Edirne Yeni Saray'ından Topkapı Sarayı' na gönderilen duvar çinilerine bir başka örnek ise katalog numarası 94-98 ve 109'da yer alan sır altı tekniğiyle yapılan duvar çinilerinin Prof. Dr. Filiz Yenişehirlioğlu tarafından yönetilen Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi çalışmaları sırasında tespit edilmesidir. Tespit edilen bu çinilerin Topkapı Sarayı'nın çini koleksiyonuna Edirne'den gittiğini düşünmekteyiz.

Edirne Yeni Sarayı özellikle yaşamış olduğu sel baskını gibi doğal tahribatın yanı sıra savaş, sel baskınını önlemek amacıyla DSİ tarafından yapılan set ile Kakava ve Kırkpınar Yağlı Güreşleri gibi organizasyonların saray sınırları içerisinde yapılması gibi beşerî tahribatlar arazinin arkeolojik kazılarda stratigrafi bilgilerine ulaşılmasını imkânsız kılmaktadır. Bu doğrultuda kazı alanından elde edilen küçük buluntuların mimari yapılarla doğrudan bağlantı kurulmasında bilimsel açıdan kesin sonuçlar vermeyeceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Günümüzde Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 03.12.2014 tarih ve 2043 sayılı kararı ile Ören Yeri statüsüne alınan Edirne Yeni Sarayı, Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gülay Apa Kurtişoğlu'nun kazı başkanlığında ve Cumhurbaşkanlığı Kararlı Kazılar arasında yer almaktadır. Edirne Yeni Saray kazıları, sınırlı bilgiye sahip olduğumuz saray çinileri hakkında bilimsel sonuçlara ulaşmamızı mümkün kılacaktır.

6. KATALOG



Kat. Nu. : **01**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5361

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 22.4 x 19.9 cm
D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, Çin bulutu, hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, mavi, mercan kırmızısı, yeşil

Analoji : Arlı, B., 2018, Foto. 12; Arlı, L., 2018: Fot. 161

İznik Çini Fırınları Kazıları, Topkapı Sarayı Harem Bölümü, İstanbul Ramazan Efendi Camii.

Kompozisyon Özellikleri: Çininin merkezinde hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Merkezde bulunan iki hançer yaprağı motifinin aralarında ise "S" şeklinde kabartmalı mercan kırmızısı ve konturları siyah renklerle belirtilmiş Çin bulutu motifi yer almaktadır. Hançer yaprağı motifinin zemininde mavi renk kullanılmış ve konturları kobalt mavisi ile belirtilmiştir. Motif içerisinde yer alan çiçek süslemelerinin tohum kısmı kabartılmış mercan rengi noktalarla gösterilirken motifin çanak kısmı ve motif içerisinde bulunan dallar yeşil renkle gösterilmiştir. Üst kenara yakın olan bölgede yer alan konturları ve zemini kobalt mavisi renk ile yapılmış hançer bulutu motifi görülmektedir. Bu motif içerisinde ise lale süslemesi yer almaktadır. Lale süslemesinde yeşil, beyaz ve kabartılmış mercan rengi görülmektedir. Çininin üç kenarında ½ boyutunda penç motifleri bulunmaktadır. Motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Penç motiflerinin tohum, berk ve taç yaprakları içerisinde mavi, yeşil, beyaz ve mercan kırmızısı kullanılarak süsleme alanı oluşturulmuştur.

Durumu : Çininin astarında ve yüzeyinde bulunan sırda ince çatlaklar mevcuttur. Dört kenarı pahlanmış olan eserin kenarlarında yer yer kırıklar bulunmaktadır. Çininin kenarlarında ve yüzeyinde harç kalıntıları görülmektedir.



Kat. Nu. : **02**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5362

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 25 x 25 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, rumi, hançer yaprağı, lale, goncagül ve bahar çiçeği motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, mavi, kabartılmış mercan kırmızısı, yeşil, siyah

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 547, 548, 549, 550; Akar, A., 2014: s. 46, 47

I. Mahmut Kütüphanesi, Ömer Koç koleksiyonu, Çinili Köşk Müzesi, Victoria & Albert Müzesi, Louvre Müzesi

Kompozisyon Özellikleri: Çininin merkezinde rumi ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Rumi motifi kabartmalı mercan rengi ile sol alt köşeden başlayarak sağ ve sol üst köşeye doğru uzanmaktadır. Rumi motifin içerisinde ise yeşil, beyaz ve kobalt mavisi renklerle yapılmış birbirlerine dallar ile bağlı penç, goncagül ve yapraklardan oluşan süslemeler görülmektedir. Merkezde bulunan yeşil renk ile işlenmiş hançer yaprağı motifinin sırt bölümünde kabartılmış mercan kırmızısı kullanılmıştır. Motifler birbirlerine helezon şeklinde dal süslemeleriyle bağlanmıştır.

Çininin alt ve üst kenarlarında boyutları ½ olan iki adet penç motifi yer almaktadır. Konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş olan penç motiflerinin taç yaprakları, berkleri ve tohumlarında mavi, beyaz, yeşil, kabartmalı mercan kırmızısı rengi kullanılmıştır.

Çininin sağ ve sol kenarında ise ½ oranında iki adet hatayi motifi görülmektedir. Sol kenarda bulunan ve taç yapraklarının konturları kobalt mavisi ile belirtilmiş olan hatayi motifinin içerisinde mavi zemin üzerine yapılmış lale ve yaprak süslemeleri yer almaktadır. Konturları siyah renkle yapılmış olan süslemeler, beyaz, yeşil ve mercan kırmızısıyla renklendirilmiştir. Sağ kenarda bulunan hatayi motifinin taç yaprakları yine kobalt mavisi kontur ile belirtilirken motif içerisinde yer alan bitkisel süslemeler beyaz, yeşil ve mercan kırmızısı

renklerle oluşturulmuştur. Taç yaprak içerisinde yer alan süslemelerin konturları siyah renkle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Çininin iki kenarı eğimli olarak pahlanmış olup, diğer iki kenarında kırıklar ve harç kalıntıları mevcuttur. Eserin bütününde çatlaklar görülmektedir ve yüzeyinde astar, boya ve sırda yer yer dökülmeler vardır.



Kat. Nu. **: 03**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 5365

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 25.1 x 25.1 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hatayi, penç, lale ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, kabartılmış mercan kırmızısı, turkuaz, zümrüt yeşil ve siyah.

Analoji **:** Kuvvet, Z., 2019: Foto. 172, Çiz. 43; Arlı, L., 2018: Fotoğraf. 75; Karadeniz, H., 2021: F. 71

Eyüp Sultan Türbesi, Sultan Ahmet Cami, Hasköy Handan Ağa Camii,

Kompozisyon Özellikleri: Çininin bezeme alanında hatayi, penç, hançer yaprağı, lale motifleri ve dallar görülmektedir. Hatayi motifinin tepelik kısmı, penç motifinin tohum kısmı ile lale motifinin çanak kısmı kabartmalı mercan kırmızısı ile boyalıdır. Motiflerin diğer kısımlarında ise kobalt mavisi kullanılmıştır. Hançer yaprağı motifinde ise yeşil zemin üzerine beyaz ve kobalt mavisi rengi kullanılarak yapılmış bitkisel süslemeler yer almaktadır. Çininin merkezinde yer alan motifler birbirlerine kobalt mavisi dallar yardımıyla bağlanmıştır. Motiflerin konturları siyah renkle belirgin hale getirilmiştir. Çini ulama kompozisyonuna sahip olduğundan dört köşesinde ¼ oranında motifler yer almaktadır. Sol alt ve sağ üst köşede bulunan motiflerin zemini kobalt mavisi ile belirtilirken içerisinde bulunan süslemeler beyaz ve mercan kırmızısıyla süslenmiştir. Her iki motifin konturları iki siyah renk arasında yer alan turkuaz rengiyle belirginleştirilmiştir. Sol üst ve sağ alt köşede yer alan motifte zemin turkuaz, süslemeler ise beyaz ve mercan kırmızısı ile gösterilmiştir. Süslemelerin konturları siyah renk ile belirtilmiştir.

Durumu **:** Eserin iki köşesindeki küçük parçalar restore edilerek tümlenmiştir. Çininin yüzeyinde ve tabanında tümleme çalışmaları sonrasında oluşan alçı ve harç kalıntıları mevcuttur. Dört kenarı pahlanmış olan çininin yüzeyinde sır dökülmeleri ve çatlaklar da görülmektedir. Çininin derinlik ölçüsü harç kalıntısı olmayan bir bölümden alınmıştır. Harç kalıntılı derinlik ölçüsü 2.3 cm olarak belirlenmiştir.



Kat. Nu. : **04**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5366

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 25.2 x 24.9 cm
D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, goncagül ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, kabartılmış kiremit kırmızısı, firuze ve siyah.

Analoji : Dumlupınar, F.Z., 2015: F. 75, 77, 97

Topkapı Sarayı Harem Dairesinin Şadırvanlı Sofa, Yeni Valide Camii Hünkâr Mahfili, Hünkâr Kasrı ve Şehzadegan Mektebi, Ocaklı Sofa

Kompozisyon Özellikleri: Çininin merkezinde konturları siyah renk ile belirtilmiş hatayi, goncagül, hançer yaprağı motifleri ve dallar görülmektedir. Hatayi motiflerinin çanak ve meşime kısmı, goncagül motifinin çanak kısmı ile hançer yaprağı motifinin zemini soluk firuze ile boyalıdır. Hatayi ve goncagül motiflerinin diğer kısımlarında ise kobalt mavisi ve kabartmalı kiremit kırmızısı kullanılmıştır. Hançer yaprağı motiflerinde ise kobalt mavisi, kiremit kırmızısı ve beyaz renk kullanılarak bitkisel süslemeler oluşturulmuştur. Ulama kompozisyonunun işlendiği çininin sol alt köşesinde ise ¼ oranında konturları siyah renk ile belirtilmiş firuze, kobalt mavisi ve beyaz renklerle oluşturulmuş bir motif yer almaktadır.

Durumu : Çini kırık olup üç parça halinde birleştirilmiştir. Dört kenarı pahlanmış olan eserin yüzeyinde ve kenarlarında küçük kırıklar da mevcuttur.



Kat. Nu. **: 05**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4748/1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl /İznik

Kullanım Türü **:** Ulama kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 13 x 9.4 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hançer yaprağı ve penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Kocaaslan, M., 2010: Resim. 24

Topkapı Sarayı Valide Sultan Avlusu

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde hançer yaprağı ve penç motifleri bulunmaktadır. Merkezde yer alan ve zümrüt yeşili renkle yapılmış olan hançer yaprağı motifinin içerisinde beyaz renkle belirtilmiş bahar dalları yer almaktadır. Çini parçasının sol ve sağ köşelerinde yer alan ¼ boyutunda ve taç yaprakları kobalt mavisiyle belirtilmiş iki adet penç motifi görülmektedir. Sol köşede bulunan penç motifinin meşime kısmı kobalt mavisiyle belirtilirken sağ köşede bulunan motifin meşime kısmı zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Motifler birbirlerine kobalt mavisiyle belirtilmiş dallar yardımıyla bağlanmaktadır.

Durumu **:** İki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda aşınma mevcut olup yer yer lekeler de görülmektedir.



Kat. Nu. **: 06**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4748/2

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Ulama kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 10.2 x 9.2 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** Kalın şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hançer yaprağı ve penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Kocaaslan, M., 2010: Resim. 24

Topkapı Sarayı Valide Sultan Avlusu

Kompozisyon Özellikleri: 4748-1 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin süsleme alanında hançer yaprağı ve penç motifi yer almaktadır. Konturları kobalt mavisi ve zemini zümrüt yeşili olan hançer yaprağı motifinin içerisinde beyaz renkle belirtilmiş bahar dalları görülmektedir. Sol köşede ¼ boyutunda bulunan penç motifinin taç yaprakları ve tohum kısmı kobalt mavisiyle, meşime kısmı zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Motifler birbirlerine kobalt mavisiyle belirtilmiş dallar yardımıyla bağlanmaktadır.

Durumu **:** Kenarları kırık olan çini parçasının gözenekli hamurunda yer yer iri kum dökümtüleri mevcuttur. Çininin yüzeyinde bulunan sırda aşınma mevcut olup motif boyalarında akıntı görülmektedir.



Kat. Nu. **: 07**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4748/3

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Ulama kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.6 x 8.2 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Kocaaslan, M., 2010: Resim. 24

Topkapı Sarayı Valide Sultan Avlusu

Kompozisyon Özellikleri: 4748-2 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin yüzeyinde ½ boyutunda penç motifi yer almaktadır. Penç motifinin taç yaprakları ve tohum kısmı kobalt mavisiyle belirtilirken meşime kısmı firuze renk ile renklendirilmiştir. Çini parçasının sağ alt köşesinde kobalt mavisi renkle yapılmış dal süslemesi bulunmaktadır. Penç motifi ve dal süslemesinin arasında yer alan kobalt mavisi konturlu yaprak süslemesi ise zümrüt yeşili ile belirtilmiştir.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlak, deformasyon ve süslemelerde bulunan boyalarda akma mevcuttur.



Kat. Nu. **: 08**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4749

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Ulama kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.3 x 12.3 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 7/3 Pink

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hançer yaprağı ve penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Kocaaslan, M., 2010: Resim. 24

Topkapı Sarayı Valide Sultan Avlusu

Kompozisyon Özellikleri: 4748-1 envanter numaralı çini parçası ile aynı bezeme kompozisyona sahip olan çini parçasının yüzeyinde hançer yaprağı, penç ve goncagül motifi yer almaktadır. Birbirlerine dal ile bağlı olan penç ve goncagül motiflerinin taç yaprakları ve gövdeleri kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Goncagül motifinin çanak kısmı ve penç motifinin tohum kısmı ise zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Yüzeyde bulunan diğer bir süsleme ise konturları kobalt mavisiyle yapılmış olan hançer yaprağı motifidir. Zemini zümrüt yeşiliyle renklendirilen hançer yaprağı motifinin içerisinde bitkisel süslemeler yer almaktadır. Beyaz renk ile belirtilen süslemelerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri, deformasyon ve motiflerde boya akıntılarıyla yer yer sararmalar mevcuttur.



Kat. Nu. : **09**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4751/1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.5 x 15.2 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde hatayi ve hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Çini parçası yüzeyinin büyük bir kısmını hatayi motifi kaplamaktadır. Hatayi motifinin çanak ve taç yaprak kısımları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Meşime kısmı ise firuze renk ile renklendirilirken içerisinde beyaz renkli bitkisel süslemeler yer almaktadır. Çini parçasının üst kenarında yer alan hançer yaprağı motifinin ise yaprak kısmı firuze renkle belirtilirken sırt kısmı beyaz renkle belirginleştirilmiştir. Hançer yaprağı motifinin altından geçen ve kobalt mavisiyle renklendirilmiş dal süslemesi de yer almaktadır. Motiflerin tamamı kobalt mavisi konturla belirtilmiştir.

Durumu : Bir tarafı pahlanmış diğer kenarları kırık olan çini parçası tahtaya yapışık olduğundan derinlik ölçüsü tahtanın zemininden alınmıştır. Çini parçasının yüzeyinde bulunan motiflerin boyalarında bulanıklık mevcuttur. Yüzeyde bulunan sırda aşınma ve yer yer lekeler görülmektedir.



Kat. Nu. : **10**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4751/2

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12.1 x 14.2 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hançer yaprağı, hatayi ve penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: 4751-1 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyona sahip olan eserin yüzeyinde penç, hançer yaprağı ve hatayi motifi yer almaktadır. Penç motifinin berkleri, hançer yaprağı motifinin yaprak kısmı ve hatayi motifinin taç yaprakları firuzeyle renklendirilmiştir. Penç motifinin taç yaprakları, hatayi motifinin çanak kısmı ve dal süslemeleri kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Süsleme alanında yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının iki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırıktır. Eser, tahtaya yapıştırıldığından derinlik ölçüsü tahtanın zemininden alınmıştır. Çini parçasının sırında deformasyon mevcut olup motif boyalarında bulanıklık ve motif renklerinde dağılma görülmektedir.



Kat. Nu. **: 11**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4753

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik - Kütahya

Kullanım Türü **:** Ulama kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.3 x 16 cm

D. 1. 5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Lale, hatayi ve penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Dönmez, E., 2021: G. 3; Begeç, N., 2011: R. 5, 53

Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü, Üsküdar Çinili Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda lale, hatayi, penç motifi yer almaktadır. Hatayi ve penç motifinin taç yaprakları, lale motifinin çanak kısmı ve dallar kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Hatayi motifinin meşime kısmı, lale motifinin gövde kısmı, penç motifinin tohum kısmı ve yaprak süslemeleri ise firuze renk ile belirtilmiştir. Birbirlerine dal süslemeleriyle bağlanmış olan motiflerin konturları kobalt mavisi ile belirginleştirilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer iki kenarı kırıktır. Çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve deformasyon mevcut olup hamurunda kum döküntüleri bulunmaktadır.

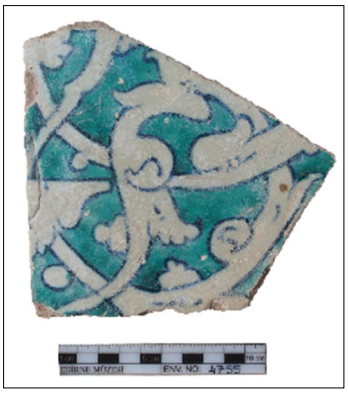

Kat. Nu. **: 12**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4755

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik - Kütahya

Kullanım Türü **:** Ulama kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 14 x 14.6 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce mat sır

Süsleme Özellikleri **:** Rumi motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz ve firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 146

Topkapı Sarayı Revan Köşkü

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda firuze renk zemin üzerine konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş beyaz renkli rumi motifleri yer almaktadır.

Durumu **:** İki kenarı kırık ve diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda aşınma mevcuttur. Yüzeyindeki sır aşınmaya uğradığından sır bilgileri net olarak alınamamıştır. Eser tahtaya yapışık olduğu için derinlik ölçüsü tahta zemininden alınarak kaydedilmiştir.

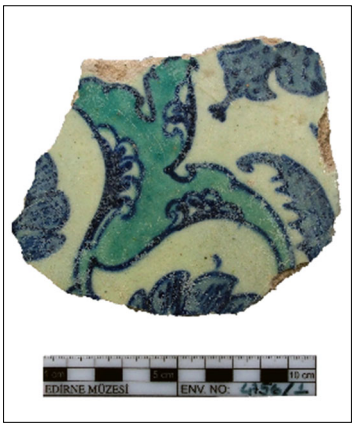

Kat. Nu. : **13**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4756/1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 10.3 x 11.5 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Rumi motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunun merkezinde rumi motifi yer almaktadır. Rumi motifinin kenarlarında bulunan boşluklarda ise bitkisel süslemelerin belirli kısımları görülmektedir. Merkezde bulunan rumi motifinin zemini soluk firuzeyle belirtilirken motifin sırt kısmında kobalt mavisiyle renklendirilmiş süslemeler yer almaktadır. Çini parçasının yüzeyinde bulunan bitkisel süslemeler ve süslemelerin konturları kobalt mavisi renkle gösterilmiştir.

Durumu : Çini parçasının bir kenarı pahlanmış ve diğer kenarı kırıktır. Eserin yüzeyinde yer alan sırda deformasyon ve çatlak mevcuttur. Çininin süsleme alanının kenar kısımlarında kırıklar yer almaktadır.



Kat. Nu. : **14**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4756/2

Buluntu Yeri Ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Ulama kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 10 x 10.3 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Rumi ve hatayi motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: 4756/1 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının yüzeyinde rumi ve hatayi motifi yer almaktadır. Rumi motifinin zemini soluk firuze renkle belirtilirken sırt kısımları kobalt mavisiyle gösterilmiştir. Rumi motifinin yanında yer alan hatayi motifinin ise tohum kısmı firuze, meşime kısmı beyaz renkle ve taç yaprakları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Hatayi motifinin tepelik kısmında uzanan dal ve yaprak süslemeleri ise kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Yüzeyde bulunan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Bir kenarı pahlanmış diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyindeki sırda çatlak mevcuttur. Eserin yüzeyinde sarı leke ve motiflerde boya akıntıları görülmektedir.



Kat. Nu. : **15**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5357

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Merkezi kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 26.5 x 25.6 cm

D. 1.9 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Renkli sır

Süsleme Özellikleri : Penç, rumi, hatayi, gonca motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Kobalt mavi, sarı, yeşil, turkuaz, kahverengi ve beyaz

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 112, 113; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. Foto. 11, 12; Bilir, T., 2019: Görsel. 5, 8, 9; Gayık, T., 2019: Resim. 89; Aslan, Ş.S., 2018: Resim. 15; Doğanay, A., 2002: Resim. 11

Calouste Gulbenkyan Müzesi, İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi Env. No. 3935, Topkapı Sarayı Arz Odası, Bağdat Köşkü, Revan Köşkü, Sünnet Odası, Victoria ve Albert Müzesi, Bozüyük Kasım Paşa Camii, Hürrem Sultan Türbesi, Şehzade Mehmed Türbesi, Edirne Muradiye Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin merkezinde yıldız formlu penç motifi bulunmaktadır. Çininin bezeme alanının merkezinde üst üste işlenilmiş, zemin rengi firuze ve siyah konturlar arasında bulunan sarı ve beyaz renkle belirtilmiş penç motifi yer almaktadır. Motifinin merkezinde yeşil renkli hatayi motifi bulunmaktadır**.** Merkezde bulunan penç motifi, sarı renkli rumi dallar yardımıyla simetrik karşılığında içerisi yeşil renkle süslenmiş hatayi motiflerine bağlanmıştır. Oluşturulan bu motiflerin içerisinde zemini kobalt mavisi olan ve konturları beyaz renk ile belirtilmiş hatayi motifleri de yer almaktadır. Rumi süslemeler içerisinde kalan X formlu süsleme alanında ise kobalt mavisi zemin üzerine siyah konturlar arasında kalan beyaz renk ile belirtilmiş hatayi, penç ve goncagül süslemeleri görülmektedir. Süslemeler kahverengi, yeşil ve turkuaz renkler ile belirtilmiştir.

Durumu : Çininin yüzeyinde ve kenarlarında dökülmeler mevcuttur. Dört kenarı pahlanmış çininin bir kenarında kırık bulunmaktadır.



Kat. Nu. : **16**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5364

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Merkezi kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 25 x 17.3 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, penç ve rumi motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, kabartılmış mercan kırmızısı, firuze, siyah.

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 554, 560; Akar, A., 2014: s. 34

Çinili Köşk Müzesi, Ömer Koç Koleksiyonu, Gülbenkyan Müzesi, Victoria ve Albert Müzesi, Benaki Müzesi, Hamburg Gewerbe Müzesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme kompozisyonunda penç, hatayi ve sekizgen geometrik motif yer almaktadır. Bezeme alanının merkezinde bir adet, alt köşelerinde ¼ boyutunda iki adet zemini firuze renkle yapılmış sekizgen geometrik bir süsleme bulunmaktadır. Geometrik süsleme içerisinde ise penç ve sekiz yapraklı çiçek süslemesi yer almaktadır. Penç motifinin meşime kısmı ve taç yapraklarında mercan kırmızısı rengi kullanılmıştır. Sekizgen formlu çiçek süslemesi ise beyaz renkle yapılırken yaprakların birbirleriyle kesiştiği alanda yine mercan kırmızısıyla nokta şeklinde yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Geometrik motifin simetrik karşılığında yer alan büyük ve küçük boyutlu hatayi motifleri görülmektedir. Kobalt mavisi, mercan kırmızısı ve zümrüt yeşiliyle belirtilen motifler dallar yardımıyla yine hatayi motiflere bağlanmıştır. Köşelere doğru uzanan ve yine sekizgen geometrik motife bağlanan hatayi motifinin çanak kısmı ve tohum kısmı kobalt mavisi, meşime kısmı firuze ve yaprakları mercan kırmızısıyla renklendirilmiştir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları siyah renk ile belirgin hale getirilmiştir. Motiflerde yer alan mercan kırmızısı rengi kabartılarak yapılmıştır.

Durumu : Kare formlu eserin yarı parçası olan çininin üç kenarı pahlanmış ve diğer kenarı kırıktır. Çini parçasının bezeme alanında yer alan kabartılmış mercan renkli boyalarda dökülme ve deformasyon mevcuttur. Eserin yüzeyinde yer yer noktalar halinde siyah lekeler görülmektedir.



Kat. Nu. : **17**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8218

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya - İznik

Kullanım Türü : Merkezi kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 17.5 x 13.3 cm

D. 1.2 cm

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi ve rumi motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji : Bozbaş, M., 2008: Fotoğraf 91, 92, 93

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: Eserin süsleme alanında hatayi ve rumi motifleri yer almaktadır. Ulama kompozisyonuyla oluşturulan süsleme alanının merkezinde hatayi motifleri birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Hatayi motiflerinin taç yaprakları ve konturları ile hatayi motifinden çıkan rumi süslemesi kobalt mavisiyle belirtilirken çanak ve meşime kısmı zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Süsleme kompozisyonunun ikinci ana motifi olan yıldız formlu rumi ise zümrüt yeşiliyle renklendirilmiş olup konturları ve sırt kısımları kobalt mavisiyle belirtilmiştir.

Durumu : Eser, kare formlu çininin yarı motifi olup üç kırık parçanın tümlenmesiyle ve 8221 envanter kayıtlı çini parçalarıyla bir çerçeve içerisine alınmıştır. Çininin yüzeyinde sır döküntüleri ve noktalar halinde sır altında kalan siyah lekeler mevcuttur. Eserin derinlik ölçüsü müze envanter defterinden alınmış olup tümlendiği için sır kalınlığı tespit edilememiştir.



Kat. Nu. : **18**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8221

Buluntu Yeri Ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya - İznik

Kullanım Türü : Merkezi kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 23.1 x 11.8 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Tümlendiği için sır özellikleri alınamadı.

Süsleme Özellikleri : Hatayi ve rumi motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji : Bozbaş, M., 2008: Fotoğraf 91, 92, 93

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: 8218 envanter kayıtlı eserin diğer yarı parçası olan çininin süsleme alanında hatayi ve rumi motifleri bulunmaktadır. Hatayi motifleri birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Hatayi motiflerinin taç yaprakları ve konturları ile hatayi motifinden çıkan rumi süslemeleri kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Hatayi motifinin çanak ve meşime kısımları ise zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Rumi motifleri ise zümrüt yeşiliyle renklendirilmiş olup konturları ve sırt kısımlarında kobalt mavisi renk kullanılmıştır. Çininin alt ve üst kenarlarının sağ köşesinde ise ¼ boyutunda hatayi motifinin taç yaprakları görülmektedir. Yaprakların konturları ve zemini kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Eserin, tümlenip çerçeve içerisine alınmasıyla ulama kompozisyonuna sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Durumu : Eser, 8218 envanter kayıtlı çini parçalarının diğer yarısı olup kırık iki parçanın birleştirilmesiyle çerçeve içerisine alınmıştır. Çininin yüzeyinde sır döküntüleri, lekeler ve sararma mevcuttur. Eserin derinlik ölçüsü müze envanter defterinden alınmış olup tümlendiği için sır özellikleri tespit edilememiştir.

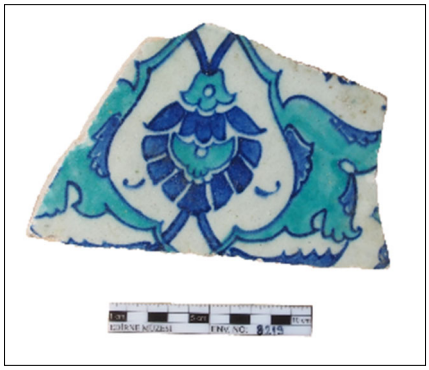

Kat. Nu. : **19**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8219

Buluntu Yeri Ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya- İznik

Kullanım Türü : Merkezi kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.2 x 17.7 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi ve rumi motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Bozbaş, M., 2008: Fotoğraf 91, 92, 93

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: 8218 envanter kayıtlı eserin süsleme özelliklerine sahip olan çini parçasının yüzeyinde hatayi ve rumi motifi yer almaktadır. Hatayi motifinin taç yaprakları, dalları ve motiften çıkan rumi süslemeleri kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Hatayi motifinin çanak ve meşime kısımlarıyla ikinci ana motif olan rumi motifleri firuze renkle belirtilmiştir. Rumi motiflerinin sırt bölümlerinde yer yer kobalt mavisi renkler kullanılmıştır. Süsleme alanında yer alan motiflerin konturları ise kobalt maviyle belirginleştirmiştir.

Durum : Çini parçası tahtaya yapıştırılmış olduğundan kalınlık ölçüsü tahta zemininden alınarak kaydedilmiştir. Çininin yüzeyinde sır döküntüleri ve yer yer lekeler mevcuttur.



Kat. Nu. : **20**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8220

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya - İznik

Kullanım Türü : Merkezi kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.6 x 18.5 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi ve rumi motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Bozbaş, M., 2008: Fotoğraf 91, 92, 93

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: 8219 envanter kayıtlı çini parçasının süsleme özelliklerine sahip olan eserin yüzeyinde hatayi ve rumi motifi yer almaktadır. Hatayi motifinin taç yaprakları ve dalları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Hatayi motifinin çanak ve meşime kısmıyla rumi motifleri zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Rumi motiflerinin sırt bölümlerinde yer yer kobalt mavisi renkler kullanılmıştır. Süsleme alanında yer alan motiflerin konturları ise kobalt maviyle belirginleştirmiştir.

Durumu : Çini parçasının ufak bir köşesi pahlanmış ve diğer kenarları kırıktır. Çininin sırında çatlaklık, aşınma ve sarı lekeler mevcuttur. Çininin hamurunda pişmiş toprak parçaları mevcuttur.



Kat. Nu. : **21**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYK / 2002-2009

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 22 x 24 cm

D. 1.4

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, penç, goncagül ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi ve firuze

Analoji : Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; Önder, M., 1983: s. 66; İslamoğlu H., 2011: R. 2, 72; Özcan, M., 2007: Foto: 44; Uysal, Z., 2019: Resim 18; Dumlupınar, Z., 2015: Foto 143; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. 33; Dönmez, E., 2001: Resim 45, 46, 145; Karadeniz, H., 2021: F. 43

Rüstem Paşa Camii son cemaat yeri, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, İstanbul Yeni Cami, Kahire Aksungur Camii, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin süsleme kompozisyonunda hatayi, penç, goncagül ve hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Bezeme alanında bulunan hatayi, penç ve goncagül motifinin meşime kısmı ile hatayi motifinin çanak kısmı, hançer yaprağı motifinin yaprak kısmı firuze renkle belirtilmiştir. Hatayi, penç ve goncagül motiflerin taç yaprakları açık kobalt mavisiyle gösterilirken motiflerin içerisinde yer alan çiçek süslemeleri beyaz renkle belirtilmiştir. Motifler birbirlerine açık kobalt mavisiyle bağlanmaktadır. Bezeme alanında yer alan süslemelerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Eser kırık parçaların tümlenmesiyle oluşturulmuştur. Yüzeyinde bulunan sırda çatlak, boyalarda ise kontur dışına taşma mevcuttur. Bir kenarı pahlı olan çininin diğer kenarlarında pahlanma belirtileri görülmektedir. Çini parçalarının arka yüzeyinde 2002 ve 2009 öncesi yazıları yer almaktadır.



Kat. Nu. **: 22**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4750

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 15.8 x 8.3 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hatayi motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; Önder, M., 1983: s. 66; İslamoğlu H., 2011: R. 2, 72; Özcan, M., 2007: Foto: 44; Uysal, Z., 2019: Resim 18; Dumlupınar, Z., 2015: Foto 143; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. 33; Dönmez, E., 2001: Resim 45, 46, 145; Karadeniz, H., 2021: F. 43

Rüstem Paşa Camii son cemaat yeri, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, İstanbul Yeni Cami, Kahire Aksungur Camii, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikler: Çini parçasının yüzeyinde hatayi motifi yer almaktadır. Süsleme alanında yer alan ve ½ boyutundaki hatayi motifini taç yaprakları kobalt mavisiyle belirtilirken meşime ve çanak kısmı firuze renk ile renklendirilmiştir. Meşime kısmı içerisinde yer alan tohumlar ise beyaz renkle belirtilmiştir. Hatayi motifi dışında yer alan ve küçük bir bölümü görülen süslemenin ise hançer yaprağı motifi olma olasılığı yüksektir. Zemini kobalt mavisiyle renklendirilmiş olan motifin içerisinde beyaz renkli bitkisel süsleme de yer almaktadır.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış ve diğer kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde sararma mevcut olup sır döküntüleri ile noktalar halinde lekeler bulunmaktadır. Çininin hamurunda iri kum döküntüleri görülmektedir.



Kat. Nu. **: 23**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4752

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 17.3 x 12 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hatayi, lale ve penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; Önder, M., 1983: s. 66; İslamoğlu H., 2011: R. 2, 72; Özcan, M., 2007: Foto: 44; Uysal, Z., 2019: Resim 18; Dumlupınar, Z., 2015: Foto 143; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. 33; Dönmez, E., 2001: Resim 45, 46, 145; Karadeniz, H., 2021: F. 43

Rüstem Paşa Camii son cemaat yeri, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, İstanbul Yeni Cami, Kahire Aksungur Camii, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde hatayi, lale ve penç motifi yer almaktadır. Hatayi ve penç motifinin taç yaprakları, lale motifinin gövdesi ve dallar kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Hatayi motifinin meşime kısmı zümrüt yeşiliyle belirtilirken meşime içerisinde yer alan tohum süslemeleri beyaz renk ile belirtilmiştir. Süsleme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcut olup sol üst köşesinde dökülme görülmektedir. Bir kenarı pahlanmış ve diğer kenarları kırık olan çini parçası tahtaya yapıştırılmış olduğu için derinlik ölçüsü tahtanın zemininden alınmıştır. Eserin hamur rengi yüzeyde kırık olan bölgeden alınarak kaydedilmiştir.



Kat. Nu. : **24**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8208

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 25 x 12 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lale, karanfil, selvi ağacı, stilize bulut, bahar çiçekleri ve nergis motifleri

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin kompozisyon alanında konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş bir vazo içerisinden çıkan lale ve karanfil motifleri görülmektedir. Vazonun ağız bölgesine yakın olan alan üzerinde kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılan lale süslemesi, gövde kısmında ise penç süslemesinin ½'lik bölümü yer almaktadır. Vazodan çıkan bir adet lale motifi ve üç adet tam bir adet yarım karanfil motifi görülmektedir. Karanfil ve lale motiflerinin çanak kısımları ile dallardaki yapraklar firuze rengiyle belirtilirken karanfil motifinin taç yaprak kısımlarıyla lale motifinin yaprak kısımları ve stilize bulut motifi kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Ulama kompozisyonuyla oluşturulan çininin sol uzun kenarında ½ oranında selvi ağacı motifi görülmektedir. Firuze ile renklendirilen motifin konturları kobalt mavisi ile belirtilmiştir. Selvi ağacı motifinin alt ve üst bölgesine yakın olan boşluklar ise yine firuze ve kobalt mavisiyle renklendirilerek bitkisel motiflerle süslenmiştir.

Durumu : Eser, kare formlu çininin yarı motifi olup beş kırık parçanın tümlenmesiyle bir çerçeve içerisine alınmıştır. Çini parçalarının yüzeyinde bulunan

motiflerin boyalarında akıntı ve sır döküntüleri de mevcuttur. Eser tümlenip çerçeve içerisine alındığından dolayı derinlik ölçüsü müze envanter defterinden alınarak kataloğa eklenmiştir.



Kat. Nu. : **25**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4743/2

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : **1**. 15.3 x 12.6 cm **2**. 12.5 x 14.9 cm
3. 10.9 x 12.4 cm **4**. 12.7 x 10.3 cm
D. Tümlendiği için derinlik alınamadı.

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama.

Sır Özellikleri : Şeffaf sır.

Süsleme Özellikleri : Vazo, lale, karanfil, selvi ağacı, stilize bulut, bahar çiçekleri ve nergis motifleri

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8208 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin yüzeyinde konturları kobalt mavisiyle belirtilen bir vazo içerisinden çıkan lale ve karanfil motifleri görülmektedir. Süsleme kompozisyonunun merkezinde yer alan vazonun ağız bölgesine yakın olan alan üzerinde kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renk ile yapılan lale süslemesi, gövde kısmında ise penç süslemesinin ½'lik bölümü görülmektedir. Vazodan çıkan lale motifleri ve yarım karanfil motiflerinin çanak kısımları ile dallardaki yapraklar firuze rengiyle belirtilmiştir. Vazodan dallar yardımıyla simetrik bir şekilde çıkan karanfil motifinin taç yaprak kısımları ve lale motifinin yaprak kısımlarıyla merkezde yer alan gerdanlık motifi kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Ulama kompozisyonuyla oluşturulan çininin sol uzun kenarında ½ boyutunda, sağ üst kenarda ise selvi ağacı motifinin küçük bir kısmı görülmektedir. Firuze renk ile renklendirilen motifin konturları kobalt mavisi ile belirtilmiştir. Selvi ağacı motifinin alt ve üst bölgesine yakın

olan boşluklar ise yine firuze ve kobalt mavisiyle renklendirilerek bitkisel motiflerle süslenmiştir.

Durumu : Eser, dört kırık çini parçasının tümlenmesiyle çerçeve içerisine alınmıştır. Süsleme kompozisyonuna uygun olarak tümlenen çini parçalarının aralarında boşluklar mevcuttur. Çini parçalarının yüzeyinde bulunan motiflerin boyalarında akıntı ve sırında çatlaklar da mevcuttur. Eser tümlenip çerçeve içerisine alındığından dolayı derinlik ölçüsü kataloğa eklenememiştir. Tümlenen ölçü 25.3 x 26 cm olarak belirlenmiştir.



Kat. Nu. : **26**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8209

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 11.7 x 12.7 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Karanfil ve stilize bulut motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji : Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçası 8208 envanter numaralı çini ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olup, süsleme alanında üç adet karanfil motifi görülmektedir. Çini parçasının yüzeyinde görülen karanfil motiflerinin çanak kısımları, stilize bulut ve dallardaki yapraklar zümrüt yeşiliyle belirtilirken karanfil motifinin taç yaprak kısımları kobalt mavisi ile renklendirilmiştir.

Durumu : Üç kenarı kırık ve bir kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri ve motiflerde boya akıntılarını görmek mümkündür.



Kat. Nu. **: 27**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8210

Buluntu Yeri Ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10 x 17.5 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil, selvi ağacı ve bahar çiçeği motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Cami

Kompozisyon Özellikleri: 8209 envanter numaralı çini ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının süsleme alanında konturları kobalt mavisi ile yapılmış selvi ağacı motifi ve karanfil motifi görülmektedir. Çini parçasının yüzeyinde görülen karanfil motiflerinin çanak kısımları, dalları ve yaprakları ile selvi ağacı motifi firuze renkle belirtilmiştir. Süsleme alanında yer alan karanfil motiflerinin taç yaprak kısımları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı kırık ve diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri ve motiflerde boya akıntıları mevcuttur.



Kat. Nu. : **28**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8211

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.7 x 17.1 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur, kum ve kireç katkılı

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Karanfil, selvi ağacı ve bahar çiçeği motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji : Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8210 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olup, süsleme alanında konturları kobalt mavisi ile yapılmış selvi ağacı motifi ve üç adet tam bir adet ½ oranında olmak üzere toplamda dört adet karanfil motifi görülmektedir. Çini parçasının yüzeyinde görülen karanfil motiflerinin çanak kısımları, dalları ve yaprakları ile selvi ağacı motifi zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Süslemelerin merkezinde yer alan karanfil motiflerinin taç yaprak kısımları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu : İki kenarı kırık ve diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri ve boya akıntıları mevcuttur.



Kat. Nu. **: 29**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8212

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.8 x 15.4 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Vazo, lale, nergis ve bahar çiçeği motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8208 envanter numaralı eser ile aynı bezeme kompozisyonuna sahip olan **ç**ini parçasının merkezinde konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş bir vazo içerisinden çıkan lale motifi ve bahar dalları görülmektedir. Vazonun ağız bölgesine yakın olan alan üzerinde kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılan lale süslemeleri, gövde kısmında ise ½ boyutunda penç süslemesi yer almaktadır. Vazodan çıkan ½ boyutunda lale motifinin çanak kısmı ile dallardaki yapraklar firuze renkle belirtilirken lale motifinin yaprak kısımları kobalt mavisi ile renklendirilmiştir.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Çininin astar ve sırında çatlaklar mevcuttur.



Kat. Nu. **: 30**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8213

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 10.3 x 11.9 cm

D. 1.2 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur, ince kum katkılı

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Lale, karanfil, nergis ve selvi ağacı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8208 envanter numaralı çini ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasında lale, karanfil, selvi ağacı ve nergis motifi yer almaktadır. Konturları kobalt mavisiyle belirtilen süslemelerde lale ve karanfil motifinin çanak kısımlarıyla selvi ağacı motifi zümrüt yeşili renkle boyanmıştır. Motiflerin yaprakları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu **:** Sol kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Yüzeyinde sır döküntüleri ve çatlaklar mevcuttur.

Kat. Nu. **: 31**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8214

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 13.4 x 13.3 cm

D. 1.4 cm



Hamur Rengi **:** 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur, kum ve kil katkılı

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Vazo, lale, karanfil, nergis ve selvi ağacı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8213 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme özelliklerine sahip olan çininin yüzeyinde selvi ağacı, karanfil, lale, bahar dalları ve vazo motifinin bir kısmı yer almaktadır. Konturları kobalt mavisiyle belirtilen süslemelerde lale ve nergis motifinin çanak kısmı ile dalları, selvi ağacının yaprakları ve dallardaki yapraklar firuze renkle boyanmıştır. Motifler ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu **:** Sol kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Yüzeyinde sır döküntüleri ve çatlaklık mevcuttur.



Kat. Nu. **: 32**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8215

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.4 x 9.2 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 2.5YR 8/2 Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil, selvi ağacı ve bahar çiçeği motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8210 envanter numaralı çini ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının süsleme alanında selvi ağacı motifi, bahar dalları ve iki adet karanfil motifi görülmektedir. Karanfil motiflerinin dalları, yaprakları ve çanak kısmı ile selvi ağacı motifi zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Karanfil motiflerinin taç yaprak kısımları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. İncelenen çini parçasının diğer benzer çini parçalarından ayıran en önemli özelliği konturlarının siyah renkle belirtilmiş olmasıdır.

Durumu **:** İki kenarı kırık ve diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri, sarı lekeler ve boya akıntıları da mevcuttur.



Kat. Nu. **: 33**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8216

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 11.7 x 12.9 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil, selvi ağacı ve dal motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8215 envanter numaralı çini ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının süsleme alanında konturları kobalt mavisi ile yapılmış selvi ağacı motifi ve iki adet tam bir adet ½ oranında olmak üzere toplamda üç adet karanfil motifi yer almaktadır. Çini parçasının yüzeyinde görülen karanfil motiflerinin çanak kısımları, dalları ve yaprakları ile selvi ağacı motifi firuze renkle belirtilmiştir. Karanfil motiflerinin taç yaprak kısımları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı kırık diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri, çatlaklar, lekeler ve motiflerde boya akıntıları mevcuttur.



Kat. Nu. **: 34**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8217

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.3 x 8.3 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli, kum katkılı

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil ve bahar çiçeği motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşil

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; ; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62;; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8216 envanter numaralı çini ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının süsleme alanında konturları kobalt mavisiyle yapılmış karanfil motifi ve çiçek motifi görülmektedir. Çini parçasının yüzeyinde görülen karanfil motiflerinin çanak kısmı, zümrüt yeşili renkle belirtilirken motifin taç yaprak kısımları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri, çatlaklık ve deformasyon mevcuttur. Yüzeyindeki sır zamanla aşınarak matlaşmıştır.



Kat. Nu. **: 35**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4743/1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 16.2 x 12.6 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Vazo, lale, karanfil, nergis ve selvi ağacı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Serinöz, M., 2008: Örnek no: 14; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 16; Bozbaş, M., 2008: Resim. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 169; Ilgaz, N., 2015: R. 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290; Can, S., 2015: Foto. 37; Arlı, B., 2018: Fotoğraf 16; Sothebys; 1990: Fotoğraf 515; Kılıçkaya, A.,1981: s. 62; Dönmez, E., 2001: Resim 117

İznik Çini Fırınları Kazıları buluntuları, Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Eminönü Yeni Cami, Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Sünnet Odası, Mukaddes Emanetler dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8214 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme özelliklerine sahip olan çininin yüzeyinde selvi ağacı, karanfil, lale, bahar dalları, ½ boyutlarında gerdanlık ve vazo motifi yer almaktadır. Konturları kobalt mavisiyle belirtilen süslemelerde lale ve karanfil motifinin çanak kısmı ile dalları, selvi ağacının yaprakları, gerdanlık ve dallardaki yapraklar zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Motifler ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış diğer kenarları olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Yüzeyinde sır döküntüleri, deformasyon ve çatlaklık mevcuttur. Çini parçasının hamurunda yer yer iri kum döküntüleri görülmektedir.



Kat. Nu. **: 36**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4745

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 12.3 x 12 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce parlak sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil ve lale motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Özdemir, B., 2016: Foto. 86

Rüstem Paşa Camii, Topkapı Sarayı Harem Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde karanfil ve lale motiflerinden oluşan süsleme kompozisyonu yer almaktadır. İki lale motifi ve bir tam bir ½ boyutunda yer alan karanfil motiflerinin konturları siyah renkle belirtilmiştir. Karanfil motifinin taç yaprakları, lale motifinin gövdesi kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Karanfil motifinin çanak kısmı ve dallardaki yapraklar zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir.

Durumu **:** Bir kenarının belirli bir kısmında pahlanma mevcut olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Eserin yüzeyinde bulunan motiflerde boya akıntısı ve sırında aşırı deformasyon mevcuttur.



Kat. Nu. : **37**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8223

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 15.6 x 18.2 cm

D. 1.2 cm

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama.

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lale, karanfil, stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Ateş, İ., 1983: s. 160; Karadeniz, H., 2021: F. 50

İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı, Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler Bölümü, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme alanında lale, karanfil ve stilize çiçek motifi yer almaktadır. Merkezde yer alan süsleme alanı stilize çiçek, karanfil ve stilize çiçek sıralamasıyla devam etmektedir. Çini parçasının alt ve üst kenarında ½ boyutunda 5 adet lale motifi görülmektedir. Merkezde yer alan motifler, alt ve üst kenarda bulunan motiflere dallar yardımıyla bağlanarak süsleme kompozisyonu devam ettirilmiştir. Karanfil motifinin taç yaprakları, stilize çiçek motifinin gövdesi, lale motifinin çanak kısmı ve dal süslemeleri zümrüt yeşili renk ile belirtilmiştir. Motiflerin konturları ve geriye kalan kısımları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durum : Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Çininin yüzeyinde sır döküntüleri ve motif boyalarında akıntı mevcuttur.



Kat. Nu. : **38**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8222

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 10.8 x 14.2 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10 YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lale, karanfil ve stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Ateş, İ., 1983: s. 160; Karadeniz, H., 2021: F. 50

İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı, Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler Bölümü, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme alanında lale, karanfil ve stilize çiçek motifi görülmektedir. Süsleme alanında yer alan lale motifinin çanak kısmı, karanfil motifinin taç yaprak kısımları ve tomurcuk motifi zümrüt yeşiliyle renklendirilirken yapraklar kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Süsleme alanında bulunan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durum : Çini parçası, iki kırık parçanın tümlenmesiyle oluşturulmuştur. İki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde lekeler ve boyalarda yer yer solukluk mevcuttur.



Kat. Nu. : **39**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8222 parça

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 10.8 x 14.2 cm
D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10 YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lale, penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Ateş, İ., 1983: s. 160; Karadeniz, H., 2021: F. 50

İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı, Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler Bölümü, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme alanında lale motifleri, bitkisel süslemeler ve ¼ boyutunda iki adet penç motifi yer almaktadır. Süsleme alanında yer alan lale motiflerinin çanak kısmı ve yüzeydeki yapraklar ile penç motifinin meşime kısımları zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Lale motifinin yaprakları, dallar ve penç motiflerin taç yaprakları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Çini parçasının yüzeyinde yer alan süslemelerin konturları ise kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durum : Çini parçası iki kırık parçanın tümlenmesiyle oluşturulmuştur. Sol tarafta yer alan parçanın yüzeyinde dairesel bir kırık mevcuttur. Sağ tarafta olan diğer kırık parçanın sırında ise matlaşma mevcuttur. Eserin yüzeyinde boya akıntıları ve lekeler görülmektedir. Üç kenarı pahlanmış olan çini parçası tahtaya yapışık olduğundan derinlik ölçüsü tahta zemininden alınarak kaydedilmiştir.



Kat. Nu. **: 40**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8224

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. Yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 14.3 x 13.4 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 10.YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce mat sır

Süsleme Özellikleri **:** Lale, hatayi, karanfil motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Ateş, İ., 1983: s. 160; Karadeniz, H., 2021: F. 50

İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı, Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler Bölümü, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8223 envanter numaralı çini parçası ile aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin yüzeyinde bir adet lale ve ½ boyutunda karanfil, stilize çiçek ve lale motifleri yer almaktadır. Motifler birbirlerine dal süslemesiyle bağlıdır. Lale motifinin çanak kısmı, karanfil motifinin taç yaprakları ve stilize çiçek motifinin gövde kısmı zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Motiflerin konturları ve geri kalan kısımları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir.

Durum **:** Çini parçasının bir kenarı pahlanmış ve diğer kenarları kırıktır. Kırık olan bölgelerde yer yer alçı kalıntılarına rastlanılmıştır. Çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlaklar ve lekeler görülmektedir. Bezeme alanında yer alan motiflerde boya akıntıları mevcuttur.



Kat. Nu. : **41**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8225

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi :17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12.5 x 14 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lale, penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Ateş, İ., 1983: s. 160; Karadeniz, H., 2021: F. 50

İstanbul Yeni Camii ve Hünkâr Kasrı, Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler Bölümü, Hasköy Handan Ağa Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8224 envanter kayıtlı çini parçasının süsleme kompozisyonuna benzerlik gösteren eserin yüzeyinde lale ve penç motifi yer almaktadır. Merkezde yer alan lale motifleri ve ¼ boyutundaki penç motifi birbirlerine dal süslemesiyle bağlanmıştır. Merkezde bulunan lale motifinin çanak kısmı ve yaprak süslemeleri zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Penç motifinin taç yaprakları, lale motiflerini gövdesi kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Süslemelerin konturları ise kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının bir kenarı pahlanmış ve diğer kenarlarında kırıklar mevcuttur. Çininin kırık olan kenarlarında kararmalar bulunmaktadır. Yüzeyde bulunan sırda çatlaklar ve motiflerin boyalarında akıntı görülmektedir.



Kat. Nu. : **42**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8226

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 14 x 11.8 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Rumi ve şemse motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının merkezinde konturları iki kobalt mavisi çizgi arasında soluk zümrüt yeşiliyle oluşturulmuş şemse motifinin bir bölümü görülmektedir. Motif içerisinde beyaz zemin üzerine kobalt mavisi konturlar kullanılarak rumi ve yaprak süslemeleri yer almaktadır. Rumi motifinin içi soluk firuze belirtilirken yaprak süslemesinin hatları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir. Şemse motifinin dışında kalan süsleme alanında ise rumi motifleri yer almaktadır. Süsleme alanının zemini ve motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirtilirken motifler beyaz renk ile gösterilmiştir.

Durumu : Çini parçasının iki kenarı pahlanmış, diğer iki kenarı ise kırıktır. Çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlaklar, deformasyon ve boyalarda akma mevcuttur. Eser tahtaya yapıştırıldığından dolayı derinlik ölçüsü tahtanın zemininden alınmıştır.



Kat. Nu. : **43**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8227

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 15.2 x 11.3 cm
D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın Astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Rumi ve şemse motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: 8226 envanter kayıtlı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin merkezinde zümrüt yeşiliyle oluşturulmuş şemse motifinin bir bölümü görülmektedir. Şemse motifinin içerisinde beyaz zemin üzerine kobalt mavisi konturlar kullanılarak yapılan rumi ve yaprak süslemeleri yer almaktadır. Rumi motifinin içi soluk zümrüt yeşiliyle belirtilirken yaprak süslemesinin hatları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir. Şemse motifinin dışında kalan ikinci süsleme alanında ise kobalt mavisi zemin üzerinde beyaz renkle yapılmış rumi motifleri yer almaktadır. Süsleme alanındaki motiflerin hatları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının kenarlı kırıktır. Yüzeydeki sırda çatlaklar ve boyalarda akma mevcuttur.



Kat. Nu. : **44**

Eserin Adı : Karo çini

Müze Env. Nu. : 4747

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 12.5 x 11.6 cm

D. tümlendiği için derinlik alınamadı.

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Şemse ve lale motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dumlupınar, Z., 2015: Foto. 3, 5, 9, 10, 24

Topkapı Sarayı Şadırvanlı Sofa, Kara Ağalar Mescidi, Darüssaade Ağası Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: 8228 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin yüzeyinde beyaz zemin üzerine yapılmış iki adet şemse motifi görülmektedir. Merkezde ½ büyüklüğünde yer alan şemse motifinin dış kısmında bulunan ve konturları kobalt mavisiyle belirtilen dilimli yaprakların zemini zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Şemse motifinin iç kısmında ise kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle belirtilmiş bir adet tam bir adet ½ boyutunda lale süslemesi yer almaktadır. Sağ alt köşede yer alan ¼ boyutunda şemse motifinin içerisinde zümrüt yeşili zemin üstüne beyaz renkle yapılmış ½ boyutunda iki adet lale süslemesi görülmektedir. Şemse motifinin dış kısmında yer alan dilimli yapraklar kobalt mavisi renkle belirtilmiştir.

Durumu : Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Çini parçasının yüzeyinde bulanan sırda deformasyon ve tümlemeden kaynaklanan alçı kalıntıları mevcuttur. Motiflerin boyalarında yer yer akıntılar göze çarpmaktadır**.**



Kat. Nu. : **45**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8228

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 11.4 x 10 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur, ince kum katkılı

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf Sır

Süsleme Özellikleri : Şemse ve lale motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dumlupınar, Z., 2015: Foto. 3, 5, 9, 10, 24

Topkapı Sarayı Şadırvanlı Sofa, Kara Ağalar Mescidi, Darüssaade Ağası Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının merkezinde beyaz zemin üzerine ¼ boyutunda iki adet şemse motifi yer almaktadır. Sağ köşede yer alan şemse motifinin içerisinde zümrüt yeşili zemin üzerine beyaz renkle yapılmış iki adet lale süslemesi görülmektedir. Şemse motifinin dilimli yaprakları ve tepelik kısmı kobalt mavisi renkle belirtilmiştir. Sol üst köşede yer alan şemse motifinde ise bir adet ½ boyutunda kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış lale motifi yer almaktadır. Şemse motifinin dilimli yaprakları ise zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Şemse motiflerinin konturları beyaz renkle belirtilirken lale motifi ve hançerli yaprakların konturları kobalt mavisi renkle belirginleştirmiştir.

Durumu : İki kenarı pahlanmış diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda çatlaklar ve deformasyon mevcuttur. Çini parçasının beyaz olan zemininde yer yer sararmalar görülmektedir.



Kat. Nu. **: 46**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4742/1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.8 x 18.1 cm

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** Tümlendiği için sır özellikleri alınamadı

Süsleme Özellikleri **:** Penç ve stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31; Gök, S., 2015: Kat. 472

Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Kütahya Çini Müzesi Env. No: 2420

Kompozisyon Özellikleri: 8230 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının merkezinde üç adet tam stilize çiçek motifi ve iki adet ½ boyutunda goncagül motifi yer almaktadır. Beyaz zemin üzerine üç farklı daldan yükselen çiçek motiflerinin çanak kısımları, tomurcukları ve yapraklar zümrüt yeşiliyle belirtilirken çiçek motifi kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Çini parçasının sol üst köşesinde ¼ boyutunda zemini zümrüt yeşili penç motifi görülmektedir. Süsleme alanındaki motiflerin konturları 8230 envanter numaralı çini parçasından farklı olarak siyah renkle belirginleştirilmiştir.

Durumu **:** Eser alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Çini parçasının astarında ve sırında çatlaklar ile deformasyon mevcuttur. Eserin yüzeyinde yer yer sarı lekeler görülmektedir. Motiflerin boyalarında akıntılar yer almaktadır.



Kat. Nu. : **47**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8229

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 10.9 x 11 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur, ince kum katkılı.

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç ve stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31; Gök, S., 2015: Kat. 472

Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Kütahya Çini Müzesi Env. No: 2420

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının merkezinde tüme yakın iki adet konturları ve zemini kobalt mavisiyle renklendirilmiş stilize çiçek motifi yer almaktadır. Çiçek motifinin dalları, çanak kısımları ve yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Çini parçasının sol üst köşesinde ¼ boyutunda konturları kobalt mavisi ve zemini zümrüt yeşiliyle belirginleştirilmiş penç motifi görülmektedir.

Durumu : İki kenarı pahlanmış diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının sarımsı yüzeyinde sır çatlakları, deformasyon ve motif boyalarında akıntı mevcuttur.



Kat. Nu. : **48**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8230

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 12 x 14.8 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce parlak sır

Süsleme Özellikleri : Penç ve stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31; Gök, S., 2015: Kat. 472

Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Kütahya Çini Müzesi Env. No: 2420

Kompozisyon Özellikleri: 8229 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının merkezinde üç adet stilize çiçek motifi yer almaktadır. Beyaz zemin üzerine üç farklı daldan yükselen çiçek motiflerinin çanak kısımları, tomurcukları ve yapraklar zümrüt yeşiliyle belirtilirken çiçek motifi kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Çini parçasının sol üst köşesinde ¼ boyutunda zemini zümrüt yeşili oluşturulmuş penç motifi görülmektedir. Süsleme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : İki kenarı kırık diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının sırında ve astarında çatlaklar görülmektedir. Çininin yüzeyinde ve sır altında kalan bazı bölgelerde yer yer küçük hamur parçaları mevcuttur.



Kat. Nu. : **49**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8231

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 12.1 x 12.4 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 7.5 YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce mat sır

Süsleme Özellikleri : Penç ve stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31; Gök, S., 2015: Kat. 472

Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Kütahya Çini Müzesi Env. No: 2420

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının merkezinde stilize çiçek motifi yer almaktadır. 8230 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme özelliklerine sahip olan eserin yüzeyinde zemin üzerine üç farklı daldan yükselen çiçek motifi görülmektedir. Motiflerin çanak kısımları, tomurcukları ve yapraklar zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Süslemede yer alan çiçek motifinin yaprakları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Çini parçasının sol üst köşesinde zemini zümrüt yeşiliyle belirtilmiş penç motifinin küçük bir kısmı görülmektedir. Süsleme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının bir tarafı pahlanmış ve diğer üç kenarı kırıktır. Kırık olan kenarlarda kararma mevcut olup sırında çatlak ve deformasyon görülmektedir.



Kat. Nu. **: 50**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4742/2

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 8 cm x 10 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce parlak sır

Süsleme Özellikleri **:** Bahar çiçeği ve penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31; Gök, S., 2015: Kat. 472

Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi, Kütahya Çini Müzesi Env. No: 2420

Kompozisyon Özellikleri: 4742/1 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin merkezinde yaprak ve ½ boyutunda bahar çiçeği motifi yer almaktadır. Beyaz zemin üzerine üç sıra halinde yaprak süslemesi kobalt mavisi ve zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Merkezde bulunan yaprak süslemesinden çıkan ve zemini zümrüt yeşili ile renklendirilmiş bahar çiçeği motifinin konturları koyu kobalt renkle belirginleştirilmiştir. Çini parçasının sağ alt köşesinde ¼ boyutunda zemini zümrüt yeşili penç motifi görülmektedir.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış olan diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde sır döküntüleri, deformasyon ve sarı lekeler mevcuttur. Eser, 4742/1 envanter numarası ile kayıtlı eserin sağ alt kenar parçasıyla aynı süsleme kompozisyonu özelliklerini taşımaktadır.



Kat. Nu. **: 51**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4744

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 8.4 x 10.1 cm

D. Tümlendiği için derinlik alınamadı.

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar bilgisi alınamadı.

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Sümbül motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31

Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme alanında sümbül ve yaprak motifi yer almaktadır. Merkezde iki ayrı daldan çıkan sümbül motiflerinin zemini ve konturları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Büyük boyutlu olan sümbül motifinin alt ve üst kısmında konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş zemini zümrüt yeşili olan yaprak süslemeleri görülmektedir. Diğer sümbül motifinin ise sadece alt kısmında zümrüt yeşili ile belirtilmiş yaprak süslemesi bulunmaktadır.

Durumu **:** Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve motiflerde yoğun şekilde aşınma mevcuttur. Eser çerçeve içerisine alındığından dolayı derinlik ölçüsü alınamamıştır.

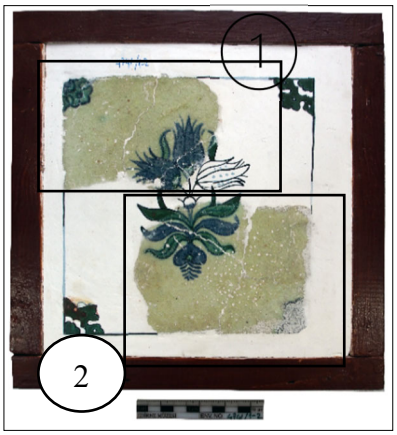

Kat. Nu. : **52**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4741-1/2

Buluntu Yeri Ve Yılı: EYS /1973

Dönemi : 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : **1-** 8.4 x 11.6 cm **2-** 9.9 x 13 cm

D. Eser tümlendiği için derinlik ölçüsü bilinmiyor

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi bilinmiyor

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri bilinmiyor

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri bilinmiyor

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lale ve penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-31

Ayasofya Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikler: Birinci çini parçasının yüzeyinde iki adet lale motifi, yaprak motifi yer almaktadır. Lale motifinin zemini ve konturları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Lale motifinin çanak kısmı ve lale motiflerinin arasında yer alan yaprak motifi zümrüt yeşili ile renklendirilmiştir. Çini parçasının sol üst köşesinde zemini zümrüt yeşili konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş çiçek motifinin küçük bir kısmı görülmektedir

İkinci çini parçasının süsleme alanında zümrüt yeşili ve kobalt mavisiyle yapılmış bir tohumdan çıkan yapraklar görülmektedir. Tohum ve ikinci sıradaki yaprak süslemeleri kobalt mavisiyle belirtilirken birinci ve üçüncü sıradaki yaprak süslemeleri zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Çini parçasının sağ alt köşesinde zemini zümrüt yeşili konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş penç motifinin küçük bir kısmı görülmektedir. Motif tümlenirken deformasyona uğramış ve süslemenin detayları yok olmuştur.

Durumu : Eser iki farklı parçadan oluşmaktadır ve tek envanter numarası verilerek, envanter defterine iki kayıt şeklinde kaydedilmiştir. Parçalar arasında boşluk bulunduğundan ölçüler, sol üst köşede bulunan parça "1", sağ alt köşedeki parça "2" kabul edilerek alınmıştır. Eser tümlendiği için derinlik ölçüleri alınamamıştır.

Çini parçalarının yüzeyinde bulunan sırda ve astarda çatlak mevcut olup motif boyalarında akıntı görülmektedir.



Kat. Nu. **: 53**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4758

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 9.7 x 8.4 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde ½ boyutunda goncagül motifi yer almaktadır. Çanak kısmı ve yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilen goncagül motifinin taç yaprakları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir**.** Sol alt köşede ise kobalt mavisiyle belirtilmiş şemse motifinin küçük bir kısmı görülmektedir. Motiflerin konturları siyah renk ile belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Çini parçasının bir kenarı pahlanmış diğer üç kenarları ise kırıktır. Yüzeyde bulunan sırda ve astarda çatlak mevcuttur. Çini parçasının yüzeyinde sararma görülmektedir.



Kat. Nu. **: 54**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4759-1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 15.2 x. 9.5 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Arlı, B., 2019: Foto. 1; Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-32

Ayasofya Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde ¼ boyutunda penç motifleri yer almaktadır. Sol alt köşede yer alan penç motifinin berkleri ve meşime kısmı zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Motifin taç yaprakları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Sağ üst köşede yer alan penç motifinin ise taç yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Motiflerin konturları siyah renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı pahlanmış diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde küçük parçalar halinde döküntüler yer almaktadır. Yüzeyde bulunan sırda çatlaklar mevcut olup motif boyalarında akıntı görülmektedir. Çini parçasının hamurunda küçük pişmiş kil parçaları görülmektedir.



Kat. Nu. **: 55**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4759/2

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Simetrik kompozisyon

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 12.6 x 6.2 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, siyah, zümrüt yeşili

Analoji **:** Arlı, B., 2019: Foto. 1; Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-32

Ayasofya Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda penç motifi yer almaktadır. Taç yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilirken tohum kısmı beyaz renk ile gösterilmiştir. Motiflerin konturları siyah renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu: Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon görülmektedir. Çininin süsleme alanında bulunan penç motifinin bir kısmında kırık mevcuttur.



Kat. Nu. : **56**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4757

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 10.5 x 6.4 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur.

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce parlak sır

Süsleme Özellikleri : Şemse ve penç motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Arlı, B., 2019: Foto. 1; Dumlupınar, Z., 2020: Foto 29-32

Ayasofya Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde şemse motifi ve şemse motifinin içerisinde penç süslemesi görülmektedir. Şemse motifi, iki siyah kontur arasında kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Motif içerinde yer alan penç süslemesinin berkleri zümrüt yeşili ve bu berkler içerisinde yer alan tohum süslemeleri ise beyaz renkle gösterilmiştir. Penç motifinin tohum kısmı ise beyaz daire içerisinde zemini kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Çini parçasının yüzeyinde yer alan süslemelerin konturları siyah renkle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının küçük bir kenarı pahlanmıştır. Diğer kenarları kırık olan eserin astarında ve sırında çatlak mevcuttur. Çininin hamurunda küçük parçalar halinde kil parçaları görülmektedir.

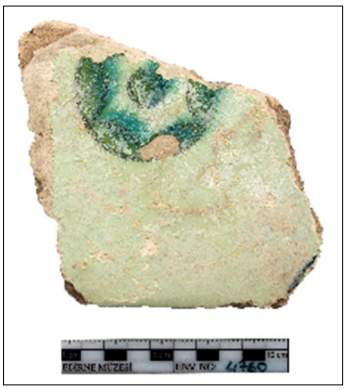

Kat. Nu. : **57**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4760

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 12.2 x 12.5 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Geometrik motif kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, zümrüt yeşili

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının merkezinde dairesel formlu ½ boyutunda geometrik motif bulunmaktadır. Zümrüt yeşiliyle belirtilen motifin detayları belirgin değildir. Motifin konturları siyah renk ile belirtilmiştir.

Durumu : Bir kenarı pahlanmış diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde yer alan motifin detayları ve renkleri aşınmadan dolayı belirgin değildir. Çini parçasının hamurunda iri kum taneleri görülmektedir.



Kat. Nu. : **58**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS /

Dönemi : 18. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 19.5 x 19.5 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 2.5Y- 2/9 Very pale yellow

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Şemse, goncagül, nergis ve stilize çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz ve kobalt mavisi

Analoji : Gök, S., 2015: Kat. 472

Kudüs St. James Katedrali, St.Minas ve St. Sargis Şapeli, Kütahya Alo Paşa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin bezeme kompozisyonunda şemse motifi yer almaktadır. Merkezde yer alan şemse motifinin kalın konturları kobalt mavisiyle gösterilmiştir. Şemse motifinin içerisinde ise yine kobalt mavisiyle yapılmış goncagül, nergis ve stilize çiçek motifi yer almaktadır. Şemse motifinin içerisinde yer alan stilize çiçek süslemesi merkezde bulunurken bu süslemeye dört simetrik köşede goncagül motifleri eşlik etmektedir. Goncagül motiflerinin aralarında ve şemse motifinin palmet motifli tepelik kısımlarına doğru olan boşluklarda ise nergis motifleri bulunmaktadır. Ulama kompozisyonuna sahip eserin dört köşesinde ¼ boyutunda şemse motifleri görülmektedir. Çininin yüzeyinde bulunan süslemelerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Dört kenarı pahlanmış olan eser üç kırık parça birleştirilerek tümlenmiştir. Eserin ortasında ve kenarlarında kırıklar bulunmaktadır. Yüzeyde bulunan astar ve sırda çatlakların yanı sıra deforme de mevcuttur. Çininin arka yüzeyinde ise tırtık şeklinde boşluklar yer almaktadır.



Kat. Nu. : **59**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 2002

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Kare

Ölçüler : 11.5 x 14.5 cm
D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, goncagül, hançer yaprağı ve lale motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, siyah, firuze, kobalt mavisi ve kabartılmış mercan kırmızısı

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Eserin bezeme kompozisyonunda **l**ale, hatayi, goncagül ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Çini parçasının merkezinde lale motifinin yaprak kısımları görülmektedir. Kobalt mavisiyle belirtilen yaprakların üzerinde nokta şeklinde kabartılmış mercan kırmızısı süslemeler bulunmaktadır. Lale motifinin üst bölümünde yer alan hançer yaprağı motifinin yaprak kısmı firuze renkle sırt kısmı ise kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Bezeme alanında yer alan hatayi ve goncagül motifinin çanak kısımları firuze renkle gösterilirken yaprak ve taç yaprak kısımları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Motiflerde ise noktalar halinde işlenmiş kabartılmış mercan kırmızısı süslemeler bulunmaktadır. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları siyah renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Eser iki kırık parçanın birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. İki kenarı kırık diğer iki kenarı pahlanmış olan eserin yüzeyinde çatlak ve deforme mevcuttur. Yüzeyde bulunan kabartılmış mercan kırmızısı süslemelerde dökülme ve renk değişimi görülmektedir. Eserin hamurunda büyük boşluklar bulunmaktadır. Çini parçasının arka yüzeyinde 2002 yazısı yer almaktadır.

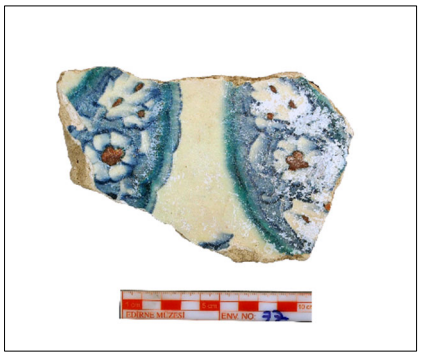

Kat. Nu. : **60**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 2002

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Simetrik kompozisyon

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 10x 15 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Şemse, yaprak ve çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Kobalt mavisi, beyaz, firuze ve kabartılmış mercan kırmızısı

Analoji : Gündoğdu, Ö., 2008: Foto. 12

İstanbul Yeni Camii, Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: Çininin süsleme kompozisyonunda şemse, çiçek ve yaprak motifleri yer almaktadır. Bezeme alanında bulunan iki adet şemse motifi ve bu motifin içerisinde kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış çiçek ve yaprak süslemeleri bulunmaktadır. Çiçek ve yaprak süslemelerin içerisinde kabartılmış mercan kırmızısı rengi kullanılmıştır.

Durumu : Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda pullanma, çatlak ve deforme mevcuttur. Çini parçasının arka yüzeyinde 2002 yazısı yer almaktadır.



Kat. Nu. : **61**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5363

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Kare

Ölçüler : 24.7 x 25 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri :Lotus, palmet, rumi, hançer yaprağı ve zencerek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, mavi, mercan kırmızısı, yeşil, siyah.

Analoji : Kuvvet, Z., 2019: Foto. 87, Çiz. 23

Eyüp Sultan Türbesi

Kompozisyon Özellikleri: Beyaz zemin üzerine ulama desen kompozisyonu ile yapılan çininin merkezinde lotus motifi ve ½ oranında iki adet palmet motifi görülmektedir. Konturları kabartmalı mercan kırmızı renk ile belirtilen lotus motifinin içerisinde kobalt mavisiyle bir zemin oluşturulmuştur. Zemin üzerinde beyaz, yeşil ve kabartmalı mercan kırmızı renkleriyle palmet, rumi ve dal süslemeleri yapılmıştır. Süslemeler sol ve sağ kenarda bulunan palmet motiflerine doğru devam etmektedir.

Çininin alt kenarında ise konturları siyah renkle belirtilmiş dikdörtgen şeklinde yatay olarak uzanan yeşil renkli iki şerit oluşturulmuştur. Oluşturulan iki şerit arasında ise mavi zemin üzerine beyaz renk kullanılarak yapılmış zencerek (meander) motifi görülmektedir. Zencerek motifinin içerisinde kalan beyaz zeminde çizgisel olarak kabartılmış mercan kırmızısı görülmektedir.

Durumu : Dört kenarı pahlanmış olanın çininin kenarlarında kırıklar mevcuttur. Çininin alt kenarından merkeze doğru 9 cm uzunluğunda çatlak bulunmaktadır. Eserin yüzeyinde görülen sarı lekeler sır altında kalmaktadır. Ayrıca eserin yüzeyinde yer yer astar ve sır döküntüleri görülmektedir.

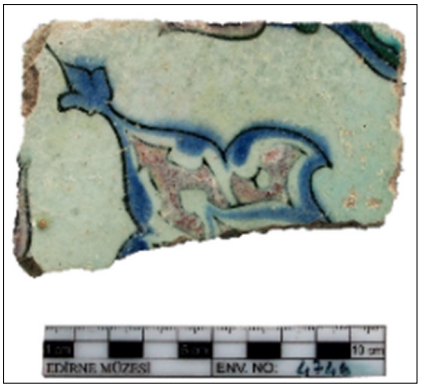

Kat. Nu. **: 62**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4746

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik - Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 7.2 x 10.8 cm
D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Palmet motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının merkezinde ½ boyutunda palmet motifi yer almaktadır. Konturları siyah renkle belirtilen ve kobalt mavisiyle belirginleştirilen motifin içerisinde rumi motifleri bulunmaktadır. Beyaz zemin üzerine siyah konturlarla yapılan rumi süslemelerinin içerisinde kalan boyalar zamanla deformasyona uğrayarak tanımlanamaz hale gelmiştir. Çini parçasının iki kenarında ise konturları siyah renkle belirtilmiş ½ boyutunda iki adet lale motifi görülmektedir.

Durumu **:** Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve aşınma mevcut olup motif boyalarında akma görülmektedir.

Kat. Nu. **: 63**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4754

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Kare

Ölçüler **:** 12.4 x 13.6 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Rumi ve zincir motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze, zümrüt yeşili

Analoji **:**



Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda rumi motifi görülmektedir. Yüzeyde dikdörtgen bir alan üzerinde zemini firuze renkli süsleme alanı oluşturulmuştur. Bu alan üzerinde konturları kobalt mavisiyle belirtilmiş beyaz renkli rumi motifler yer almaktadır. Bu süsleme alanının hemen bitişiğinde yer alan dikdörtgen formlu süsleme alanında zümrüt yeşili renkli zemin üzerinde beyaz zincir dizisi bulunmaktadır.

Durumu **:** Çini parçasının iki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırıktır. Çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve deformasyon mevcuttur. Çini parçası tahtaya yapışık olduğu için derinlik ölçüsü tahtanın zemininden alınmıştır**.**



Kat. Nu. : **64**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5358

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 14.1 x 30.7 cm
D. 1.8 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, penç ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili, mercan kırmızısı

Analoji : Serinöz, M., 2008: Örnek no: 3; Kuvvet, Z., 2019: Foto. 133, 134; Arlı, 2018: Foto:15

İznik Çini Kazıları buluntuları, Eyüp Sultan Türbesi, Gülbenkyan Müzesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda iki kırmızı şerit arası kobalt mavisi zemin üzerine yapılan penç, hatayi, hançer yaprağı ve goncagül motifleri yer almaktadır. Merkezde bir adet büyük ve iki adet küçük hatayi motiflerinin taç yaprakları, tohum ve çanak kısımları beyaz, meşime kısımları zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Küçük hatayi motiflerinden çıkan "S" kıvrımlı ve beyaz renkli dal süslemeleri küçük penç motiflerine bağlanmaktadır. İki küçük penç motiflerinin tohum ve taç yaprakları beyaz renkle oluşturulmuştur. Çini parçasının kısa kenarlarında yer alan ½ boyutunda iki adet penç motifi görülmektedir. Meşime kısmı zümrüt yeşili olan motifin taç yaprakları ve tohum kısmı beyazdır. Penç motiflerinden çıkan dallar "S" şeklinde devam ederek merkezde bulunan büyük boyutlu hatayi motifine bağlanmaktadır. İki kısa kenarda yer alan penç motiflerinin alt ve üst kısmında beyaz renkli goncagüller ve yaprak süslemeleri yer almaktadır. Süsleme kompozisyonunda motiflerin konturlarında siyah kullanılırken motiflerin beyaz renkli bezeme alanları kabartılmış mercan kırmızısıyla süslenmiştir.

Durumu : Dört kenarı pahlanmış olan bordür çinisinin uzun kenarlarında yer yer kırıklar görülmektedir. Eserin kısa kenar ve uzun kenarının birleştiği yerde iki santimetrelik kırık mevcuttur. Motiflerin süsleme alanında yer alan mercan kırmızısı kabartmalarında döküntüler görülmektedir.



Kat. Nu. : **65**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5359

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11 x 24.4 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lotus, palmet, tepelik ve gerdanlık motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili, kabartılmış mercan kırmızısı

Analoji : Pamuk, Ş., 2013: Foto. 117-118

Sokullu Mehmet Paşa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Beyaz zemin üzerine ulama desen kompozisyonu ile yapılan eserin bezeme alanında lotus ve palmet motifi yer almaktadır. Konturları kobalt mavisiyle belirtilen lotus ve palmet motifinin içerisinde açık kobalt mavisiyle bir zemin oluşturulmuştur. Zemin üzerinde kobalt mavisi ve kabartılmış mercan rengi noktalarla yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Motiflerin iç kısımlarında ise konturları siyah renkle belirtilmiş beyaz zemin üzerine mercan kırmızısı kullanılarak yapılan lotus ve palmet motifleri görülmektedir. Eserin bezeme alanında görülen palmet ve lotus motifinin gövde kısmında zümrüt yeşili renkle yapılan gerdanlık süslemeleri mevcuttur. Lotus motifinin taç yaprakları arasında ise zümrüt yeşiliyle yarım daire şeklinde aralardan geçen yaprak süslemeleri yer almaktadır. Eserin alt kısmında uzun kenar boyunca uzanan iki siyah kontur arasında firuze renkli bir şerit bulunmaktadır.

Durumu: Üç kenarı pahlı diğer kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan motiflerin boyalarında taşma mevcuttur. Eserin astarında yer yer siyah lekeler görülmektedir.



Kat. Nu. : **66**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 5360

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1971

Dönemi :16. yüzyıl ikinci yarısı / İznik

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.6 x 25.4 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır üstü boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi, penç ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze, mercan kırmızısı, zümrüt yeşili

Analoji : Pamuk, Ş., 2013: Foto. 81

Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin bezeme kompozisyonunda firuze renkli iki şerit arasında lacivert zemin üzerine penç, hatayi, hançer yaprağı ve goncagül motifi yer almaktadır. Çininin merkezinde yer halan hatayi motifinin taç yaprakları, tohum ve çanak kısmı beyaz renkle belirtilirken meşime kısmında firuze rengi kullanılmıştır. Hatayi motifinin bezeme alanında kabartılmış mercan kırmızısı ile yapılan süslemeler bulunmaktadır. Hatayi motifinden çıkan dallarda ise goncagül motifleri yer almaktadır. Motifler yeşil, beyaz ve mercan kırmızısıyla oluşturulmuştur.

Bordür çinisinin kısa kenarlarında ½ boyutunda iki adet penç motifi görülmektedir. Meşime kısımları firuze renk, berk kısımları beyaz ve taç yaprakları yeşil renk ile oluşturulan motifin berklerinde kabartılmış mercan kırmızısı ile yapılan süslemeler görülmektedir.

Penç motifinden çıkan hançer yaprağı motifinde beyaz renk kullanılmıştır. İçerisinde ise kabartılmış mercan kırmızısı ve yeşil renkle oluşturulmuş süslemeler yer almaktadır. Hançer yaprağı motiflerinin yanlarında küçük boyutta yer alan penç motifleri beyaz, mercan kırmızısı ve yeşil renkle süslenmiştir**.**

Eserin süsleme alanında yer alan motiflerin konturları siyah renkle belirtilirken kısa kenarda bulunan penç motiflerinin meşime kısmındaki konturlarda kobalt mavisi kullanılmıştır.

Durumu **:** Dört kenarı pahlanmış olan eserin pahlanmış olan kenarlarında kırıklar görülmektedir.. Çininin uzun kenarlarında antrasit renkli sert bir malzeme yer almaktadır. Yüzeyde bulunan sırda çatlakların yanı sıra mercan kırmızısı kabartmalarda dökülmeler mevcuttur.



Kat. Nu. **: 67**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8191

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:**16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 8.1 x 13 cm

D. Tümlendiği için derinlik alınamadı

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül, karanfil, bahar çiçeği ve hançer yaprak motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8190 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyona sahip olan eserin yüzeyinde goncagül, karanfil, bahar çiçekleri ve dilimli yaprak motifleri yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış olan motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Merkezde bulunan goncagül motifinin meşime kısmı, karanfil motifinin çanak kısmı, çiçek motifinin tohum kısmı firuze renkle gösterilmiştir. Goncagül motifinin sol üst köşesinden başlayarak uzun kenar boyunca devam eden hançer yaprağı çiçek motiflerine kadar devam etmektedir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerine alınmıştır. Yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan firuze renklerde boya akıntısı görülmektedir. Eserin çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur, sır ve derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır.



Kat. Nu. **: 68**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8206

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.8 x 12 cm

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı.

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8191 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyona sahip olan eserin yüzeyinde goncagül, hançer yaprak ve kır çiçeği motifleri yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış olan motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Merkezde bulunan goncagül motifinin meşime kısmı, bahar çiçeği motiflerinin tohum kısmı firuze renkle gösterilmiştir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Eser, 4736 envanter numaralı çini parçasıyla tümlenerek çerçeve içerine alınmıştır. Alçı malzemesiyle tümlenen eserin yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Çini parçasının çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur, sır ve derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır.



Kat. Nu. **: 69**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4736

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.9 x 15.2 cm

D. Tümlendiği için derinlik alınamadı.

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil, goncagül, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8206 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyona sahip olan eserin yüzeyinde goncagül, karanfil, hançerli yaprak ve bahar çiçeği motifleri yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış olan motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Eserin merkezinde bulunan goncagül motifinin meşime kısmı, bahar çiçeği motiflerinin tohum kısmı ve karanfil motifinin çanak kısmı firuze renkle belirtilmiştir. Firuze renkli şerit içerisinde yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Eser, 8206 envanter numaralı çini parçasıyla tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Alçı malzemesiyle tümlenen eserin yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Çini parçasının çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur özellikleri, sır özellikleri ve derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır.



Kat. Nu. **: 70**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8207

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 9.3 x 11.3 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** Gözenekli hamur

Hamur Özellikleri **:** 10YR 7/2 Light Gray

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül, karanfil, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze, zümrüt yeşili

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8206 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyona sahip olan eserin yüzeyinde goncagül, karanfil, hançerli yaprak ve bahar çiçeği motifleri yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış olan motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Merkezde bulunan goncagül motifinin meşime kısmı, goncagül motifinden çıkan hançerli yaprak ve bahar çiçeği motiflerinin tohum kısmı firuze renkle gösterilmiştir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** İki köşesi pahlanmış ve diğer iki köşesi kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun deformasyon ve dökülme mevcuttur.



Kat. Nu. **: 71**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8192

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 8 x 13.1 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** Gözenekli hamur

Hamur Özellikleri **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül, karanfil, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8191 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyona sahip olan eserin yüzeyinde goncagül, karanfil, hançerli yapraklar ve bahar çiçeği motifleri yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış olan motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Merkezde bulunan goncagül motifinin meşime kısmı, kır çiçeklerinin tohum kısmı ile hançerli yaprak motifinin gövdesinde firuze renkli süslemeler yer almaktadır. Goncagül motifinin sol üst köşesinden başlayarak sağ alt kenar boyunca devam eden üçlü bahar çiçeği motifi dallar yardımıyla karanfil motifine kadar devam etmektedir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Çini parçasının üç kenarının belirli kısımları pahlanmış diğer kenarı kırıktır. Çini üzerindeki sır tamamen deformasyona uğrayarak matlaşmıştır.



Kat. Nu. **: 72**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8193

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:**16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 8 x 12.1 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül, hançer yaprağı, karanfil motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8192 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyon özelliklerine sahip olan eserin bezeme alanının merkezinde karanfil ve goncagül motifi yer alırken alt ve üst kenarlarda hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle yapılmış olan motiflerin çanak ve meşime kısımları ile hançer yapraklarının üzerinde yer alan süslemeler zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Motiflerin konturları kobalt mavisi renk ile belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** İki kırık çini parçasının tümlenmesiyle oluşturulan çini parçasının iki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırıktır. Alt kenarı normal üst kenarı ise eğimli bir şekilde pahlanan eserin kenarlarında alçı kalıntıları görülmektedir. Çini parçasının yüzeyinde görülen sırda deformasyon mevcut olup sağ tarafta yer alan ikinci çini parçasında yoğun şekilde matlaşma mevcuttur.



Kat. Nu. : **73**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8187

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi :16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.5 x 8.8 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 7.5 YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Goncagül, hançer yaprağı ve bahar çiçeği motifler kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme alanında goncagül ve rumi motifleri yer almaktadır. Çini parçasının uzun kenarlarında firuze renkle yapılmış şerit bulunmaktadır. İki şerit arasında yer alan ve zemini kobalt mavisiyle oluşturulmuş bezeme alanında motifler beyaz renk ile belirtilmiştir. Merkezde yer alan goncagül motifinin tohum kısmı firuze renkle gösterilmiştir. Goncagül motifinin üstünde yer alan beyaz renkli hançer yaprağı süslemesinin içerisinde ise zümrüt yeşili noktasal süslemeler görülmektedir. Goncagül motifinin sağında yer alan ve beyaz renkle belirtilen çiçek süslemelerinin ise çanak kısımları zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının üç kenarı pahlanmış ve bir köşesi kırıktır. Yüzeyinde bulunan sırda döküntü ve çatlak mevcuttur. Çini parçasının hamurunda ince kum tanesi şeklinde boşluklar görülmektedir.



Kat. Nu. **: 74**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8188

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:**16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.4 x 15.1 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** Kalın astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Karanfil, goncagül, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin bezeme alanında kobalt mavisi zemin üzerine yapılmış beyaz renkli karanfil, goncagül ve hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Merkezde yer alan ve çanak kısmı firuze renkle gösterilen karanfil motifi, dal süslemesiyle sağ alt köşeden devam ederek merkezde sonlanmaktadır. Sol kısa kenarın merkezinden başlayarak uzun kenar boyunca uzanarak sağ kısa kenarın merkezinde sonlanan dalda bulanan iki adet goncagül motifinin meşime kısımları firuze renkle belirtilmiştir. Karanfil motifinin solunda ise bir dal üzerinde çıkan üç adet çiçek motifi yer almaktadır. Çiçek motiflerinin tohum kısımları firuze renk ile gösterilmiştir. Çini parçasının sağ alt ve üst köşesinde ise hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Dilimli yaprak motiflerinin içerisinde firuze renkli süslemeler görülmektedir.

Durumu **:** Çini parçasının bir kenarının kısa bir bölümünden pahlanmış olduğu anlaşılmaktadır ve diğer kenarları kırıktır. Yüzeyinde kırıklar olan çini parçasının sırında çatlak ve deformasyondan kaynaklanan matlaşma mevcuttur. Çini parçasının arka yüzeyinde yoğun şekilde yapıştırıcı kalıntısı bulunmaktadır.



Kat. Nu. **: 75**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8189

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.2 x 13.6 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül, karanfil, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8188 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan eserin süsleme alanında karanfil, goncagül ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Motiflerde kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renk, bazı kısımları ise firuze renk kullanılmıştır. Merkezde bulunan karanfil motifinin çanak kısmı, goncagül motifinin tohum-meşime kısmı ve diğer bitkisel motiflerin bezeme alanları firuze renkle süslenmiştir.

Durumu **:** Çini parçasının kenarları kırıktır. Yüzeyde bulunan sırda çatlak ve deformasyon mevcuttur. Arka yüzeyde ise restorasyondan kaynaklanan yoğun yapıştırıcı kalıntıları görülmektedir.



Kat. Nu. : **76**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8190

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12 x 12.6 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Goncagül, karanfil, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Bozbaş, M., 2008: Resim 67, 68, 69; Gündoğdu, Ö., 2008: Fotoğraf No. 20

Topkapı Sarayı Revan Köşkü, Harem Dairesi, Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 8189 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının yüzeyinde goncagül, karanfil, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. Alt ve üst kenarda bulunan, yatay şekilde devam eden zümrüt yeşili iki şerit yer almaktadır. Kenarlardaki şeritlerin arasında kalan bezeme alanında ise motifler beyaz renkle belirtilmiştir. Goncagül motifinin meşime kısmı, hançer yapraklarının gövde kısmı ve bitkisel motiflerin tohum kısmı firuze renk ile süslenmiştir. Bezeme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir

Durumu : İki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda döküntü ve çatlak mevcuttur.

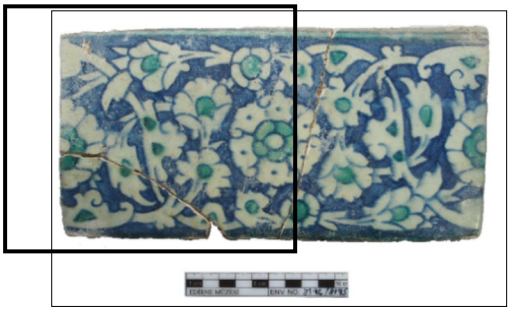

Kat. Nu. : **77**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8194

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12.5 x 16 cm

D. 1. 7 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, goncagül, rumi, motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Güleç, H., 2016: Resim 14; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. No. 19

Topkapı Sarayı, İstanbul Yeni Camii, Londra Blythe House

Kompozisyon Özellikleri: Eserin bezeme alanında kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle yapılmış penç, goncagül ve rumi motifleri yer almaktadır. Eserin bezeme alanının merkezine yerleştirilmiş olan hatayi motifine goncagül, rumi ve kıvrımlı dallar eşlik etmektedir. Kıvrımlı dallar üzerinde yer alan penç motifinin meşime kısmı, goncagül motifinin tohum kısmı ve rumi motifinin gövde kısmındaki süslemeler soluk zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Süslemeler, alt ve üst kenarlarda bulunan firuze renkli iki şerit arasında yer almaktadır. Motiflerin konturları kobalt mavisi renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Eser iki kırık parçanın tümlenmesiyle oluşturulmuştur. Üç tarafı pahlanmış olan eserin birleştirilen parçalarında küçük kırklar vardır ve bu parçalar eksiktir. Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun bir şekilde deformasyon mevcuttur.

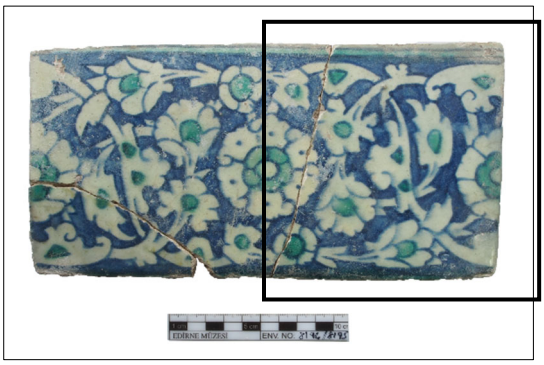

Kat. Nu. : **78**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8195

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12.5 x 12 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, goncagül, rumi, motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Güleç, H., 2016: Resim 14; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. No. 19

Topkapı Sarayı, İstanbul Yeni Camii, Londra Blythe House

Kompozisyon Özellikleri: 8194 envanter numaralı eserin devamı olan çini parçasının yüzeyinde kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle yapılmış penç, goncagül ve rumi motifleri yer almaktadır. Kıvrımlı dallar üzerinde yer alan penç motifinin meşime kısmı, goncagül motifinin tohum kısmı ve rumi motifinin gövde kısmındaki süslemeler zümrüt yeşiliyle belirtilmiştir. Çini parçasının merkezinde yer alan ve "S" şeklinde devam eden rumi motifi görülmektedir. Rumi motifinin sağında yer alan ½ boyutundaki penç motifine dallar yardımıyla bağlanan penç ve goncagül motifleri bulunmaktadır. Yine penç motifinin üstünden çıkan dallar helezon şeklinde devam ederek goncagül motifleriyle sonlandırılmıştır. Süslemeler alt ve üst kenarlarda bulunan firuze renkli iki şerit arasında yer almaktadır. Motiflerin konturları kobalt mavisi renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu: 8194 envanter numaralı çini parçasıyla yapıştırılmış olan eserin üç kenarı pahlanmıştır. Çininin yüzeyinde yer alan sırda deformasyon mevcuttur. Motif boyalarında solukluk görülmektedir.



Kat. Nu. **: 79**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4735

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.3 x 13 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce Astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Goncagül ve rumi motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Güleç, H., 2016: Resim 14; Yeşilyurt, F., 2014: Kat. No. 19

Topkapı Sarayı, İstanbul Yeni Camii, Londra Blythe House

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda kobalt mavisi zemin üzerinde goncagül, rumi ve dilimli yaprak motifi yer almaktadır. Bezeme alanında yer alan goncagül motifinin tohum kısmı zümrüt yeşiliyle belirtilirken yaprakları beyaz renkle gösterilmiştir. Beyaz renkle belirtilen rumi ve dilimli yaprak motiflerinin içerisinde üçgen şeklinde zümrüt yeşiliyle yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Çini parçasının uzun kenarında ise zümrüt yeşiliyle yapılmış bir şerit yer almaktadır. Bezeme alanında bulunan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde dökünütüler mevcuttur. Yüzeyde bulunan sırda deformasyon görülmesinin yanı sıra özellikle motiflerde bulunan zümrüt yeşili boyalarda akıntı bulunmaktadır. Çini parçasının kırık olan kenarında kalın boşluklar yer almaktadır.



Kat. Nu. **: 80**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4738

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.2 x 14.5 cm

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı.

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özelikleri alınamadı.

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar bilgisi alınamadı.

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç, hatayi ve goncagül motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çininin süsleme kompozisyonunda penç, hatayi ve goncagül motifi yer almaktadır. Çini parçasının uzun kenarlarında iki siyah çizgi arasında beyaz renkle yapılmış hat bulunmaktadır. Alt ve üst kenardaki çizgisel hattın arasında yer alan bezeme alanının zemini kobalt mavisi renk ile oluşturulmuştur. Bezeme alanında bulunan motiflerin meşime kısımları firuze, yaprakları ise beyaz renkle belirtilmiştir. Motiflerin konturları siyah renk ile belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun bir şekilde deformasyon görülmektedir**.** Çini parçasının çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur özellikleri, sır özellikleri ve derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır.



Kat. Nu. **: 81**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8205

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:**10.4 x 12.3 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç ve goncagül motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, siyah, firuze

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda penç ve goncagül motifi yer almaktadır. İki firuze renkli hat arasında bulunan bezeme alanın zemini kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Goncagül motifinin meşime kısmı firuze renk ile gösterilirken taç yaprakları ve çanak kısmı beyaz renkle belirtilmiştir. Çini parçasının yüzeyinde ½ boyutunda bulunan penç motifinin meşime kısmı firuze renkle belirtilirken taç yapraklar beyaz renkle gösterilmiştir. Penç motifinden çıkan dal süslemesiyle goncagül motifinden çıkan yaprak süslemesinde beyaz renk kullanılmıştır. Motiflerin konturları siyah renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Eser, dört parçadan tümlenmiş olup yüzeyinde eksik parça mevcuttur. Üç kenarı pahlanmış diğer kenarı kırık olan çini parçasının sırında deformasyon ve çatlaklar görülmektedir.



Kat. Nu. **: 82**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. **:**

Buluntu Yeri ve Yılı: EYK– Kum Kasrı / 2002

Dönemi **:** 16. yüzyıl ikinci yarısı – 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 25.5 x 11 cm
D. 1.5 cm

Hamur Rengi **:** 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç, goncagül, lale, rumi ve çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Kobalt mavisi, beyaz, zümrüt yeşili

Analoji **:** Gündoğdu, Ö., 2008: Çizim 17, Fotoğraf 19; Ateş, İ., 1983: s. 165

Topkapı Sarayı Sünnet Odası ile Revan Köşkü, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: Eserin bezeme alanında kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle yapılmış penç, goncagül, lale ve rumi motifleri yer almaktadır. Eserin bezeme alanının merkezine yerleştirilmiş olan çarkıfelek şeklinde penç motifine goncagül, rumi, lale ve kıvrımlı dallar eşlik etmektedir**.** Merkezde bulunan çarkıfelek formlu penç motifinin tohum kısmı kobalt mavisiyle, meşime kısmı beyaz renkle, taç yaprakların yüzeyi zümrüt yeşili sırt kısmı ise beyaz renkle gösterilmiştir. Kıvrımlı dallar üzerinde yer alan goncagül motifinin tohum kısmı ve rumi motifinin gövde kısmındaki süslemeler soluk zümrüt yeşiliyle belirtilirken goncagül motifinin taç yaprakları ve lale motifi beyaz renk ile belirtilmiştir. Çini parçasının kısa kenarlarında görülen ½ boyutundaki penç motiflerinin meşime kısmı zümrüt yeşiliyle taç yaprakları ise beyaz renkle gösterilmiştir.

Durumu **:** İki kenarı pahlanmış diğer iki kenarı kırık olan eser kırık parçaların birleştirilmesiyle tümlenmiştir. Yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve siyah lekeler, boyalarda ise kontur dışına taşma mevcuttur. Çini parçalarının arka yüzeyinde 2009 öncesi yazısı yer almaktadır.



Kat. Nu. : **83**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYK– Kum Kasrı / 2002

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12 x 6.5 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, goncagül, lale ve çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Kobalt mavisi, beyaz, firuze

Analoji : Gündoğdu, Ö., 2008: Çizim 17, Fotoğraf 19; Ateş, İ., 1983: s. 165

Topkapı Sarayı Sünnet Odası ile Revan Köşkü, İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: 51 numaralı katalog numarasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının bezeme alanında çarkıfelek formlu penç motifi yer almaktadır. Merkezde bulunan penç motifinin tohum kısmı kobalt mavisiyle, meşime kısmı beyaz renkle, taç yapraklarının yüzeyi firuze renkle sırt kısımları ise beyaz renkle gösterilmiştir. Penç motifinin etrafında bulunan goncagül ve çiçek motifinin tohum kısmında soluk firuze rengi kullanılmışken goncagül motifinin taç yaprakları ve lale motifi beyaz renk ile belirtilmiştir. Bezeme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda pullanma, çatlak, kırık ve siyah lekeler, boyalarda ise kontur dışına taşma mevcuttur. Çini parçalarının arka yüzeyinde 2009 öncesi yazısı yer almaktadır.



Kat. Nu. : **84**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8196

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi :16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 8.4 x 15.4 cm

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı.

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özelliği alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özelliği alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, goncagül, lale motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Gündoğdu, Ö., 2008: Örnek No. 19

İstanbul Yeni Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çininin bezeme kompozisyonunda lale, penç, goncagül ve dal süslemesi yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle yapılan süslemeler "S" şeklinde devam eden dallarla birbirlerine bağlanmaktadır. Çini parçasının sağ kısa kenarında bulunan ½ boyutundaki penç motifinden çıkan dallar sol alt ve üst köşeden "S" şeklinde geçerek devam etmektedir. Dal üstünde ise goncagül, penç motifleri yer almaktadır. Penç motifinin tomurcuk, goncagül motifinin ise tohum kısmı firuze rengiyle belirtilmiştir. Merkezde bulunan penç motifinden ve alt kenarda bulunan goncagül motifinden çıkan lale motiflerinin çanak kısmı firuze renkle gösterilmiştir. Bezeme alanında yer alan motiflerin konturları koyu kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Eserin yüzeyinde bulunan sırda döküntü ve özellikle sağ kısa kenarda yoğun şekilde deformasyon mevcuttur.



Kat. Nu. **: 85**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4734

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 7.7 x 10.7 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce Astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hatayi ve yaprak motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda kobalt mavisi zemin üzerinde hatayi motifi ve yaprak süslemeleri yer almaktadır. Merkezde bulunan hatayi motifinin tohum kısmı firuze renkle yaprakları ise beyaz renkle belirtilmiştir. Hatayi motifinin yapraklarındaki konturlar kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir. Çini parçasının yüzeyinde bulunan yaprak süslemeleri beyaz renkle gösterilmiştir.

Durumu **:** Çini parçasının uzun kenarı 5 cm uzunluğunda pahlanmıştır. Diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Eserin yüzeyinde ve kırık olan kenarlarında kil kalıntıları görülmektedir.



Kat. Nu. **: 86**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4737

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 10.5 x 11.7 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Şemse, penç ve dilimli yaprak motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonda ½ boyutunda şemse, penç ve dilimli yaprak motifleri yer almaktadır. Kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış olan motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Eserin kısa kenarında bulunan şemse motifinin içerisinde firuze zemin üzerine yapılmış küçük penç motifi görülmektedir. Penç motifinin tohum kısmı kobalt mavisi renkle gösterilmiştir. Şemse motifi dışarısında kalan bezeme alanında ise penç motifinin tohum kısmı ile dilimli yapraklarda firuze renkle yapılmış beyaz renkli süslemeler bulunmaktadır. Zümrüt yeşili şerit içerisinde yer alan bezeme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Bir kısa kenarı ile iki uzun kenarı pahlanan çini parçasının diğer kenarı kırıktır. Uzun kenarlardan biri kavisli ve beyaz renkle pahlanmıştır. Eğimli bir şekilde pahlanan kenarda yer yer mavi boya kalıntıları bulunmaktadır. Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun bir şekilde deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan firuze renkli boyalarda akıntı görülmektedir.



Kat. Nu. : **87**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı : EYS / 2002

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 9 x 5.5 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Goncagül, çerçeve ve çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Kobalt mavisi, beyaz ve firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme alanında goncagül motifi ve çerçeve içerisinde bulunan çiçek motifi yer almaktadır. Bezeme alanının merkezinde yer alan firuze renkli konturla gösterilen çerçeve süslemesinin zemini beyaz renklidir. Beyaz zemin üzerine ise kobalt mavisiyle yapılmış ancak küçük bir kısmı görülen çiçek motifi bulunmaktadır. Çerçeve dışarısında kalan kısımda ise kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmış goncagül motifi ile dal süslemeleri görülmektedir. Goncagül motifinin tohum kısmı firuze renk ile belirtilmiştir. Bezeme alanında bulunan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda çatlak, kırık ve boyalarda ise kontur dışına taşma mevcuttur. Çini parçalarının arka yüzeyinde 2002 yazısı yer almaktadır. Aynı kasada yer alan parçaların bir kısmında 2010 tarihli Kum Kasrı yazıları görülmektedir.



Kat. Nu. : **88**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı : EYS / 2002

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11 x 13.5 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, goncagül, lale ve çiçek motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi ve firuze

Analoji : Dumlupınar, Z., 2018: Fot. 2

Topkapı Sarayı Harem Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının alt ve üst kenarında firuze renkli şerit arasında kalan bezeme alanında kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle yapılmış penç, goncagül ve lale motifleri yer almaktadır. Eserin bezeme alanının merkezine yerleştirilmiş olan goncagül motiflerinin tohum kısımları firuze renk ile yaprak ve çanak kısımları beyaz renkle gösterilmiştir. Kısa kenarlarda bulunan ½ boyutunda penç motiflerinin tohum ve berkleri firuze renkle, meşime ve taç yaprakları beyaz renkle belirtilmiştir. Çini parçasının sol üst ve sağ alt kenarında bir bölümü görülen beyaz renkli lale motifi yer almaktadır. Bezeme alanındaki motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Bir kenarı pahlanmış diğer kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda pullanma, deformasyon ve matlaşma mevcuttur. Çini parçasının arka yüzeyinde uzun kenar boyunca kesik bulunmaktadır. Aynı kasada yer alan parçaların bir kısmında 2010 tarihi ve Kum Kasrı yazıları görülmektedir.

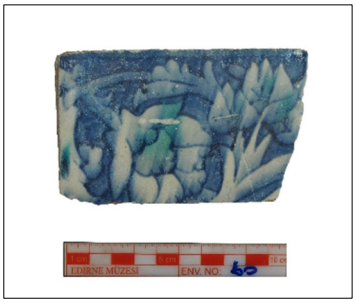

Kat. Nu. : **89**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 2009 öncesi

Dönemi : 16. yüzyıl ikinci yarısı - 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11 x 6.5 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boya

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Goncagül, lale, bahar çiçeği ve hançer yaprağı motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Kobalt mavisi, beyaz ve firuze

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme kompozisyonunda goncagül, lale ve yaprak motifleri yer almaktadır. Süsleme alanının merkezinde yer alan goncagül motifinin tohum kısmı firuze renkle, taç yaprak ve çanak kısmı ise beyaz renkle belirtilmiştir. Çini parçasının sağ üst köşesinde ise beyaz renkle belirtilmiş üç adet lale motifi bulunmaktadır. Sol kısa kenarda ise gövdesi beyaz renkle belirtilmiş ve içerisinde firuze renkle süslenmiş yaprak motifi görülmektedir. Motifler birbirlerine dallar yardımıyla bağlanmıştır. Bezeme alanında bulunan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirginleştirilmiştir.

Durumu : Üç tarafı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarı kırıktır. Yüzeyinde bulunan sırda pullanma ve deformasyon bulunmaktadır. Bezeme alanında bulunan motiflerin boyalarında yoğun şekilde akıntı mevcuttur. Çini parçasının arka yüzeyinde 2009 öncesi yazısı yer almaktadır. Buluntu kasasında yer alan parçaların büyük bir kısmında Kum Kasrı yazısı görülmektedir.

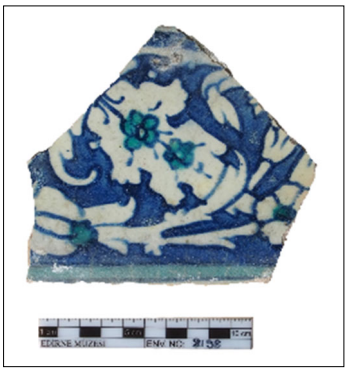

Kat. Nu. **: 90**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8198

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 13,3 x 11.9 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Hançer yaprağı, penç ve dal motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:**

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının alt ve üst kenarında firuze renkli şerit arasında kalan bezeme alanında hançer yaprağı ve rumi motifleri yer almaktadır. Motifler kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renkle yapılmıştır. Merkezde yer alan hançer yaprağı motifinin içerisinde firuze renk ile yapılmış küçük penç süslemeleri görülmektedir. Alt kenarda bulunan rumi motifi ise penç motifine bağlanmıştır.

Durumu **:** Bir kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Motif boyalarının bazı kısımlarında matlaşma görülmektedir. Çini parçası tahtaya yapışık olduğundan dolayı çininin derinlik ölçüsü tahtanın zemininden alınarak kaydedilmiştir.



Kat. Nu. **: 91**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4732

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 11.2 x 10.6 cm

D. Tümlendiği için derinlik alınamadı.

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri **:** Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Lotus, palmet, penç ve goncagül motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Ateş, İ., 1983: s. 165; Özdemir, B., 2016: Foto. 39, 172; Ilgaz, N., 2015; R. 603; Barışta, Ö., 2015: Foto. 383-384, Kocaaslan, M., 2010: Resim 39; Begeç, N., 2011: R. 36

Üsküdar Çinili Camii, Rüstem Paşa Camii, Christie's, İstanbul Yeni Camii, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde beyaz zemin üzerine sıralı şekilde yapılmış palmet ve lotus motifleri yer almaktadır. Çini yüzeyinde bulunan ve zemini zümrüt yeşiliyle belirtilen lotus motifinin içerisinde goncagül süslemesi bulunmaktadır. Tohum kısmı kobalt mavisiyle belirtilen süslemenin yaprak ve dal kısımları beyaz renkle gösterilmiştir. Çini parçasının kenarlarında ½ boyutundaki palmet motifleri yer almaktadır. Palmet motifinin içerisinde ise firuze renkli zemin üzerine yapılmış penç motifi yer almaktadır. Penç motifinin taç yaprakları ve gövdesi ile yaprak süslemeleri beyaz renkle oluşturulmuştur**.** Süsleme alanında bulunan palmet motifi, lotus motifinin konturları üzerinde aralık bırakılarak yapılmıştır.

Durumu **:** İki kırık çini parçasının alçı malzemesiyle tümlenerek eser çerçeve içerine alınmıştır. Yüzeyinde bulunan sırda yoğun bir şekilde deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Çini parçasının çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur özellikleri, sır özellikleri ve derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır. Eser, 4733 envanter numaralı çini parçasıyla aynı çerçevede yer almaktadır.



Kat. Nu. : **92**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4733

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 9 x 12.3 cm

D. Tümlendiği için derinlik alınamadı.

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lotus, palmet, penç ve goncagül motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Ateş, İ., 1983: s. 165; Özdemir, B., 2016: Foto. 39, 172; Ilgaz, N., 2015; R. 603; Barışta, Ö., 2015: Foto. 383-384, Kocaaslan, M., 2010: Resim 39

Üsküdar Çinili Camii, Rüstem Paşa Camii, Christie's, İstanbul Yeni Camii, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde beyaz zemin üzerine sıralı şekilde yapılmış palmet ve lotus motifleri yer almaktadır. Çini yüzeyinde bulunan ve zemini zümrüt yeşiliyle belirtilen lotus motifinin içerisinde goncagül süslemesi bulunmaktadır. Tohum kısmı kobalt mavisiyle belirtilen süslemenin yaprak ve dal kısımları ise beyaz renkle gösterilmiştir. Çini parçasının ayrıca kenarlarında ½ boyutundaki palmet motifi yer almaktadır. Palmet motifinin içerisinde ise firuze renkli zemini üzerine yapılmış penç motifi yer almaktadır. Penç motifinin taç yaprakları ve gövdesi ile yaprak süslemeleri beyaz renkle oluşturulmuştur. Süsleme alanında bulunan palmet motifi, lotus motifinin konturları üzerinde aralık bırakılarak oluşturulmuştur.

Durumu : Eser, tek parça şeklinde alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Yüzeyinde bulunan sırda yoğun bir şekilde deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Özellikle lotus motifinin içerisinde yer alan goncagül süslemesinin üzerinden zümrüt yeşili bir çizgi geçmektedir. Çini parçasının çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur özellikleri, sır özellikleri ve derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır. Eser, 4732 envanter numaralı çini parçasıyla aynı çerçevede yer almaktadır.



Kat. Nu. **: 93**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8197

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 6.7 x 9.5 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi **:** 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri **:** Gözenekli hamur

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Lotus ve goncagül motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji **:** Ateş, İ., 1983: s. 165; Özdemir, B., 2016: Foto. 39, 172; Ilgaz, N., 2015; R. 603; Barışta, Ö., 2015: Foto. 383-384, Kocaaslan, M., 2010: Resim 39

Üsküdar Çinili Camii, Rüstem Paşa Camii, Christie's, İstanbul Yeni Camii, Kahire Aksungur Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda lotus motifi ve palmet motifi görülmektedir. Zemini firuze renkle renklendirilen lotus motifinin içerisinde beyaz renkle yapılmış ve tohum kısmı kobalt mavisi olan goncagül motifi yer almaktadır. Lotus motifinin yanında ¼ boyutunda rumi süslemesi görülmektedir. Zemini firuze renkte olan motifin içerisinde yer alan bitkisel süsleme beyaz renk ile belirtilmiştir. Bezeme alanında bulunan ana motiflerin ve içerisinde yer alan süslemelerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Bir kenarının belirli bir bölümü pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Eserin yüzeyinde deformasyon ve çatlak mevcut olup lotus motifinin alt kısmında kırık bulunmaktadır. Bezeme alanının belirli bölümlerinde matlık görülmektedir.



Kat. Nu. : **94**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8200

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönem : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür Çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 8.1 x 9.1 cm - 8.3 x 5.8 cm
D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Narçiçeği ve goncagül motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze, zümrüt yeşili

Analoji : Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi Env. No. 745a1.

Kompozisyon Özellikleri: 8199 envanter numarasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının bezeme kompozisyonunda narçiçeği ve goncagül motifi yer almaktadır. Motifler simetrik bir şekilde ve aynı kompozisyonda birbirlerini tekrar ederek oluşturulmuştur. Çininin uzun kenarlarında yer alan kobalt mavisi ve firuze renkle yapılmış iki şerit bulunmaktadır. Şeritler arasında kalan ve beyaz zemin üzerine soluk kobalt mavisiyle yapılan motiflerin tomurcuklarıyla dallarda bulunan yapraklar zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Goncagül motifinin ise çanak ve tohum kısımları soluk zümrüt yeşiliyle taç yaprakları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : İki kırık parçanın birleştirilmesiyle eser çerçeve içerisine alınmıştır. Yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve deformasyon mevcuttur. Özellikle sol parçada görülen aşırı deformasyon motiflerin boyalarının silinmesine sebep olmuştur. Eserin çerçeve içerisine alınmasından dolayı derinlik ölçüsü, sır ve hamur özellikleri belirlenememiştir.



Kat. Nu. : **95**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8203

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 7.5 x 7.6 cm - 7.7 x 10.4 cm
D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı.

Hamur Rengi : Eser tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : Şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Narçiçeği ve goncagül motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze, zümrüt yeşili

Analoji : Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi Env. No. 745a1

Kompozisyon Özellikleri: 8200 envanter numarasıyla aynı süsleme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının bezeme kompozisyonunda narçiçeği ve goncagül motifi yer almaktadır. Motifler simetrik bir şekilde ve aynı kompozisyonda birbirlerini tekrar ederek oluşturulmuştur. Çininin uzun kenarlarında yer alan kobalt mavisi ve firuze renkle yapılmış iki şerit bulunmaktadır. Şeritler arasında kalan ve beyaz zemin üzerine soluk kobalt mavisiyle yapılan motiflerin tomurcuklarıyla dallarda bulunan yapraklar zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Goncagül motifinin ise çanak kısmı zümrüt yeşiliyle taç yaprakları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Eser 8200 envanter numaralı çini parçasıyla tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. İki kırık parçanın alçıyla tümlenmesiyle oluşturulan çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve deformasyon mevcuttur. 8200 envanter numaralı eserin motif boyalarından daha koyu bir renkle yapılmıştır. Yüzeyde yer alan motif boyalarında bulanıklık görülmektedir. Eserin çerçeve içerisine alınmasından dolayı derinlik ölçüsü, sır ve hamur özellikleri belirlenememiştir.



Kat. Nu. : **96**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8199

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 8.2 x 12.2 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Narçiçeği ve goncagül motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze, zümrüt yeşili

Analoji : Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi Env. No. 745a1

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme kompozisyonunda narçiçeği ve goncagül motifi yer almaktadır. Çininin uzun kenarlarında yer alan kobalt mavisi ve firuze renkle yapılmış iki şerit bulunmaktadır. Şeritler arasında kalan ve beyaz zemin üzerine kobalt mavisiyle yapılan motiflerin tomurcuklarıyla dallarda bulunan yapraklar zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Goncagül motifinin ise çanak ve tohum kısımları zümrüt yeşiliyle taç yaprakları ise kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Uzun kenarları pahlanmış olan çini parçasının kısa kenarları kırıktır. Yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve deformasyon mevcuttur.

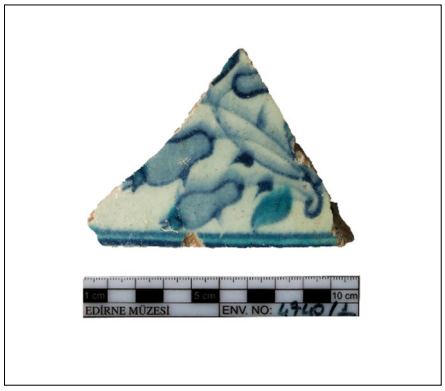

Kat. Nu. : **97**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4740/1

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 9.4 x 7.9 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Narçiçeği motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi Env. No. 745a1

Kompozisyon Özellikleri: 8199 envanter numaralı eser ile aynı bezeme kompozisyonuna sahip olan çini parçasının yüzeyinde narçiçeği motifi yer almaktadır. Çininin uzun kenarında yer alan kobalt mavisi ve firuze renkle yapılmış şerit bulunmaktadır. Bezeme alanında beyaz zemin üzerine kobalt mavisiyle yapılan motiflerin tomurcuklarıyla dallarda bulunan yapraklar firuze renkle belirtilmiştir. Birbirlerine dallarla bağlanmış olan motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Bir kenarı pahlanmış diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon ve sır altında kalan noktalar halinde lekeler mevcuttur. Bezeme alanında bulunan motiflerin boyalarında taşmalar görülmektedir.



Kat. Nu. : **98**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4740/2

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 15.4 x 7.9 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Narçiçeği ve goncagül motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi Env. No. 745a1

Kompozisyon Özellikleri: 4740/1 envanter numaralı çini parçasıyla aynı bezeme kompozisyonuna sahip olan eserin süsleme alanında narçiçeği ve goncagül motifi yer almaktadır. Çininin uzun kenarlarında kobalt mavisi ve firuze renkle yapılmış iki şerit bulunmaktadır. Şeritler arasında kalan ve beyaz zemin üzerine kobalt mavisiyle yapılan motiflerin tomurcuklarıyla dallarda bulunan yapraklar zümrüt yeşili renkle belirtilmiştir. Goncagül motifinin ise çanak kısmı firuze yeşiliyle taç yaprakları kobalt mavisiyle renklendirilmiştir. Motiflerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : İki kenarı pahlanmış diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon ve sır altında kalan noktalar halinde lekeler mevcuttur. Eserin kısa kenarında ise yoğun şekilde sararma görülmektedir. Bezeme alanında bulunan motiflerin boyalarında akıntılar yer almaktadır.



Kat. Nu. : **99**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8201

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 8.3 x 6 cm - 7.3 x 12.9 cm - 8.3 x 11 cm
D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lotus ve palmet motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Uysal, Z., 2019: Res. 13

Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde beyaz zemin üzerine kobalt mavisiyle sıralı şekilde yapılmış palmet ve lotus motifleri yer almaktadır. Kalın kobalt mavisiyle belirtilmiş olan konturların içerisinde noktalama tekniğiyle yapılmış süslemeler mevcuttur. Motifler içerisinde kalan beyaz zemin üzerinde ise firuze renkli dairesel süslemeler yer almaktadır.

Durumu : Üç kırık parçanın alçı malzemesiyle tümlenmesiyle eser çerçeve içerisine alınmıştır. Bezeme alanındaki sırda çatlak ve deformasyonun yanı sıra motif boyalarında kontur dışına çıkan taşkınlıklar mevcuttur. Eserin tümlenip çerçeve içerisine alınmasından dolayı sır ve astar özellikleri eserin tümlendiği noktada yer alan çatlaktan alınarak kaydedilmiştir.



Kat. Nu. : **100**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8202

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 7.8 x 10.3 cm - 7.9 x 19.5 cm

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı

Astar Özellikleri : 1. Parça ince astar 2. Parça kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : 1.parça ince şeffaf sır- 2.parça kalın şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Lotus ve palmet motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Uysal, Z., 2019: Res. 13

Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: 8201 envanter numaralı eser ile aynı kompozisyon özelliklerine sahip olan çini parçasının yüzeyinde beyaz zemin üzerine kobalt mavisiyle sıralı şekilde yapılmış palmet ve lotus motifleri yer almaktadır. Kalın kobalt mavisiyle belirtilmiş olan konturların içerisinde noktalama tekniğiyle yapılmış süslemeler mevcuttur. Motifler içerisinde kalan beyaz zemin üzerinde ise firuze renkli dairesel süslemeler yer almaktadır.

Durumu : Eser, 8201 envanter numaralı çini parçasıyla aynı çerçeve içerisinde yer almaktadır. İki kırık parçanın alçı malzemesi ile tümlenmesiyle oluşturulan çininin motif boyaları 8201 envanter numaralı çiniye göre daha soluktur. Bezeme alanındaki sırda çatlak ve deformasyonun yanı sıra motif boyalarında kontur dışına taşan boya akıntıları mevcuttur. Eserin tümlenip çerçeve içerisine alınmasından dolayı sır ve astar özellikleri eserin tümlendiği noktada yer alan çatlaktan alınarak kaydedilmiştir.



Kat. Nu. **: 101**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 8204

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 7.5 x 11.3 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi **:** Gözenekli hamur

Hamur Özellikleri **:** 10YR 7/2 Light Gray

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Lotus ve palmet motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, firuze,

Analoji **:** Uysal, Z., 2019: Res. 13

Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi

Kompozisyon Özellikleri: 8202 envanter numaralı çini parçasıyla aynı kompozisyon özelliklerine sahip olan eserin yüzeyinde beyaz zemin üzerine kobalt mavisiyle sıralı şekilde yapılmış palmet ve lotus motifleri yer almaktadır. Yüzeyde görülen bir adet palmet ve iki adet ½ boyutundaki lotus motifi kalın kobalt mavisi konturla belirtilmiştir. Konturların içerisinde ise noktalama tekniğiyle yapılmış süslemeler mevcuttur. Motiflerin içinde kalan beyaz zemin üzerinde ise firuze renkli geometrik süslemeler yer almaktadır**.**

Durumu **:** Üç kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kısa kenarı kırıktır. Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon ve döküntü mevcuttur.



Kat. Nu. **: 102**

Eserin Adı **:** Duvar çinisi

Müze Env. Nu. **:** 4729

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi **:** 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü **:** Bordür çinisi

Form **:** Dikdörtgen

Ölçüler **:** 8.5 x 10.5 cm

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı.

Hamur Rengi **:** Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri **:** Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı

Astar Özellikleri **:** İnce astar

Boya Özellikleri **:** Sır altı boyama

Sır Özellikleri **:** İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri **:** Penç, hançer yaprağı ve dilimli yaprak motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler **:** Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji **:** Dönmez, E., 2021: G. 4; Özcan, M., 2007: Foto. 61

Rüstem Paşa Camii, Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyon alanında penç ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. İki mavi şerit arasında yer alan bezeme alanında iki adet ½ boyutunda penç motifi ve hançer yaprağı motifi görülmektedir. Sol ve sağ kenarda yer alan penç motiflerinin taç yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilirken tohum kısmı kobalt mavisiyle gösterilmiştir. Çini parçasının merkezinde yer alan "S" şeklinde devam eden hançer yaprağı motifinin yaprakları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Motifler birbirlerine "S" şeklinde kıvrımlı dallar ile bağlanmıştır. Kobalt mavisi şerit dışında kalan alanlarda ise zümrüt yeşili zemin üzerine yapılmış beyaz renkli dilimli yapraklar yer almaktadır. Bezeme alanında bulunan süslemelerin konturları siyah renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu **:** Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerisine alınmıştır. Yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Eserin çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur, sır ve derinlik ölçüsü bilgisine ulaşılamamıştır.



Kat. Nu. : **103**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Kare

Ölçüler : 9 x 9 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, hançer yaprağı ve dilimli yaprak motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dönmez, E., 2021: G. 4; Özcan, M., 2007: Foto. 61

Rüstem Paşa Camii, Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü

Kompozisyon Özellikleri: 4729 ve 4730 envanter numaralı çini parçalarıyla aynı bezeme kompozisyonuna sahip olan eserin kompozisyon alanında penç ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. İki zümrüt yeşili şerit arasında yer alan bezeme alanında biri tam olmak üzere iki adet penç motifi ve hançer yaprağı motifi görülmektedir. Kısa kenarlarda yer alan penç motiflerinin taç yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilirken tohum kısmı kobalt mavisiyle gösterilmiştir. Penç motifinin taç yapraklarında kobalt mavisiyle nokta şeklinde yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Çini parçasının merkezinde yer alan "S" kıvrımlı hançer yaprağı motifinin yaprakları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Motifler birbirlerine "S" şeklinde kıvrımlı dallar ile bağlanmıştır. Zümrüt yeşili şerit dışında kalan alanlarda ise kobalt mavisi zemin üzerine yapılmış beyaz renkli dilimli yapraklar yer almaktadır. Bezeme alanında bulunan süslemelerin konturları kobalt mavisi renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Üç kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarı kırıktır. Yüzeyinde bulunan sırda deformasyon, pullanma ve yer yer lekeler mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Buluntu kasasında yer alan parçalar arasında buluntu tarihi 1980 olan çini parçaları da görülmektedir.



Kat. Nu. : **104**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4730

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS /1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 10.9 x 9.5 cm

D. 1.3 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç, hançer yaprağı ve dilimli yaprak motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili, firuze

Analoji : Dönmez, E., 2021: G. 4; Özcan, M., 2007: Foto. 61

Rüstem Paşa Camii, Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü

Kompozisyon Özellikleri: 4729 envanter numaralı çini parçasıyla aynı bezeme kompozisyonuna sahip olan eserin kompozisyon alanında penç ve hançer yaprağı motifleri yer almaktadır. İki zümrüt yeşili şerit arasında yer alan bezeme alanında biri tam olmak üzere iki adet penç motifi ve hançer yaprağı motifi görülmektedir. Kısa kenarlarda yer alan penç motiflerinin taç yaprakları zümrüt yeşiliyle belirtilirken tohum kısmı kobalt mavisiyle gösterilmiştir. Penç motifinin taç yapraklarında kobalt mavisiyle nokta şeklinde yapılmış süslemeler bulunmaktadır. Çini parçasının merkezinde yer alan "S" kıvrımlı hançer yaprağı motifinin yaprakları kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Motifler birbirlerine "S" şeklinde kıvrımlı dallar ile bağlanmıştır. Zümrüt yeşili şerit dışında kalan alanlarda ise kobalt mavisi zemin üzerine yapılmış beyaz renkli dilimli yapraklar yer almaktadır. Bezeme alanında bulunan süslemelerin konturları kobalt mavisi renkle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Üç kenarı pahlanmış ve diğer kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun bir deformasyon görülmektedir. Motif süslemelerindeki boyalarda akıntı mevcuttur. 4729 envanter numaralı eser ile aynı bezemeye sahip olan çininin motif renklerinde farklılık görülmektedir.



Kat. Nu. : **105**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8186

Buluntu Yeri ve Yılı: EYK / 1973

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : 17. yüzyıl / Kütahya

Ölçüler : 11 x 9 cm

D. 1.4 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç ve hançer yaprağı motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji : Dönmez, E., 2021: G. 4; Özcan, M., 2007: Foto. 61

Rüstem Paşa Camii, Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde penç ve hançer yaprağı motifi yer almaktadır. Çininin alt ve üst kenarlarında zümrüt yeşili renk ile bir şerit oluşturulmuştur. Bu şerit arasında yer alan penç motifinin taç yaprakları zümrüt, meşime kısmı beyaz ve tohum kısmı kobalt mavisiyle belirtilmiştir. Penç motifinin yanında ise kobalt mavisiyle yapılmış hançer yaprağı motifi görülmektedir. Hançer yaprağı ve penç motifi kobalt mavisi dallarla birbirine bağlanmaktadır.

Çini parçasının uzun kenarlarında yer alan şeritli bölümde ise dilimli yapraklar görülmektedir. Dilimli yapraklar kobalt mavisi zemin üzerine beyaz renklerle belirtilmiştir. Çini parçasının yüzeyinde bulunan süslemelerin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : İki kenarı kırık diğer iki kenarı pahlanmış olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur.



Kat. Nu. : **106**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4731

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 11.1 x 9.3 cm .

D. Tümlendiği için derinlik ölçüsü alınamadı.

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Palmet ve lale motifi kullanılmıştır

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji :

Kompozisyon Özellikleri: Eserin bezeme kompozisyonunda beyaz zemin üzerine kobalt mavisi konturlu palmet motifi yer almaktadır. Konturların içerisinde kobalt mavisi zemin üzerine yapılmış rumi ve lale süslemeleri mevcuttur. Süslemelerin içerinde kalan kısımlar ise beyaz renkle belirtilmiştir. Rumi motifi ve lale motifinin arasında kalan bölgede zümrüt yeşili renk kullanılmıştır. Eserin sağ kısa kenarında yer alan ¼ boyutundaki lotus motifinin zemini kobalt mavisiyle oluşturulmuştur. Motif içerisinde yer alan ve küçük bir bölümü görülen lale süslemesinin yaprak kısmı beyaz renkle belirtilmiştir. Çini parçasının alt kenarında yer alan şerit ise zümrüt yeşiliyle renklendirilmiştir. Bezeme alanında yer alan süslemelerinin konturları kobalt mavisiyle belirgin hale getirilmiştir.

Durumu : Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek çerçeve içerine alınmıştır. Yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Motif süslemesinde yer alan renklerde boya akıntısı görülmektedir. Çini parçasının çerçeve içerisine alınmasından dolayı hamur ve sır özellikleri ile derinlik ölçüsünün bilgisine ulaşılamamıştır.



Kat. Nu. : **107**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4739

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Bordür çinisi

Form : Kare

Ölçüler : 10.3 x 9.4 cm

D. 1.7 cm

Hamur Rengi : 10 YR 7/2 Light Gray

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Sümbüle benzeyen stilize çiçek motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, zümrüt yeşili

Analoji:

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonunda sümbüle benzeyen stilize çiçek motifi yer almaktadır. Yapraklar içerisinden üç farklı dalla yükselen çiçekler kobalt mavisiyle yapılmıştır. Çiçeklere yakın olan dallar zümrüt yeşiliyle belirtilirken diğer yapraklar kobalt mavisiyle belirtilmiştir.

Durumu : Üç tarafı pahlanmış diğer kenarı kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda çatlak ve deformasyon görülmektedir. Yüzeyde bulunan sırın altında noktalar halinde lekeler mevcuttur. Bezeme alanında bulunan motiflerde boya akıntıları bulunmaktadır.



Kat. Nu. : **108**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8233

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS – Cihannüma / 1973

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik - Kütahya

Kullanım Türü : Altıgen çini

Form : Altıgen

Ölçüler : 10.4 x 12.8 cm
D. 2 cm

Hamur Rengi : Tümlendiği için hamur rengi alınamadı.

Hamur Özellikleri : Tümlendiği için hamur özellikleri alınamadı.

Astar Özellikleri : Tümlendiği için astar özellikleri alınamadı.

Boya Özellikleri : Mavi - Beyaz **s**ır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce parlak sır

Süsleme Özellikleri : Hatayi motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi

Analoji : Yılmaz, G., 2018: R. 8a; Akar, R., 2019: R. 79, Ç. 40; Değerbilir, N., 2012: Kat. No 28-29; Yıldırım, S., 2007: Resim 138

Edirne Muradiye Cami, Bursa Yeşil Türbe Hafsa Hatun

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme merkezinde hatayi motifi yer almaktadır. Beyaz zemin üzerine lacivert renk ile yapılan motifin sırt kısımları beyaz renk ile belirtilmiştir. Taç yaprakları düz ve çanak kısmı daire formunda olan hatayi motifi ince bir daldan çıkmaktadır. Merkezde yer alan hatayi motifine mavi renkli dallar ve yapraklar eşlik ederek süsleme kompozisyonu oluşturulmuştur.

Durumu : Çini parçası alçı malzemesiyle tümlenerek bir çerçeve içerisine alınmıştır. Motiflerde yer yer boya akıntıları ve sırda deformasyon mevcuttur. Çininin ölçü bilgileri envanter defterinden alınarak kaydedilmiştir.



Kat. Nu. : **109**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8232

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS – Cihannüma / 1973

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Altıgen çini

Form : Altıgen

Ölçüler : 13 x 4.3 cm
D. 1.8 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/1 White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Narçiçeği motifi ve bahar çiçekleri motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi

Analoji : Topkapı Sarayı Dijital Veri Tabanı Projesi Env. No 408

Kompozisyon Özellikleri: Altıgen formlu çini parçasının bezeme alanında bahar çiçeği ve nar çiçeği motifi yer almaktadır. Çini parçasının merkezinde yer alan kobalt mavisiyle belirtilen bahar çiçeği motifleri sağ alt köşeden başlayarak "S" şeklinde merkeze doğru uzanmaktadır. Sol ve sağ kenarda bulunan nar çiçeği motifleri ise kobalt mavisi konturlu olup iç kısımlarında çizgisel süslemeler görülmektedir.

Durumu : İki kenarı pahlanmış ve diğer kenarları kırık olan çini parçasının bir köşesinde boya ve harç kalıntıları mevcuttur. Yüzeyinde bulunan sır ve astarda çatlak görülmektedir. Çini parçasının bezeme alanında görülen motiflerde boya akıntıları ve sır altında kalan astarda siyah lekeler yer almaktadır.



Kat. Nu. : **110**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 4761

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 17. yüzyıl / Kütahya

Kullanım Türü : Altıgen çini

Form : Altıgen

Ölçüler : 12.5 x 11.3 cm

D. 1.6 cm

Hamur Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Kalın astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Penç motifi kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, kobalt mavisi, firuze

Analoji : Uncuoğlu, A., 1992: s. 87; Dumlupınar, Z., 2015 Foto. 20, 24

Topkapı Sarayı Ocaklı Sofa ve Valide Sultan Dairesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının süsleme kompozisyonun merkezinde ¼ boyutunda penç motifi yer almaktadır. Penç motifinin berkleri firuze renk ile belirtilirken motifin taç yaprakları kobalt mavisi, meşime kısmı beyaz ile renklendirilmiştir. Altıgen forma sahip olan çini parçasının kenarını çevreleyecek şekilde bir çerçeve oluşturulmuştur. Çerçeve içerisinde ise kobalt mavisi zemin üzerinde beyaz renkle yapılmış geometrik süslemeler yer almaktadır.

Durumu : Üç kenarı pahlanmış olan çini parçasının diğer kenarları kırıktır. Çininin yüzeyinde bulunan sırda döküntü ve yer yer lekeler bulunmaktadır. Çini parçasının yüzeyinde bulunan penç motifinde ve kenar süslemelerinde kobalt mavisi renk akıntıları mevcuttur. Eserin hamurunda iri kum tanesi döküntüleri görülmektedir.

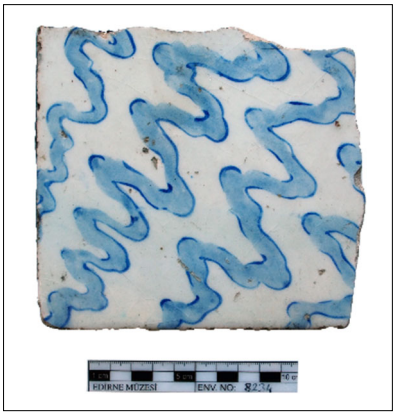

Kat. Nu. : **111**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8234

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Mermer taklidi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 14.8 x 13.6 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Geometrik motif kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, açık mavi, kobalt mavisi

Analoji : Kahyaoğlu, M., 2010: Resim 43; Dıramalı, Z., 2019: Resim 112; Özdil, T., 2021: R. 3.32, 4.99, 4.120, 6.254

Edirne Selimiye Camii, II. Selim Türbesi

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde beyaz zemin üzerine açık mavi rengiyle oluşturulmuş çizgisel süslemeler görülmektedir. Zikzak çizerek birbirlerine paralel olarak uzanan süslemelerin konturları kobalt mavisi renk ile belirginleştirilmiştir.

Durumu : İki kenarı pahlanmış ve diğer iki kenarı kırık olan çini parçasının kırık kenarlarında kararma mevcuttur. Çininin yüzeyinde bulunan sırda çatlaklar ve dökülmelerin yanı sıra motif boyalarında akıntılar da görülmektedir.



Kat. Nu. : **112**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Müze Env. Nu. : 8235

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS / 1973

Dönemi : 16. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Mermer taklidi

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 12.1 x 15 cm

D. 1.5 cm

Hamur Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : İnce astar

Boya Özellikleri : Sır altı boyama

Sır Özellikleri : İnce şeffaf sır

Süsleme Özellikleri : Geometrik motif kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Beyaz, açık mavi, kobalt mavisi

Analoji : Kahyaoğlu, M., 2010: Resim 43; Dıramalı, Z., 2019: Resim 112; Özdil, T., 2021: R. 3.32, 4.99, 4.120, 6.254

Edirne Selimiye Camii, İstanbul II. Selim Türbesi

Kompozisyon Özellikleri: 8234 envanter numaralı çini parçasıyla aynı süslemeye sahip olan eserin yüzeyinde beyaz zemin üzerine açık mavi rengiyle oluşturulmuş çizgisel süslemeler görülmektedir. Zikzak çizerek birbirlerine paralel olarak uzanan süslemelerin konturları kobalt mavisi renk ile belirginleştirilmiştir.

Durumu : Çini parçasının bir kenarı pahlanmış ve diğer kenarlarında kırıklar mevcuttur. Kırık olan kenarlarda ve çini yüzeyinde kararma görülmektedir. Yüzeyde bulunan sır ve astarda çatlaklar mevcut olup motiflerde boya akıntıları görülmektedir.

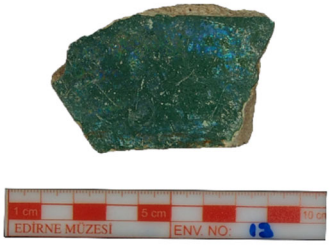

Kat. Nu. : **113**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS- N-5 / 2005

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 4.5 x 1.9 cm

D. 1.9 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Motif kullanılmamıştır

Kullanılan Renkler : Zümrüt yeşili

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Arlı, B., 2019; F. 1

Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde motifsiz zümrüt yeşiliyle boyalı yazı alanı bulunmaktadır.

Durumu : Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda deformasyon mevcuttur. Yüzeyde bulunan yazılar bozulmadan dolayı okunamamıştır.

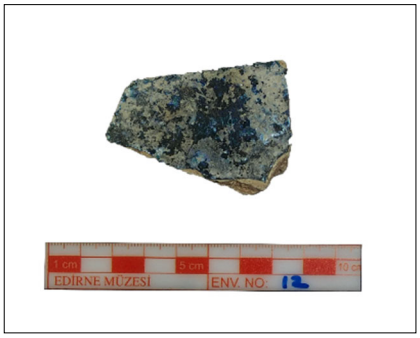

Kat. Nu. : **114**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYK - Sondaj 2 / 2005

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Kare

Ölçüler : 5.5 x 4 cm

D. 2.2 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Motif kullanılmamıştır.

Kullanılan Renkler : Kobalt mavisi

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Arlı, B., 2019; F. 1

Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde motifsiz kobalt mavisiyle boyalı süsleme alanı bulunmaktadır.

Durumu : Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun şekilde aşınma mevcuttur. Eserin bulunduğu kasada "sondaj 2" ve "6.12.2005" tarihi yazmaktadır.

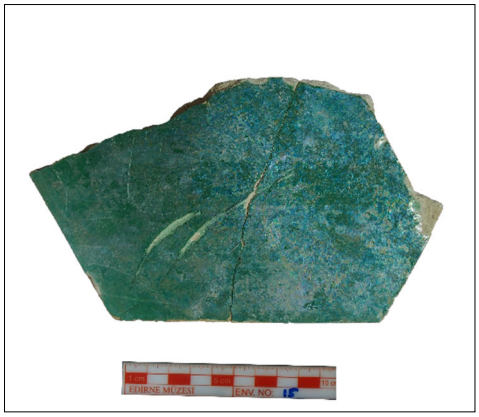

Kat. Nu. : **115**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS - Cihannüma / 2003

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Altıgen

Ölçüler : 19 x 11 cm

D. 1.9 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Yazıtlı çini parçası

Kullanılan Renkler : Zümrüt yeşili, gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Arlı, B., 2019; F. 1

Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Altıgen formlu çini parçasının zemini zümrüt yeşili olup şeffaf renkle yapılmış ve şerit içerisinde yazılar yer almaktadır.

Durumu : İki parçadan oluşmuş yazıtlı çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun şekilde deformasyon ve çizik mevcuttur. Yüzeyde bulunan şeffaf renkli yazılar yoğun deformasyondan ve aşınmadan dolayı okunamamaktadır. Çini parçasının arka yüzeyinde yer yer sır kalıntısı görülmektedir.

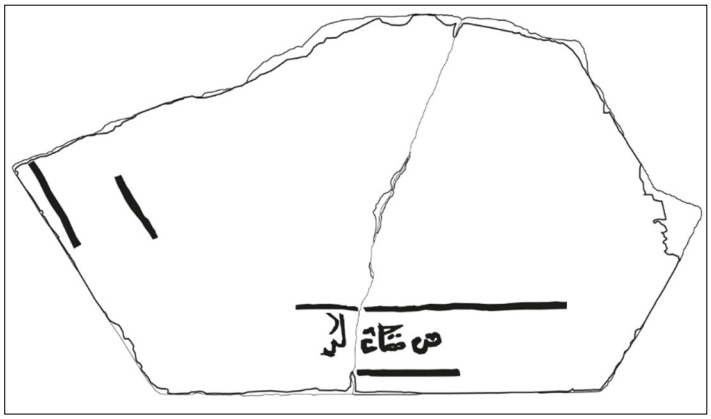

Çizim 1.



Kat. Nu. : **116**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS - Cihannüma / 2005

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Kare

Ölçüler : 3.9 x 4.7 cm

D. 1.9 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/3 Pink

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Yazıtlı çini parçası

Kullanılan Renkler : Zümrüt yeşili**,** gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Arlı, B., 2019; F. 1

Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının zemini zümrüt yeşili olup gri şeffaf renkle yapılmış ve şerit içerisinde yer alan yazılar yer almaktadır.

Durumu : Yazıtlı çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun şekilde deformasyon ve çizik mevcuttur. Yüzeyde bulunan gri şeffaf renkli yazılar yoğun deformasyondan ve aşınmadan dolayı okunamamaktadır. Çini parçasının yer aldığı kasada bulunan bilgi fişinde "2005 Cihannüma" notu yazmaktadır.



Çizim 2.

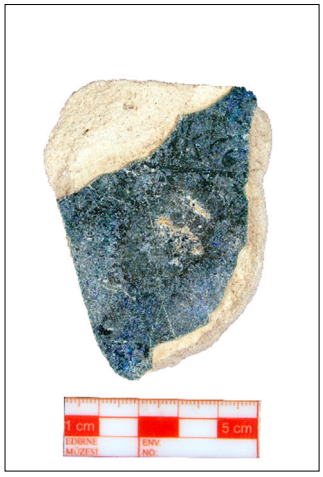

Kat. Nu. : **117**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS - Cihannüma / 2005

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 7.3 x 5.1 cm

D. 2.1 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Yazıtlı çini parçası

Kullanılan Renkler : Zümrüt yeşili, gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015: R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Arlı, B., 2019; F. 1

Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının zemini zümrüt yeşili olup gri şeffaf renkle yapılmış ve şerit içerisinde yer alan yazılar yer almaktadır.

Durumu : Yazıtlı çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda yoğun şekilde deformasyon ve çizik mevcuttur. Yüzeyde bulunan gri şeffaf renkli yazılar yoğun deformasyondan ve aşınmadan dolayı okunamamaktadır. Çini parçasının yer aldığı kasada bulunan bilgi fişinde "2005 Cihannüma" notu yazmaktadır.

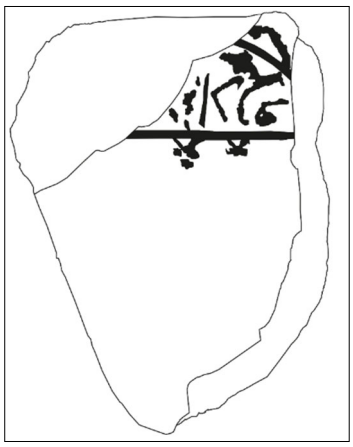

Çizim 3.

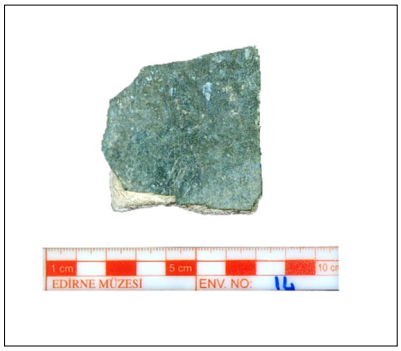

Kat. Nu. : **118**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS – Cihannüma / 2005

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Kare

Ölçüler : 5.5 x 5 cm

D. 1.9 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Geometrik süslemeler kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Zümrüt yeşili ve gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015; R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Yıldırım, S., 2007:Resim 37, 140, 217; Arlı, B., 2019; F. 1
Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının yüzeyinde zemini zümrüt yeşili olan ve gri şeffaf renkle yapılmış geometrik motifler bulunmaktadır.

Durumu : Çini parçasının yüzeyinde bulunan sırda aşırı deformasyon mevcuttur. Yüzeyinde saydam olarak yapılmış motifler vardır. Çini parçasının yüzeyindeki deformasyondan dolayı motifler gün ışığında dahi zor görülecek durumdadır.

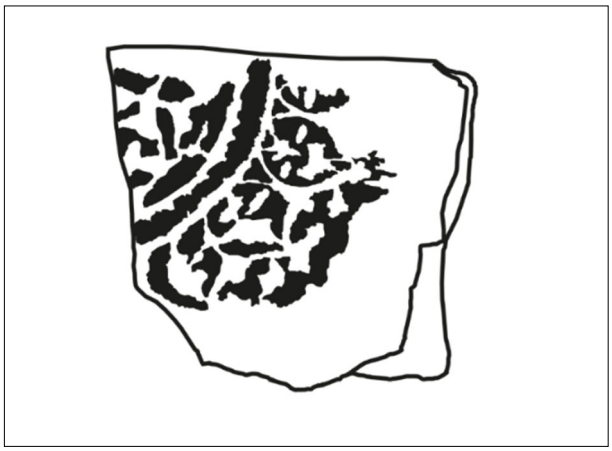

Çizim 4.



Kat. Nu. : **119**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS - Cihannüma / 2003

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Kare

Ölçüler : 7.5 x 6 cm

D. 2.2 cm

Hamur Rengi : 7.5 YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Şemse, tepelik ve rumi motifler kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Firuze ve gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015; R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Yıldırım, S., 2007: Resim 37, 140, 217; Arlı, B., 2019; F. 1
Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme alanında firuze zemin üzerine gri şeffaf renk ile yapılmış şemse, tepelik ve rumi motifleri yer almaktadır. Çini bezeme alanında bulunan şemse, tepelik ve rumi motiflerinin iç kısımlarında çizgisel süslemeler bulunmaktadır.

Durumu : İki kenarı pahlanmış ve diğer kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan şeffaf renkli motifler, yoğun deformasyondan ve aşınmadan dolayı belirgin değildir. Çini parçasının arka yüzeyinde yer yer sır kalıntısı görülmektedir. Çini parçasının yer aldığı kasada bulunan bilgi fişinde "14.11.2003 NN9 Cihannüma" notu yazmaktadır.

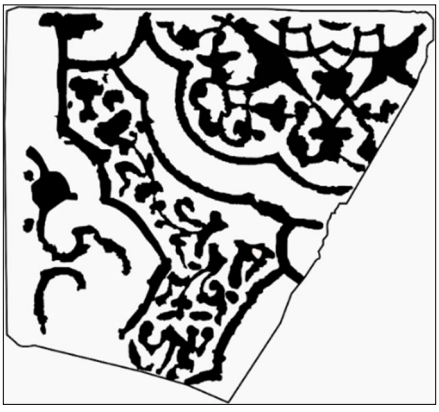

Cizim 5.

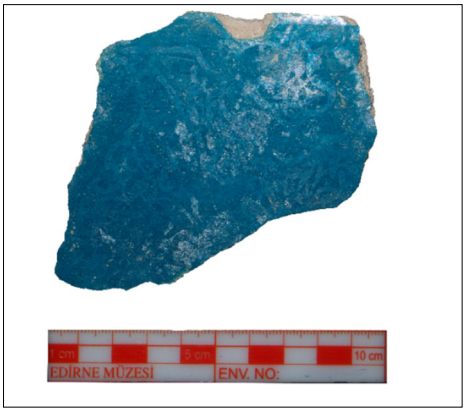

Kat. Nu. : **120**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS - Cihannüma / 2003

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Dikdörtgen

Ölçüler : 10 x 6 cm

D. 2.1 cm

Hamur Rengi : 7.5 YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Şemse, rumi ve tepelik motifleri kullanılmıştır**.**

Kullanılan Renkler : Firuze ve gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015; R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Yıldırım, S., 2007: Resim 37, 140, 217; Arlı, B., 2019; F. 1
Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme alanında firuze zemin üzerine gri şeffaf renk ile yapılmış şemse, tepelik ve rumi motifleri yer almaktadır. Çini bezeme alanında bulunan şemse, tepelik ve rumi motiflerinin iç kısımlarında çizgisel süslemeler bulunmaktadır.

Durumu : Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan gri şeffaf renkli motifler, yoğun deformasyondan ve aşınmadan dolayı belirgin değildir. Çini parçasının arka yüzeyinde yer yer sır kalıntısı görülmektedir. Çini parçasının yer aldığı kasada bulunan bilgi fişinde "14.11.2003 NN9 Cihannüma" notu yazmaktadır.

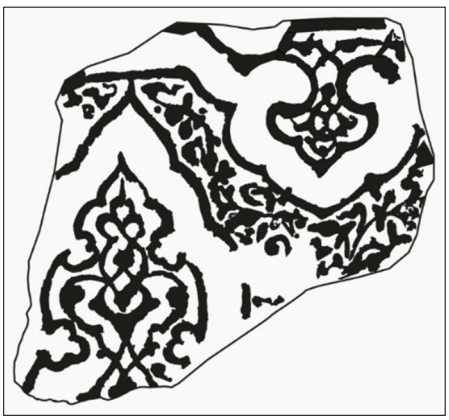

Çizim 6.



Kat. Nu. : **121**

Eserin Adı : Duvar çinisi

Kazı Env. Nu. :

Buluntu Yeri ve Yılı: EYS - Cihannüma / 2005

Dönemi : 15. yüzyıl / İznik

Kullanım Türü : Kabartma kitabeli

Form : Kare

Ölçüler : 8.4 x 8.3 cm

D. 2.3 cm

Hamur Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Hamur Özellikleri : Gözenekli hamur

Astar Özellikleri : Astar kullanılmamıştır.

Boya Özellikleri :

Sır Özellikleri : Tek renk sırlı

Süsleme Özellikleri : Şemse, rumi ve tepelik motifleri kullanılmıştır.

Kullanılan Renkler : Firuze ve gri şeffaf renk

Analoji : Ilgaz, N., 2015; R. 515; Doğan, E., 2010: R. 63, 66, 83; Yıldırım, S., 2007: Resim 37, 140, 217; Arlı, B., 2019; F. 1
Bursa Yeşil Camii, Bursa Şehzade Cem ve Mustafa Türbesi, Edirne Şah Melek Camii

Kompozisyon Özellikleri: Çini parçasının bezeme alanında firuze zemin üzerine gri şeffaf renk ile yapılmış şemse, tepelik ve rumi motifleri yer almaktadır. Çini bezeme alanında bulunan şemse, tepelik ve rumi motiflerinin iç kısımlarında çizgisel süslemeler bulunmaktadır.

Durumu : Kenarları kırık olan çini parçasının yüzeyinde bulunan gri şeffaf renkli motifler, yoğun deformasyondan ve aşınmadan dolayı belirgin değildir. Çini parçasının arka yüzeyinde yer yer sır kalıntısı görülmektedir. Çini parçasının yer aldığı kasada bulunan bilgi fişinde "14.11.2003 NN9 Cihannüma" notu yazmaktadır.



Çizim 7.

7. KAYNAKÇA

Akar, Azade, "16.yüzyıl İznik Çinilerine Dair Bir Araştırma", *Edirne'de Osmanlı Kültüründen Dekoratif Örnekler ve Edirne Sarayı İznik Çinileri*, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, İstanbul 2014.

Akçıl, N. Çiçek, "Saray-ı Cedid", *TDV İslam Ansiklopedisi,* 36.Cilt, 2009.

Alptekin, Cahit, "Edirne'de Osmanlı Sarayları ve Saray-ı Cedide-i Amire", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 39, Sayı 197, İstanbul 2012.

Arel, Ayda, "Cihannüma Kasrı ve Erken Osmanlı Saraylarında Kule Yapıları Hakkında" *Doğan Kuban'a Armağan*, Eren Yayıncılık, İstanbul 1994.

Arlı, Levent Efe, *İstanbul Sultan Ahmet Camii Çinilerinin Belgelenmesi ve Değerlendirilmesi*, (Ege üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2018.

Arık, M. Oluş, "Anadolu Selçuklu Toplum Hayatında Çini", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007.

Arık, M. Oluş, "Çininin Tarihçesine Kısa Bakış", *Anadolu Toprağının Hazinesi Çini Selçuklu ve Beylikler Çağı Çinileri*, Kale Grubu Kültür Yayınları, İstanbul 2007.

Arık, Rüçhan, "Selçuklu Saraylarında Çini", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007.

Aslanapa, Oktay, *Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri,* Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2013.

Aslanapa, Oktay, *Türk Çini ve Keramik Sanatı*, Baha Matbaası, İstanbul 1965.

Aslanapa, Oktay, *Anadolu'da Türk Çini ve Keramik Sanatı*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 10, Seri: 5, Sayı: 1, İstanbul 1965.

Aslanapa, Oktay, *Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı (14. yüzyıl)*, Tifdruk Matbaacılık, Ankara 1977.

Aslanapa, Oktay, *Türk Sanatı,* Remzi Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul 1989.

Aslanapa, Oktay, *Osmanlı Devri Mimarisi,* 2. Baskı, İnkılap Kitapevi, İstanbul 2004.

Arseven, Celal Esat, *Türk Sanatı*, Cem Yayınevi, 1984.

Atasoy, Nurhan, Raby Julian, *İznik*, Alexandria Press, London 1989.

Ateş, İbrahim, *İstanbul Yeni Cami ve Hünkâr Kasrı,* Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul 1983.

Ayverdi, Ekrem Hakkı, *Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri III,* Baha Matbaası, İstanbul 1974.

Bayık, Atalay *Edirne,* Nuruosmaniye Matbaası, İstanbul 1973, s. 30.

Barışta, H. Örcün, *Türk El Sanatları*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, I. Cilt, III. Baskı, Ankara 2015.

Bayrakal, Sedat, *Edirne'deki Tek Kubbeli Camiiler*, (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1998.

Begeç, Nevin, İstanbul *Çinili Cami Çinileri,* (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2011.

Bilir, Timur, "Bozüyük Kasım Paşa Camii Süsleme Programı", *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, Cilt:12, Sayı:33, 2019.

Bozbaş, Müge, *Topkapı Sarayı Revan Köşkü'nde Bulunan Çiniler ve Karakteristik Özellikleri*, (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel El Sanatları, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya 2008.

Can, Selman-Yıldız Altunbaş, Esengül, "Ayasofya I. Mahmud Kütüphanesi ve Geçirdiği Onarımlar", *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi – Journal of the Fine Arts İnsitute (GSED)*, Sayı/Number 35, Erzurum 2015.

Cantay Gönül, "Edirne Yeni Sarayı (Matbah-ı Amire) Kazısı 1999", *22.Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt: 2, 2001.

Cantay, Gönül, "Edirne Yeni Sarayı (Matbah-ı Amire) Kazısı 2000", *23. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 1, 2001.

Cantay, Gönül, "Edirne Yeni Sarayı (Matbah-ı Amire) Kazısı 2001", *24. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 1, 2002.

Çığ, Kemal, "Cumhuriyetimizin Büyük Eseri Topkapı Sarayı Müzesi ve Dünyanın Büyük Müzeleri Arasındaki Yeri ve Önemi "*VIII. Türk Tarih Kongresi*, III. Cilt, Ankara 1976.

Değerbilir, Nurşin, *Erken Osmanlı Dönemi Çini ve Taş Malzeme Üzerinde Hatayi Motifi (Bursa ve Edirne Yapıları Üzerinde İnceleme),* (Marmara Üniversitesi, Türkiyat

Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2012.

Demir, Önder, *Belgelerle Saray- Cedid-i Amire-i Edirne*, (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1999.

Demiriz, Yıldız, *Osmanlı Mimarisinde Süsleme I. Erken Devir (1300-1453)*, Kültür Bakanlığı Yayınları: 263, Türk Sanat Eserleri Serisi: 2, İstanbul 1979.

Demirsar Arlı, V. Belgin, "Kütahya Çiniciliği", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007.

Demirsar Arlı, V. Belgin, "İznik Çini Fırınları Kazı Buluntularından Çini Örneklerin Değerlendirilmesi / Evaluation of Iznik Tiles Examples from Iznik Tile Excavation" *Journal of History Culture and Art Research,* 7(1), 2018.

Dumlupınar, Fatma Zehra, *Topkapı Sarayı Harem Dairesi 17.yüzyıl Çini Pano Tasarımları*, (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Doktora Tezi), İstanbul 2015.

Dumlupınar, Zehra, "Topkapı Sarayı Harem Dairesi 17.yüzyıl Çinileri". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Yıl: 6, Sayı: 81, 2018.

Dumlupınar, Zehra, "Ayasofya I. Mahmûd Kütüphanesi Çini Bezemeleri Üzerine Bir İnceleme", *Turkish Studies,* 15(3), 2020.

Doğanay, Aziz, *16. Yüzyıl İznik Duvar Çinilerinde Meyve Tasvirleri*, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 24, 2003.

Dönmez, E. Emine, *Türk Çini Sanatının Sürekliliği İçinde XVII. Yüzyıl Eserlerinin Yeri*, (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sanat Tarihi Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 2001.

Eren, Erdal, "Mimari Açıdan Geçmişten Günümüze Osmanlı Sarayları", *I. Edirne Sarayı Sempozyumu Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 1999.

Ersoy, Ayla, *Türk Tezhib Sanatı*, Akbank Yayınları, İstanbul 1988.

Eyice, Semavi, "Eyüp Sultan Külliyesi". *TDV İslam Ansiklopedisi*, 12.cilt 1995.

Eyice, Semavi, "Saray-ı Cedid", *TDV İslam Ansiklopedisi,* 10.Cilt, İstanbul 1994.

Gayık, Tuğba, *Hürrem Sultan Türbesi Çinileri,* (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları, Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2019.

Gök Gürhan, Sevinç, "Bursa ve Edirne Eserleri Işığında Çiniler", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007.

Gök Gürhan, Sevinç, "Beylikler ve Erken Osmanlı Devri Çini sanatına Kısa Bir Bakış", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2007.

Gök, Sevinç, *Kütahya Çini Seramikleri 2,* Mas Matbaacılık, İstanbul 2015.

Güleç, Hayal, *Victoria and Albert Müzesi Deposunda Bulunan Onaltıncı Yüzyıl İznik Çinileri,* (Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Isparta 2016.

Gündoğdu, Özlem, *İstanbul İlinde Bulunan Yeni Camii Duvar Camii Duvar Çinileri Üzerine Bir Araştırma*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları eğitimi Anabilim Dalı, Geleneksel Türk El Sanatları Eğitim Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara 2008.

Güreşsever Cantay, Gönül, "Edirne Yeni Sarayı Çini-Keramikleri Nerede Üretildi?", T*rakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt: 10, Sayı: 19, Ocak 2020.

Karaca, Nursel, "Çininin Sır Altındaki Serüveni", *Humanitas Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, 2016.

Ilgaz, Nazan, *İstanbul'a Ait Yapılardaki Kayıp Türk Çinileri*, (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları (Çini) Anasanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2015.

İslamoğlu, Halime, *1400-1500 Yılları Arasında Osmanlı Mimarisi'nde Kullanılan Çinilerde Hatayi Motifi*, (Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Isparta 2011.

Karasu, Yunus Emre, "Osmanlı Dönemi Çinilerinde Mozaik ve Kakma Teknikleri Üzerine Tespitler", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 47, Ağustos 2020, s. 416.

Kazancıgil, Ratip, *Edirne Sarayı ve Yerleşim Planı*, Edirne Valiliği Yayınları No: 5, İstanbul 1999.

Kazancıgil, Ratip, *Edirne Şehir Tarihi Kronolojisi (1300-1994)*, Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi Yayınları, Edirne 1995.

Kazancıgil, Ratip, Tuğrul Murat, *Edirne ve Padişahları*, Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi Yayınları, Edirne 2001.

Keskiner, Cahide, *Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler- Hatai-*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2002..

Kılıçkaya, Ali, *Nicaea- Nikaia İznik Tarihi ve Eski Eserleri Kılavuzu,* Eser Matbaası, Bursa 1981.

Kızılay Karadeniz Hediye, Hasköy Handan Ağa (Kuşkonmaz) Camii Çinileri, (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Geleneksel Türk Sanatları Programı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul 2021

Kiel, Machiel, "Dimetoka", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 9.cilt, İstanbul 1994.

Kuban, Doğan, *Osmanlı Mimarisi*, Yem Yayınevi, İstanbul 2007.

Kocaaslan, Mustafa, *Topkapı Sarayı IV. Mehmed Dönemi (1648-1687)*, (Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2010.

Kocaaslan, Murat – Arslantürk, Ahmet, "Sultan II. Mustafa Saltanatında Edirne Sarayı: 1696-1698 Harem Tamiratları", *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 9/1, Ankara 2014.

Koçer, Yeşilyurt, Funda *Topkapı Sarayı Dördüncü Avlu'daki Yapılarda Kullanılan Çiniler*, (Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 2014.

Kuvvet, Zeleha, *Eyüp Sultan Türbesi Çini Tezyinatı*, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Konya 2019.

Lonlay, Dick De, *A Travers La Bulgarie,* Garnier Frères, Paris 1888.

Mülayim, Selçuk, "Beylerbeyi Camii ve Külliyesi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 6.Cilt, İstanbul 1992

Naza Dönmez, E. Emine, "Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü Çinileri", *Art-Sanat*, 15, 2021.

Şimşek, Gülsu - Ünsalan Ozan – Bayraktar, Kutalmış – Colomban, Philippe, "On-site pXRF analysis of glaze composition and colouring agents of "Iznik" tiles at Edirne mosques (15th and 16th-centuries), *Ceramics International 45*, 2019.

Şimşek, Gülsu – Demirsar Arlı, Belgin – Kaya, Şennur – Colomban, Philippe, "On-site pXRF Analysis of Body, Glaze and Colouring Agents of the Tiles at the Excavation site of Iznik Kilns", J*ournal of the European Ceramic Society* 39, 2019.

Turan Bakır, Sitare. *İznik Çinileri ve Gülbenkyan Koleksiyonu,* Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1. Baskı, Ankara 1999.

Turan, Bakır, Sitare "Osmanlı Sanatında Bir Zirve İznik Çini ve Seramikleri", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2007.

Osman, Rıfat, *Edirne Sarayı*, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, 2. Baskı, Ankara 1989.

Osman, Rıfat *Edirne Rehnüması,* Türk Kütüphaneciler Derneği Şubesi Yayınları. Edirne 1994.

Öney, Gönül, *Türk Çini Sanatı,* Yapı Kredi Yayıncılık İstanbul 1977.

Öney, Gönül, "Çini ve Seramik Sanatı", *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3.baskı, Ankara 1992.

Öney, Gönül, *Beylikler Devri Sanatı XIV.-XV Yüzyıl (1300-1453)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1989.

Ölez, Tülay, "Edirne Saray Çinileri Üzerine" *Vakıflar Dergisi*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Cilt 10, Ankara 1973.

Öz, Tahsin "Edirne Yeni Sarayında Kazı ve Araştırmalar*"*, *Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1965.

Özcan, Meryem, *Rüstem Paşa Camii Çinilerinden Örnekler*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Geleneksel Türk El Sanatları Eğitim Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007.

Özdemir, Bahar, *Mimar Sinan'ın Çinili Bir Eseri: Eminönü Rüstem Paşa Camii,* (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara 2016.

Özdil, Tanbey, *Türk Çini Sanatından Mermer Taklidi Desenler (16. Ve 17.yüzyıl)*, (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Eski Çini Onarımları Programı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul 2021, s.106,115.

Özkeçeci, İlhan, "Bazı Osmanlı Mimari Eserlerinde Çini Tasarım Planları", *Uluslararası Osmanlı İstanbul'u Sempozyumu-II*, IV. Oturum, 2014, s. 788.

Özer, Mustafa, "Edirne Yeni Saray'ın Avedis Benliyan Tarafından Hazırlanan 1905 Tarihli Vaziyet Planı Hakkında Düşünceler", *14th International Congress of Turkish Art Proceedings,* Paris 2011.

Özer, Mustafa, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2012 Yılı Çalışmaları", *35. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 2*, 2*013.

Özer, Mustafa "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) kazısı 2009 Yılı", *Sanat Tarihi Dergisi,* Cilt XXII. Sayı 2 Ekim 2013.

Özer, Mustafa, "*Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire): Kısa Bir Değerlendirme,* Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014.

Özer, Mustafa, "Edirne Sarayı (Saray-ı Cedid-i Amire)'ndan Günümüze Ulaşabilen Yapılar Hakkında", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 9/10, Fall 2014.

Özer, Mustafa, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2010 Yılı Çalışmaları", *Sanat Tarihi Dergisi*, Cilt XXIII, Sayı 1, 2014.

Özer, Mustafa, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2013 Yılı Çalışmaları, *36. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 3*, 2*014.

Özer, Mustafa, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2011 Yılı Çalışmaları", *Sanat Tarihi Dergisi*, Cilt XXIV, Sayı 1, 2015.

Özer, Mustafa- Dündar, Mesut- Uçar, Hasan- Ayhan, Gökben- Güner, Yavuz, "Edirne Yeni Saray (Saray-ı Cedid-i Amire) Kazısı 2014 Yılı Çalışmaları", *37. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Cilt 3*, 2*015.

Pamuk, Şule, *Tezyini Açıdan Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Türk Sanatları (Tezhip) Anasanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2013.

Peremeci, Osman Nuri, *Edirne Tarihi*, 2. Baskı, Bellek Yayınları, Edirne 2011.

Sayın Aslan, Şenay, "Calouste Sarkis Gulbenkian ve Koleksiyonu", *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:45, 2018.

Soyhan, Cihat, Türk Çini Sanatı- Türkische Keramikkunst. Refioğlu Yayınları, İstanbul 1988.

Tarım Ertuğ, Zeynep, "Edirne'de Yapılan Son Cülus Töreni", *I. Edirne Sarayı Sempozyumu Bildirileri,* Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 1999.

Uçar, Hasan, *Edirne Yeni Saray Kazısı Seramikleri*, (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Türk- İslam Sanatı Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), İzmir 2014.

Uncuoğlu, M. Ayhan, *Topkapı Sarayı Çinileri,* (Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Programı, Çini ve Çini Onarımları Ana Sanat Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1992.

Uysal, Zekiye, "Topkapı Sarayında III: Ahmet Kütüphanesi ve Çini Bezemeleri", *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,* 4(1),2019.

Vardar, Zuhal *Ramazan, Efendi ve Takkeci Camilerinin Mimari Süslemelerinde Üslup Birliği*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*,* İstanbul 1989.

Yenişehirlioğlu, Filiz, "Tekfur Sarayı Çinileri ve Eyüp Çömlekçiliği", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* Ed. Gönül Öney- Zehra Çobanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 2007.

Yetkin, Şerare, "Türk Çini Sanatından Bazı Önemli Örnekler ve Teknikleri", *Sanat Tarihi Yıllığı*, Sayı 1, 1965.

Yetkin, Şerare, *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları no:1631, İstanbul 1972.

Yetkin, Şerare, "Çini", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/cini (21.09.2021).

Yıldırım, Savaş, *Erken Osmanlı (1300-1453) yapılarında Çini Süsleme,* (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2007.

Yıldırım, İbrahim, "Edirne Sarayı'nda ve Topkapı Sarayı'nda Minyatürlere Yansıyan Elçi Kabul Sahnelerindeki Osmanlı Devleti'nin Diplomatik Gücü", *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt: 1, Sayı: 1*,* İzmir 2012.

Yılmaz, Gülgün, "Edirne'nin Erken Osmanlı Devri Yapılarında Çini Süsleme", *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 10, 2015.

Yılmaz, Yaşar, "Edirne Sarayı", *Milli Saraylar*, Sayı:2, 2004.

Yunt, Kerim, Yunt, Mustafa, Yunt Tülin, "Haliç'ten Meriç'e Sünnet-Sünnet Düğünü Geleneklerine Bakışlar", *I. Edirne Sarayı Sempozyumu Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne 1999.

İNTERNET TABANLI KAYNAKLAR

http://tarihboyunca.blogspot.com/2013/02/meshur-osmanl-saraylar-1.html (Aralık 2021)

https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/kulturenvanteri/yeni-saray-su-terazisi-binasi (Mayıs 2021)

https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/gezilecekyer/iv-mehmet-av-kosku (Mayıs 2021)

https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/nealinir/znik-cinisi (Eylül 2021)

LEVHALAR

LEVHA 1



Kat. Nu. : **01**
Müze Env. Nu. : 5361



Kat. Nu. : **02**
Müze Env. Nu. : 5362



Kat. Nu. : **03**
Müze Env. Nu. : 5365



Kat. Nu. : **04**
Müze Env. Nu. : 5366

LEVHA 2



Kat. Nu. **:05**
Müze Env. Nu. **:** 4748/1



Kat. Nu. **: 06**
Müze Env. Nu. **:** 4748/2



Kat. Nu. **: 07**
Müze Env. Nu. **:** 4748/3



Kat. Nu. **: 08**
Müze Env. Nu. **:** 4749

LEVHA 3

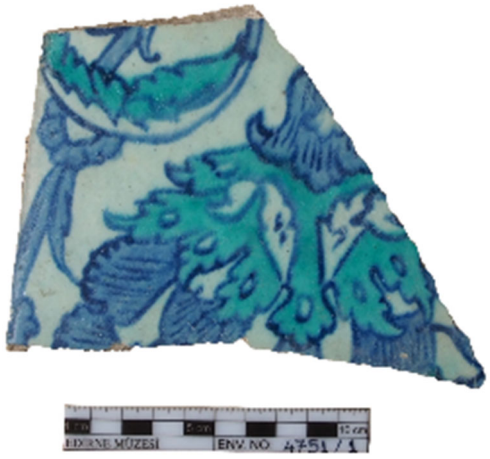

Kat. Nu. **:09**
Müze Env. Nu. **:** 4751/1



Kat. Nu. **: 10**
Müze Env. Nu. **:** 4751/2



Kat. Nu. **: 11**
Müze Env. Nu. **:** 4753



Kat. Nu. **: 12**
Müze Env. Nu. **:** 4755

LEVHA 4

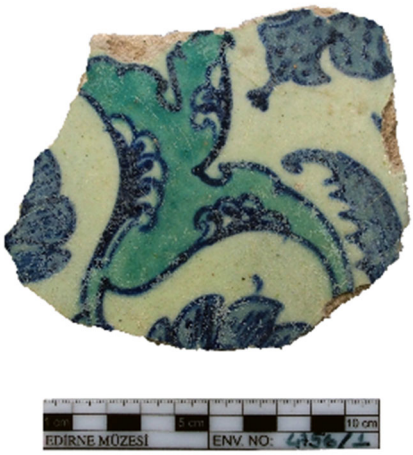

Kat. Nu. : **13**
Müze Env. Nu. : 4756/1



Kat. Nu. : **14**
Müze Env. Nu. : 4756/2



Kat. Nu. : **15**
Müze Env. Nu. : 5357



Kat. Nu. : **16**
Müze Env. Nu. : 5364

LEVHA 5



Kat. Nu. **: 17**
Müze Env. Nu. : 8218



Kat. Nu. **: 18**
Müze Env. Nu. : 8221



Kat. Nu. **: 19**
Müze Env. Nu. : 8219



Kat. Nu. **: 20**
Müze Env. Nu. : 8220

LEVHA 6



Kat. Nu. **: 21**



Kat. Nu. **: 22**
Müze Env. Nu. **:** 4750

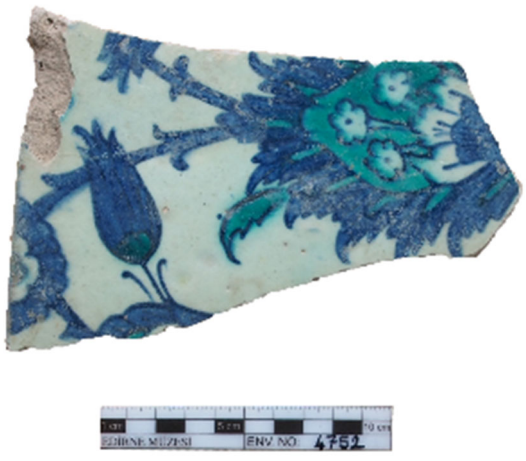

Kat. Nu. **: 23**
Müze Env. Nu. **:** 4752



Kat. Nu. **: 24**
Müze Env. Nu. **:** 8208

LEVHA 7



Kat. Nu. : **25**
Müze Env. Nu. : 4743/2



Kat. Nu. : **26**
Müze Env. Nu. : 8209



Kat. Nu. : **27**
Müze Env. Nu. : 8210



Kat. Nu. : **28**
Müze Env. Nu. : 8211

LEVHA 8



Kat. Nu. **: 29**
Müze Env. Nu. **:** 8212



Kat. Nu. **: 30**
Müze Env. Nu. **:** 8213



Kat. Nu. **: 31**
Müze Env. Nu. **:** 8214



Kat. Nu. **: 32**
Müze Env. Nu. **:** 8215

LEVHA 9



Kat. Nu. **: 33**
Müze Env. Nu. **:** 8216



Kat. Nu. **: 34**
Müze Env. Nu. **:** 8217



Kat. Nu. **: 35**
Müze Env. Nu. **:** 4743/1



Kat. Nu. **: 36**
Müze Env. Nu. **:** 4745

LEVHA 10



Kat. Nu. **: 37**
Müze Env. Nu. **:** 8223



Kat. Nu. **: 38**
Müze Env. Nu. **:** 8222



Kat. Nu. **: 39**
Müze Env. Nu. **:** 8222 parça



Kat. Nu. **: 40**
Müze Env. Nu. **:** 8224

LEVHA 11



Kat. Nu. : **41**
Müze Env. Nu. : 8225

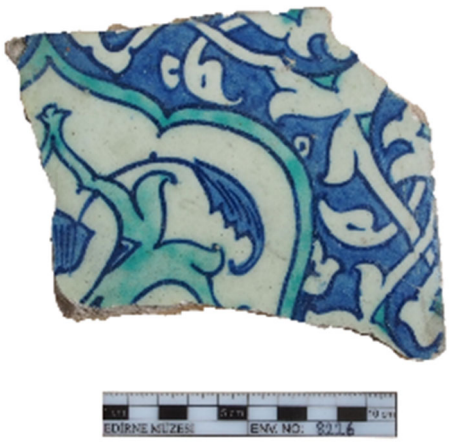

Kat. Nu. : **42**
Müze Env. Nu. : 8226



Kat. Nu. : **43**
Müze Env. Nu. : 8227



Kat. Nu. : **44**
Müze Env. Nu. : 4747

LEVHA 12



Kat. Nu. : **45**
Müze Env. Nu. : 8228



Kat. Nu. : **46**
Müze Env. Nu. : 4742/1



Kat. Nu. : **47**
Müze Env. Nu. : 8229



Kat. Nu. : **48**
Müze Env. Nu. : 8230

LEVHA 13



Kat. Nu. **: 49**
Müze Env. Nu. : 8231



Kat. Nu. **: 50**
Müze Env. Nu. : 4742/2



Kat. Nu. **: 51**
Müze Env. Nu. : 4744



Kat. Nu. **: 52**
Müze Env. Nu. : 4741-1/2

LEVHA 14



Kat. Nu. **: 53**
Müze Env. Nu. **:** 4758



Kat. Nu. **: 54**
Müze Env. Nu. **:** 4759-1



Kat. Nu. **: 55**
Müze Env. Nu. **:** 4759-2



Kat. Nu. **: 56**
Müze Env. Nu. **:** 4757

LEVHA 15



Kat. Nu. **: 57**
Müze Env. Nu. **: 4760**



Kat. Nu. **: 58**



Kat. Nu. **: 59**



Kat. Nu. **: 60**

LEVHA 16



Kat. Nu. **: 61**
Müze Env. Nu. : 5363

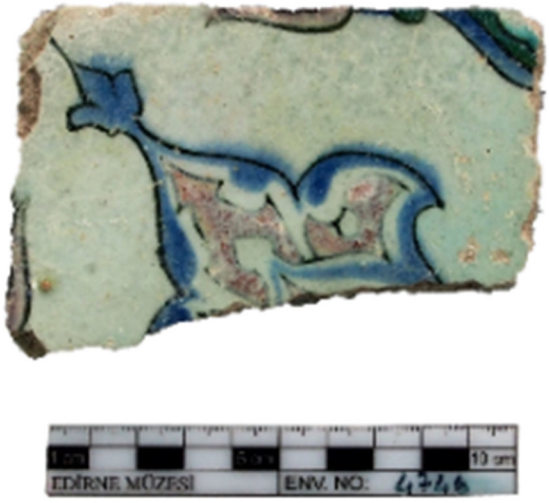

Kat. Nu. **: 62**
Müze Env. Nu. : 4746



Kat. Nu. **: 63**
Müze Env. Nu. : 4754



Kat. Nu. **: 64**
Müze Env. Nu. : 5358

LEVHA 17



Kat. Nu. : **65**
Müze Env. Nu. : 5359



Kat. Nu. : **66**
Müze Env. Nu. : 5360



Kat. Nu. : **67**
Müze Env. Nu. : 8191



Kat. Nu. : **68**
Müze Env. Nu. : 5366

LEVHA 18



Kat. Nu. **: 69**
Müze Env. Nu. **:** 4736



Kat. Nu. **: 70**
Müze Env. Nu. **:** 8207



Kat. Nu. **: 71**
Müze Env. Nu. **:** 8192



Kat. Nu. **: 72**
Müze Env. Nu. **:** 8193

LEVHA 19



Kat. Nu. : **73**
Müze Env. Nu. : 8187



Kat. Nu. : **74**
Müze Env. Nu. : 8188



Kat. Nu. : **75**
Müze Env. Nu. : 8189



Kat. Nu. : **76**
Müze Env. Nu. : 8190

LEVHA 20

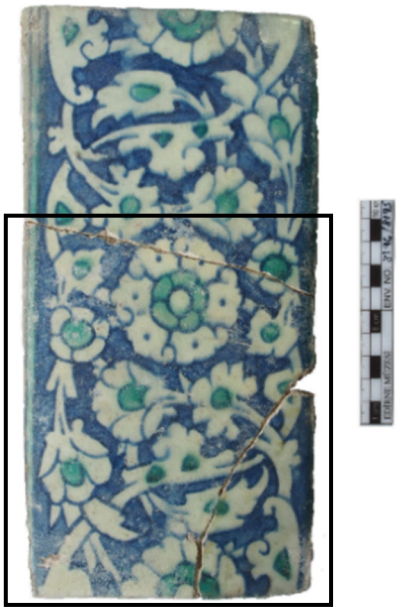

Kat. Nu. : **77**
Müze Env. Nu. : 8194

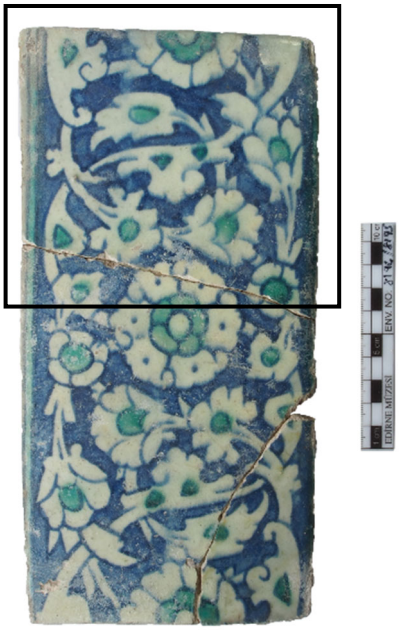

Kat. Nu. : **78**
Müze Env. Nu. : 8195



Kat. Nu. : **79**
Müze Env. Nu. : 4735



Kat. Nu. : **80**
Müze Env. Nu. : 4738

LEVHA 21



Kat. Nu. : **81**
Müze Env. Nu. : 8205



Kat. Nu. : **82**

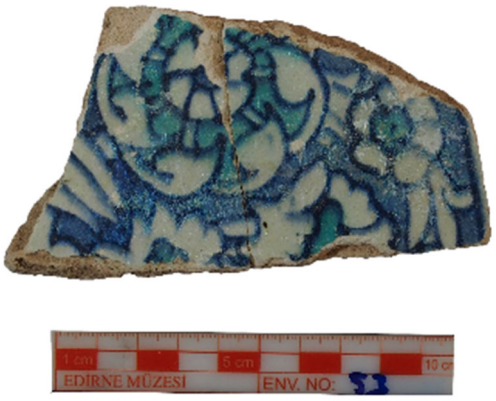

Kat. Nu. : **83**



Kat. Nu. : **84**
Müze Env. Nu. : 8196

LEVHA 22



Kat. Nu. : **85**
Müze Env. Nu. : 4734



Kat. Nu. : **86**
Müze Env. Nu. : 4737



Kat. Nu. : **87**



Kat. Nu. : **88**

LEVHA 23

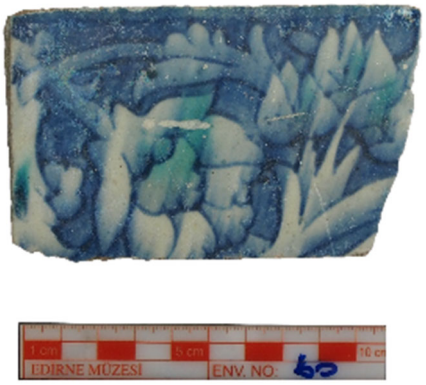

Kat. Nu. **: 89**



Kat. Nu. **: 90**
Müze Env. Nu. **:** 8198

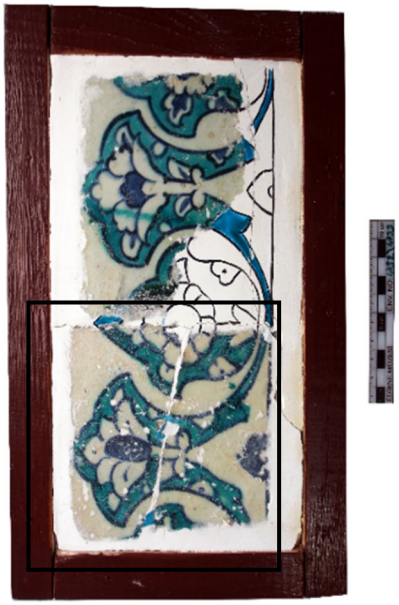

Kat. Nu. **: 91**
Müze Env. Nu. **:** 4732



Kat. Nu. **: 92**
Müze Env. Nu. **:** 4733

LEVHA 24



Kat. Nu. : **93**
Müze Env. Nu. : 8197



Kat. Nu. : **94**
Müze Env. Nu. : 8200

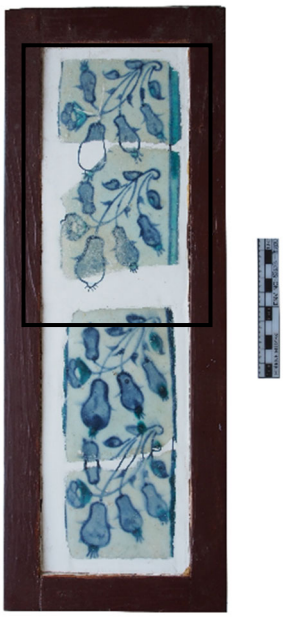

Kat. Nu. : **95**
Müze Env. Nu. : 8203



Kat. Nu. : **96**
Müze Env. Nu. : 8199

LEVHA 25

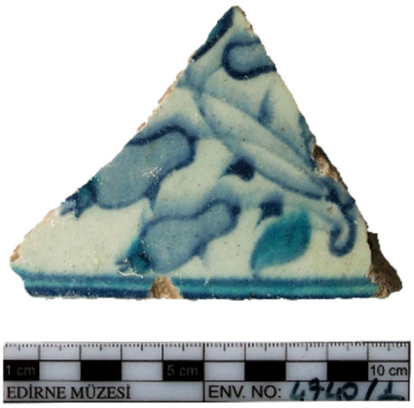

Kat. Nu. : **97**
Müze Env. Nu. : 4740/1

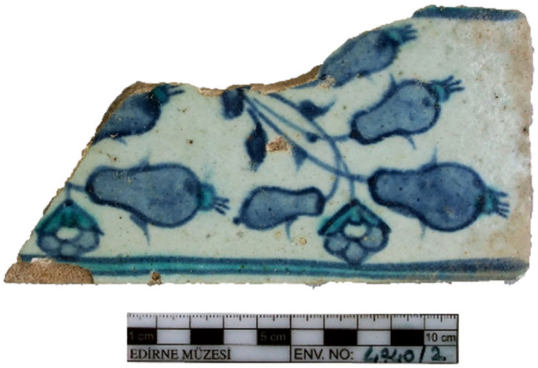

Kat. Nu. : **98**
Müze Env. Nu. : 4740/2



Kat. Nu. : **99**
Müze Env. Nu. : 8201



Kat. Nu. : **100**
Müze Env. Nu. : 8202

LEVHA 26



Kat. Nu. : **101**
Müze Env. Nu. : 8204



Kat. Nu. : **102**
Eserin Adı : 4729



Kat. Nu. : **103**



Kat. Nu. : **104**
Müze Env. Nu. : 4730

LEVHA 27



Kat. Nu. : **105**
Müze Env. Nu. : 8186



Kat. Nu. : **106**
Müze Env. Nu. : 4731



Kat. Nu. : **107**
Müze Env. Nu. : 4739



Kat. Nu. : **108**
Müze Env. Nu. : 8233

LEVHA 28



Kat. Nu. : **109**
Müze Env. Nu. : 8232



Kat. Nu. : **110**
Müze Env. Nu. : 4761

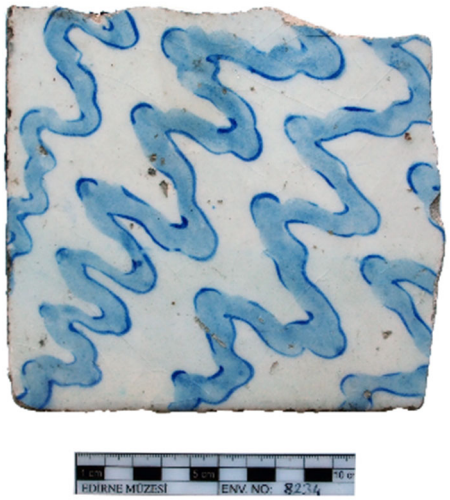

Kat. Nu. : **111**
Müze Env. Nu. : 8234



Kat. Nu. : **112**
Müze Env. Nu. : 8235

LEVHA 29

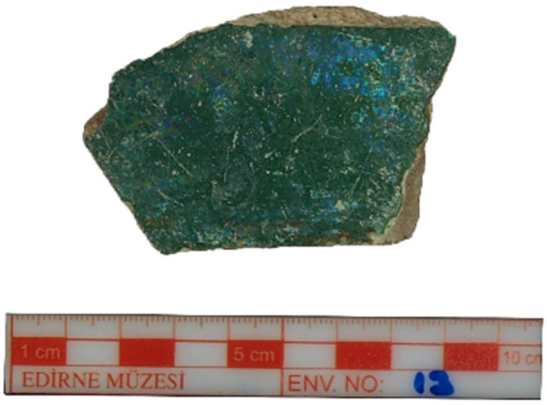

Kat. Nu. **: 113**

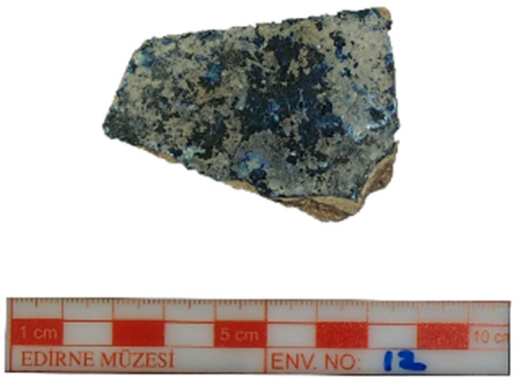

Kat. Nu. **: 114**

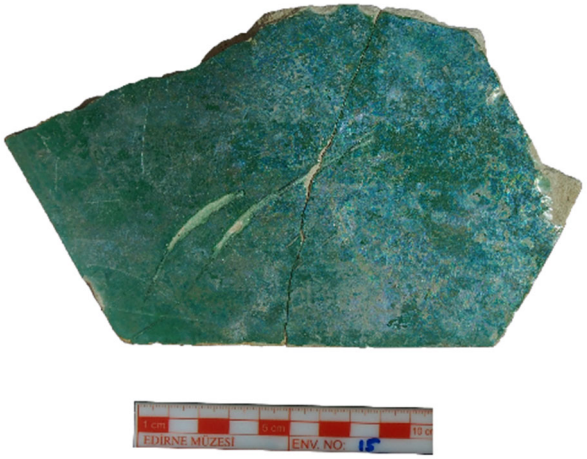

Kat. Nu. **: 115**



Kat. Nu. **: 116**

LEVHA 30



Kat. Nu. **: 117**



Kat. Nu. **: 118**



Kat. Nu. **: 119**

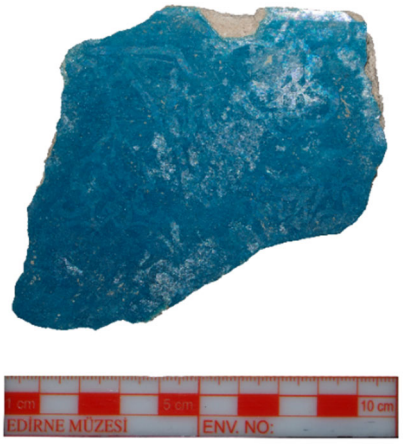

Kat. Nu. **: 120**

LEVHA 31



Kat. Nu. **: 121**

EKLER

EK-1

Edirne Müze Müdürlüğü’ne Defter Sıra. No: 393 Dosya Kayıt No: 471.1 numaralı 28 Eylül 1973 tarihli teslim tutanağı.